

BRANSCHÖVERSIKTEN

DECEMBER 2013

Arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretagen
Svensk, nordisk och internationell kartläggning

I SAMARBETE MED

Foreningen af Rådgivende
Ingeniører

Rådgivende Ingeniørers
Forening

Felag ráðgjafarverkfræðinga

Suunnittelu- ja
Konsulttitoimistojen Liitto

Svenska Teknik &
Designföretagen
• almega

Innehåll

Förord	5		
DEN SVENSKA MARKNADEN	6	DEN NORDISKA MARKNADEN	25
Återhämtningen inleder i låg växel	6	Nordisk jämförelse av nyckeltal	26
Sektorns utveckling 2012 och 2013	8	Nordens 100 största arkitektgrupper	27
Svenska strukturaffärer	13	FRI – Danska marknaden	29
Nyckeltal för de största svenska konsultföretagen	14	Danmarks 100 största koncerner	32
De 50 största arkitektgrupperna	16	RIF – Norska marknaden	34
De 50 största grupperna inom industriteknik	17	Norges 100 största koncerner	38
De 30 största koncernerna i Sverige	18	FRV – Isländska marknaden	40
Sveriges 300 största koncerner	19	Islands 16 största koncerner	42
		SKOL – Finska marknaden	43
		Finlands 100 största koncerner	45
		DEN INTERNATIONELLA MARKNADEN	47
		Internationell utveckling	48
		Världens 10 största koncerner	48
		Börsnoterade konsultföretag – en jämförelse	49
		Europas 50 största arkitektgrupper	50
		Europas 300 största koncerner	51

Omslagsbild

Bilden på omslaget visar entrén på shoppingcentret Emporia i Malmö, som öppnade i oktober 2012. Shoppingcentret är ritat av Wingårdh Arkitekter och har över 200 butiker, restauranger och caféer i tre plan på en yta av 93 000 kvm.

Bilden är tagen av Leif Johansson. X-Ray foto i Malmö.

Om Branschöversikten

Branschöversikten har publicerats av Svenska Teknik&Designföretagen sedan 1995. Branschöversikten är en sammanställning över arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultbranschen i Sverige, Norden och Europa. I rapporten presenteras rankinglistor över de största företagsgrupperna på respektive marknad, intressanta nyckeltal, nyheter kring strukturaffärer samt information om utvecklingen och konjunkturen inom sektorn under det senaste året.

Sedan 2005 medverkar STD-företagens motsvarigheter i de nordiska grannländerna. STD-företagen samlar arkitekter, teknikkonsulter och industrikonsulter medan de nordiska organisationerna endast organiserar teknikkonsulter och i vissa fall även industrikonsulter. Samarbetsorganisationerna är FRI i Danmark, RIF i Norge, SKOL i Finland samt FRV på Island.

Siffrorna i rapporten bygger på senast tillgängliga siffror som vi kunnat få tag på för respektive företag. För drygt hälften av företagen motsvarar detta kalenderbokslut för 2012. Resterande företag har brutna räkenskapsår. För de flesta av dessa har vi fått in årsredovisningarna för 2012/13. Men en del bokslut var inte klara när insamlingen av underlagen avslutades, till exempel för de företag vars räkenskapsår slutar den sista augusti. För dessa företag har vi behållit siffrorna för 2011/12. För enkelhetens skull refererar vi till de sammanställda siffrorna som gällande för 2012.

Företagsinformationen i rapporten har samlats in via databaserna Soliditet (Sverige) och Dow Jones Companies & Executives (Europa), från de nordiska organisationerna, direkt från företagen eller via företagens hemsidor. Bevakningen omfattar omkring 1 500 företag i Sverige, Norden och Europa. Att samla in informationen är ett omfattande arbete och i vissa fall går det inte att få tag i tillförlitlig information. Informationen för de internationella företagen är svårare att få tag i. I Sverige är årsredovisningar publika dokument. Så är det inte i alla länder och många företag lämnar ogärna ut sina siffror. I de fallen använder vi den senaste tillgängliga informationen vi kan finna. Alla företag som förekommer eller borde förekomma i rapporten uppmanas därför att kontakta STD-företagen och skicka in sina uppgifter för att säkerställa att informationen om dem blir korrekt.

Vi vill speciellt tacka de företag som hjälpt oss genom att skicka in sina årsredovisningar!

Svenska Teknik&Designföretagen

Förord

Svenska Teknik&Designföretagen (STD-företagen) är bransch- och arbetsgivarorganisation för ca 715 arkitekt-, teknik- och industrikonsultföretag inom bygg- och industrisektorn. Med totalt ca 35 000 medarbetare representerar STD-företagen drygt två tredjedelar av branschens resurser. STD-företagens medlemmar utvecklar samhället fysiskt och har nyckelroller i hela samhällsutvecklingen vid genomförandet av alla typer av byggnationer och stadsbildningar, den viktiga infrastrukturen, miljön och klimatsystem, energi och natur samt nya produkter och processer för industrin osv. Medlemmarna arbetar med innovationer, nybyggnad, ombyggnad, underhåll och effektivisering.

Projektledare, arkitekter, teknik- och industrikonsulter utreder, designar, projekterar och deltar på den svenska marknaden i utvecklingen av fasta investeringar och produkter för ca 360 miljarder kronor per år. Sektorn påverkar därmed utvecklingen av drygt 10 procent av Sveriges BNP och STD-företagens medlemmar är med och skapar värden som varar.

STD-företagen – med sina föregångare SKIF, SPA, AI-företagen – firade 100 år 2010. Vi är på god väg in i ett nytt sekel med många möjligheter och utmaningar. Inte minst påverkar globaliseringen företagen med möjlighet till ökad tjänsteexport samtidigt som den också skapar utmaningar på hemmamarknaden genom mer utländsk konkurrens.

Branschen kommer också fortsättningsvis att ha nya utmaningar vad gäller både rekrytering av medarbetare som upphandlings- och projektformer. Konkurrensen, inte minst den internationella, ökar och därmed kraven på effektivisering av all slags produktion. Branschens förmåga till effektivisering kommer att bli en avgörande faktor. Företagen måste fokusera på kundnyttan och hög grad av samverkan med marknadens aktörer. STD-företagens medlemmar är en viktig part i såväl samhällsbyggnadssektorns som industrins fortsatta utveckling. Genom sin kunskap bidrar konsulterna till såväl forsknings-, utvecklings- som rationaliseringsarbetet. STD-företagen verkar för att branschen ska öka ansträngningarna att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle.

Branschöversikten distribueras till medlemmarna i Svenska Teknik&Designföretagen och till övriga företag som medverkar i undersökningen. Den sänds också till tongivande kundföretag, tidskrifter, konjunkturbedömare, företagsanalytiker med flera och till svenska beskickningar och exportkontor. En engelsk upplaga, the Sector Review, distribueras till övriga nordiska organisationer och till de utländska företag som medverkar i vår undersökning samt till internationella utvecklingsbanker, utvecklingsorgan och förvaltningar inom EU och internationella tidskrifter.

Branschöversikten är inte minst beroende av medverkan från ett stort antal företag inom och utanför Sverige. Vi tackar därför speciellt alla som bidragit till att göra denna sammanställning möjlig.

Stockholm i december 2013

Inger Lindberg Bruce

Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB
Ordförande i Svenska Teknik&Designföretagen

Återhämtningen inleder i låg växel

Efter en vikande konjunktur under de senaste två åren kom vändpunkten under tredje kvartalet i år, då den tungt vägande privata tjänstesektorn i svensk ekonomi vände uppåt, vilket främst förklarar varför Sveriges totala produktion, BNP, också visade en viss uppgång från föregående kvartal. Vändningen uppåt var emellertid mycket svag.

Utvecklingen inom tjänstesektorn är tudelad, då företag som i hög grad bidrar till Sveriges exportproduktion påverkas av den fortsatt svaga efterfrågan på Sveriges största exportmarknader. Vändningen för tjänsteproduktionen har främst kommit inom branscher som riktar sig till hushållens konsumtion, som exempelvis hushållsnära-, restaurang- och kulturella tjänster. Det hör samman med att hushållen fått en god realinkomstökning. Däremot visar företagstjänster av olika slag, dit teknik-konsulter och arkitekter räknas, ännu en mycket svag utveckling. Den återhämtning som ändå ligger i korten för tillväxten i omvärlden, en fortsatt ökning av investeringar i bostäder samt längre fram i infrastruktur, talar för att konjunkturen kommer fortsätta uppåt.

Sveriges ekonomi har i år bromsat in mer än väntat, och med den svaga vändningen räknar Almega med att BNP stiger med endast 0,7 procent under 2013. Med den tröga förbättringen i efterfrågan från omvärlden räknar Almega med att Sveriges BNP-tillväxt kommer ligga kring 2 procent per år 2014-2015.

Teknikkonsulter och arkitekter har stått emot konjunkturnedgången under de senaste åren relativt väl jämfört med flera andra branscher. Mot slutet av 2012 ansåg emellertid en allt större andel av företagen att uppdragsvolymen var för liten. Samtidigt försämrades utvecklingen av efterfrågan, som till och med började minska i år, enligt företagens svar i Konjunkturinstitutets barometerundersökning. Sedan september i år märks emellertid en ljusning, då efter-

frågan började öka för en övervägande andel av företagen.

Det ännu låga resursutnyttjandet samt den långsamma förbättringen av efterfrågan förklarar varför investeringarna inom näringslivet kan väntas öka svagt under det närmaste året. Hittills i år, 1-3 kvartalet, har de fasta bruttoinvesteringarna inom näringslivet minskat jämfört med motsvarande period 2012, med 1,7 procent. Nedgången för varuproducenter var störst, 4,2 procent, men även inom tjänsteproducenter har fallet varit kraftigt för främst olika typer av företagstjänster, kring 6 procent. I den del av företagstjänsterna där teknik-konsulter och arkitekter ingår har investeringarna fallit med hela 10 procent, enligt SCB.

Nedgången för investeringarna inom tjänstesektorn hör samman med både svag konjunktur och sannolikt ett hårt kostnadstryck då produktiviteten börjat falla inom tjänstesektorn i år. Med andra ord har sysselsättningen ökat snabbare än produktionen, varför produktionen per arbetad timme börjat minska.

I år väntas främst energi- samt post- och telekomsektorn dra ned sina bygginvesteringar, samt offentlig sektor i anläggningar. De offentliga investeringarna i infrastruktur väntas minska även under 2014.

Bostadsinvesteringarna minskade förra året, med cirka 11 procent, men har vänt uppåt i år. Under tredje kvartalet i år var ökningen för investeringarna i bostäder så stark som 14 procent jämfört med motsvarande kvartal förra året. Det är främst nybyggnadsinvesteringar

i småhus och flerfamiljshus som ökat. Under de närmaste två åren förutspås en gradvis ökning av bostadsbyggandet, då även ombyggnadsinvesteringarna väntas ta bättre fart. Almega räknar med en ökning av bostadsinvesteringarna med drygt 4 procent nästa år samt med 5,5 procent 2015. Bygginvesteringarna totalt väntas öka med 3 procent per år.

Trots en låg växel på startsträckan i återhämtningen har teknikkonsulter och arkitekter börjat anställa mer personal i år. Bristen på arbetskraft uppfattas redan som ett växande hinder för att kunna öka produktionen. Under tredje kvartalet rapporterade 34 procent av företagen att de hade brist på personal.

Personalbristen är ännu inte så hög som den brukar vara i högkonjunktur, då mellan 70 och 80 procent av företagen brukar ha brist, men med stigande kon-

junktur och den starka efterfrågan som teknikkonsulter och arkitekter normalt möter i högkonjunktur, talar för att bristen kan komma att återvända snabbt.

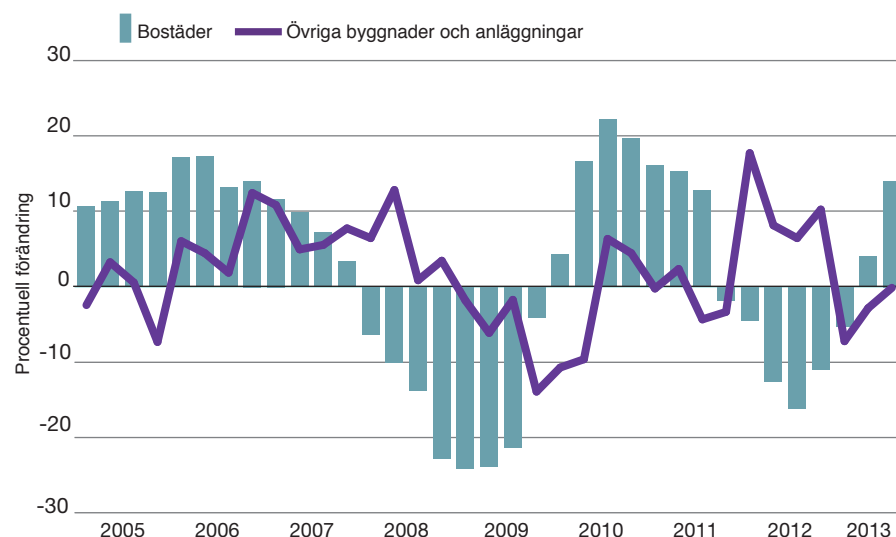
Mycket tyder på att tillgången i Sverige på den särskilda kompetens som företagen behöver är för liten för att möta stark efterfrågan. I förlängningen kan det leda till ännu hårdare konkurrenstryck från utländska konkurrenter i de fall dessa kan konkurrera med lägre arbetskraftskostnader och priser. Teknikkonsulter och arkitekter är i allra högsta grad utsatta för hård internationell konkurrens, och bättre tillgång på arbetskraft med den höga kompetens som företagen behöver blir en nyckelfråga för branschens fortsatta tillväxt i Sverige.

Lena Hagman

Chefekonomen Almega, november 2013

”Sveriges BNP bedöms öka med endast 0,7 % under 2013 och 2 % per år 2014-2015.”

Fasta bruttoinvesteringar, procentuell förändring jämfört med motsvarande period föregående år, fasta priser, utfall till och med tredje kvartalet 2013

I vissa enstaka fall kan redovisade utvecklingstal skilja sig åt marginellt mellan olika nationalräkenskapstabeller på år och kvartal på grund av avrundning i beräkningen av dem.

Sektorns utveckling 2012 och 2013

Branschen fortsätter att växa. Den omfattar 10 800 företag som i Sverige omsätter 52 miljarder kronor och sysselsätter 44 000 medarbetare. Dessutom omsätter svenska koncerner ca 8 miljarder i utländska dotterbolag med drygt 8 000 anställda. De senaste årens positiva utveckling av lönsamheten i branschen har bromsats upp en aning under 2012 och ännu mer under 2013. Den genomsnittliga vinstmarginalen för de 300 största koncernerna var 7,6 % under 2012, mot 8,1 % under 2011. Allt tyder på att lönsamheten under 2013 fortsatt att försämrats för att möjligen förbättras igen under 2014.

Branschens storlek och nyckeltal

En fullständig genomgång av branschen har genomförts under året, varför siffrorna för branschens storlek, mätt i antalet anställda och omsättning, reviderats. Branschen är något större än tidigare beräknat. Differensen ligger huvudsakligen i delsektorn industrikonserter där det finns flera stora företag som tidigare inte räknats in i statistiken.

Branschen består av omkring 10 800 företag. Av dessa har 54 företag fler än 100 anställda. Drygt 8 900 av företagen har noll till två anställda. Andelen mellanstora företag, med mellan 20 och 100 anställda, minskar successivt på grund av konsolideringen i branschen. Andelen stora företag ökar och de stora koncernerna blir allt större.

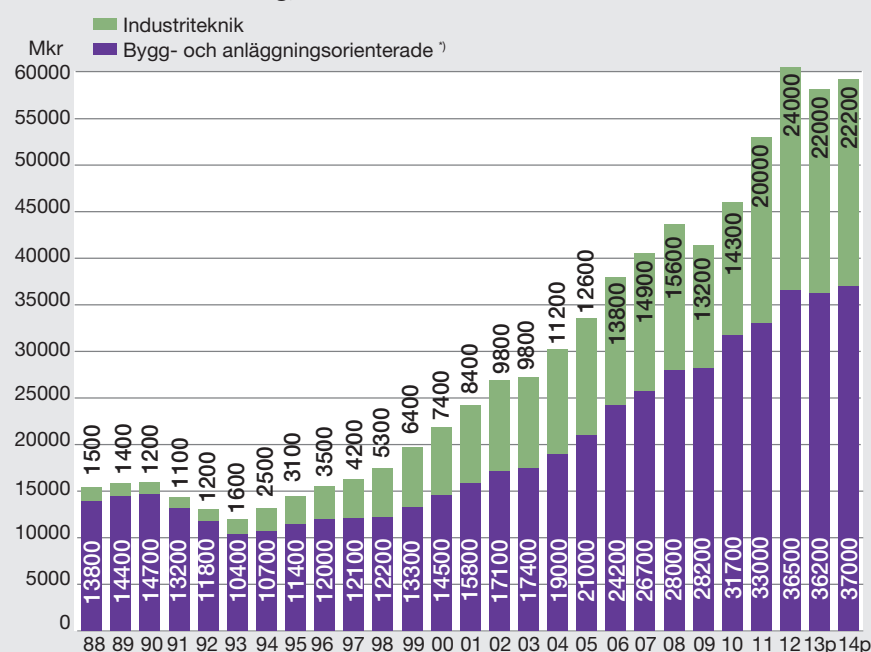
Storleksfördelningen ser ut enligt följande:

Antal anställda	Antal företag
501 –	15 st
101 – 500	39 st
51 – 100	42 st
21 – 50	131 st
11 – 20	190 st
3 – 10	1470 st
0 – 2	8920 st

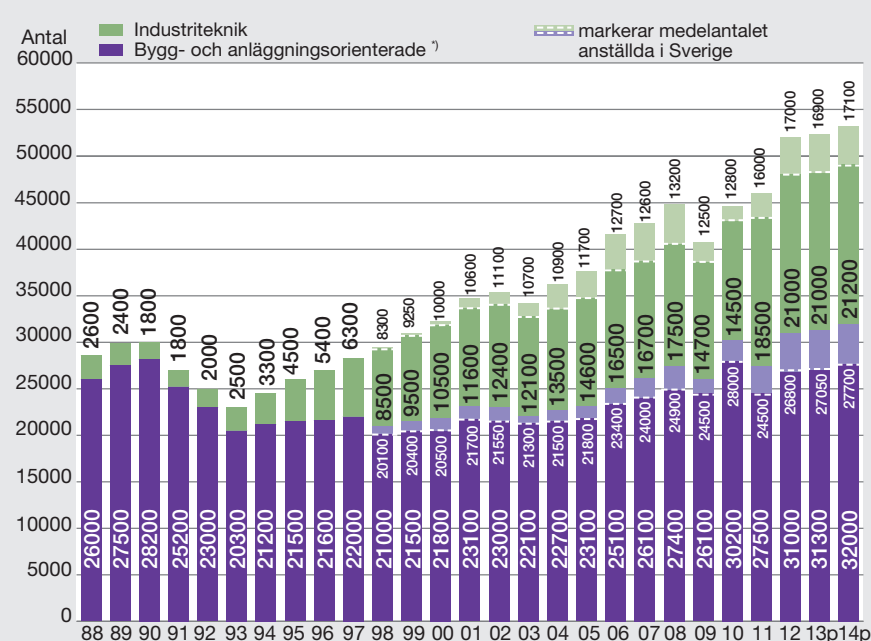
Nyckeltal

Branschen omsatte omkring 60,5 miljarder kronor under 2012/13 och sysselsatte 52 000 personer. Av dessa var omkring 21 000 sysselsatta i industrikonstsektorn. Resterande 31 000 medarbetare var sysselsatta i bygg- och anläggningssektorn, varav ca 6 400 i arkitektföretag. Av de 60,5 miljarder kronorna representerade ca 8 miljarder och 8 200 medarbetare svenska koncerners verksamhet utomlands. Så i Sverige omsätter branschen lite drygt 52 miljarder kronor och sysselsätter kring 44 000 medarbetare. Lejonparten av

Branschens omsättning, Mkr

Medelantalet anställda i branschen

¹⁾ Av de bygg- och anläggningsorienterade företagen representerade arkitektföretagen 7100 MSEK i omsättning och 6400 anställda under 2012.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

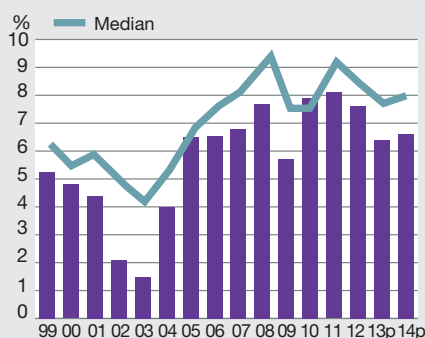
Ekonomisk utveckling (löpande priser)

	Omsättning kkkr per anställd										Resultat efter finansiella poster kkkr per anställd									
	05	06	07	08	09	10	11	12	13p	14p	05	06	07	08	09	10	11	12	13p	14p
De 300 ¹ största koncernerna	962	970	1021	1034	1036	1068	1130	1161	1108	1108	60	63	69	77	56	85	92	88	71	73
varav																				
byggorienterade	992	1034	1102	1139	1083	1111	1150	1171	1151	1151	69	79	98	104	83	103	92	92	79	86
varav																				
arkitektföretag	962	986	1046	1093	1069	1087	1132	1158	1119	1116	71	88	102	103	88	83	98	92	86	93
teknikkonsultföretag	999	1042	1114	1148	1091	1116	1153	1174	1157	1157	69	78	97	104	82	107	90	92	78	85
industriteknik	910	888	915	884	942	994	1099	1148	1050	1050	44	39	32	38	10	54	91	82	60	54

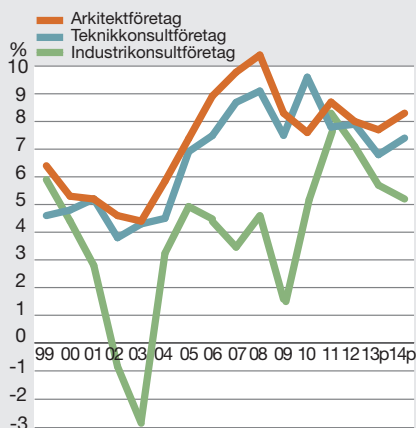
från 2004 i förekommande fall enl. IFRS

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

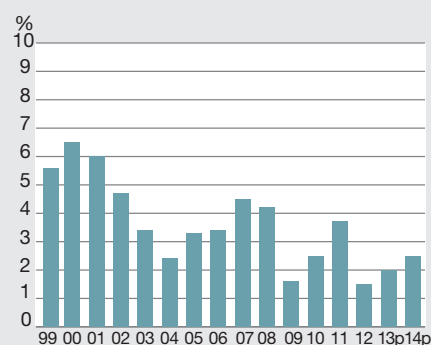
Vinstmarginaler i de 300 största konsultföretagen

Vinstmarginal

Lönekostnadsökning per årsarbete

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

den utländska verksamheten står Sweco, ÅF och Semcon för.

Omsättningen per anställd i hela branschen var 1 163 kkr. Den genomsnittliga rörelsemarginalen för hela branschen var 8,5 %. Vinstmarginalen (resultat efter finansiella poster) var 11,2 %.

De 300 största företagen i branschen omsatte 2012/13 nästan 54,5 miljarder kronor och sysselsatte 46 900 medarbetare. Den genomsnittliga omsättningen per anställd bland de 300 största företagen var 1 162 kkr. Den genomsnittliga rörelsemarginalen var 8,2 %, samma som förra året. Den genomsnittliga vinstmarginalen (räknat på resultatet efter finansiella poster) var 7,6 %, jämfört med 8,1 % året innan.

Arkitektföretagen hade en genomsnittlig omsättning per anställd på 1 158 kkr, mot 1 132 kkr föregående år. Vinstmarginalen minskade till 8,0 %, från 8,7 % föregående år. Resultatet efter finansiella

poster per anställd var 92 kkr; 77 kkr föregående år.

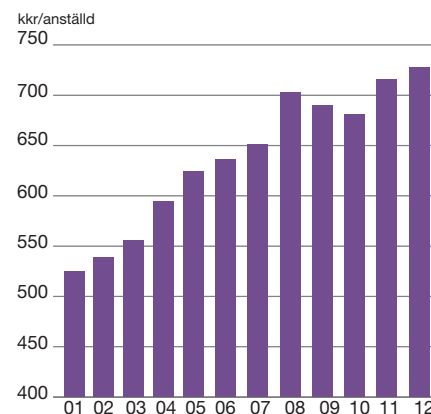
Industriksulterna hade en omsättning per anställd på 1 148 kkr, en relativt stor ökning från 1 099 kkr året innan. Vinstmarginalen minskade dock en aning, efter några års ökning, till 7,1 % från 8,3 % året innan. Resultatet efter finansiella poster per anställd var 82 kkr; 91 kkr föregående år.

Teknikksulterna inom bygg- och anläggningsbranschen hade en omsättning per anställd på 1 158 kkr, en liten ökning från 1 153 kkr året innan. Vinstmarginalen ökade också en aning, till 7,9 % från 7,8 % föregående år. Resultatet efter finansiella poster per anställd var 92 kkr, jämfört med 90 kkr året innan.

Den genomsnittliga soliditeten bland de 300 största företagen var 42 % under 2012. Under 2011 var den 46 %. För de 30 största företagen var den något högre; 44 %.

Förädlingsvärdet per anställd ökade jämfört med förra året. Det var 728 kkr per anställd under 2012 jämfört med 716 kkr året innan. Förädlingsvärdet motsvarar den värdeökning som företagen tillför i sin produktion och uttrycks också som företagens bidrag till BNP. Rent

Förädlingsvärdet för de 300 största företagen

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

konkret är det företagets försäljning minus kostnaderna för insatsvarorna. Beräkningen görs genom att summera företagets lönekostnader, sociala avgifter, rörelseresultat samt avskrivningar. Tillsammans utgör de förädlingsvärdet. Det värdet delas sedan med medelantalet anställda för att visa förädlingsvärdet per anställd.

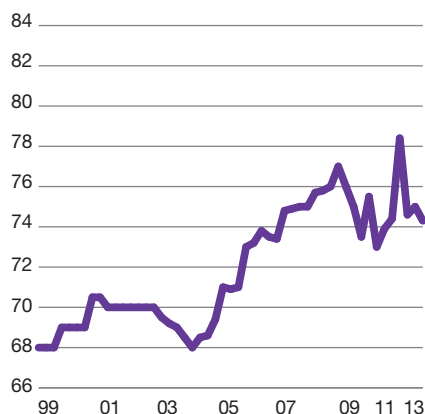
Lönsamhetsprognos för 2013 och 2014

Vinstmarginalen väntas minska på samtliga delsektorer under 2013, då beläggingsgraderna avtagit och priserna i stor utsträckning fortsatt att pressas. Sammantaget beräknas vinstmarginalen för de 300 största företagen hamna på kring 6,5 % under 2013. Arkitektföretagen väntas ha en vinstmarginal på knappt 8 %, teknikkonsulterna just under 7 % och industrikonsulterna en bit under 6 %. Under 2014 kommer vinstmarginalen troligtvis att öka igen för företagen verksamma inom bygg- och anläggningssektorn. För industrikonsulterna är bilden något svårare att tyda. Men signaler om tillverknings- och exportindustrins förväntat långsamma återhämtning indikerar att det är troligt att lönsamheten inte förbättras under 2014. Kanske den försämras en aning till, åtminstone under början av året. Prognoserna bygger på vad STD-företagens medlemmar uttryckt i marknadsundersökningarna under året samt de börsnoterade företagens kvartalsrapporter.

Debiteringsgraden

Debiteringsgraden bland de noterade företagen under 2012 låg på 74,6 %, mot 74,4 % under 2011. Under 2013

Genomsnittlig debiteringsgrad börsnoterade företag

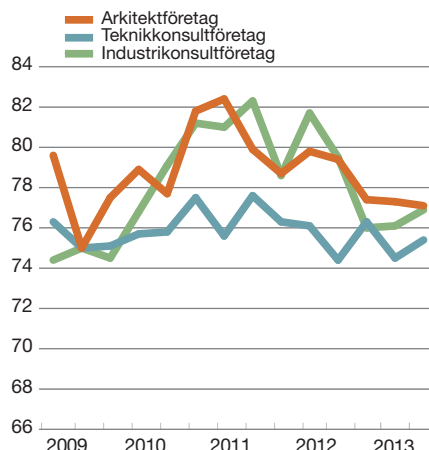

De börsnoterade företagens debiteringsgrader är vägda efter företagens respektive storlek.

års två första kvartal ökade den till 75 %, men har sedan avtagit igen. Genomsnittet för perioden januari till september var 74,3 %. Den har alltså minskat relativt mycket under årets andra halva. Siffrorna är tagna ur de börsnoterade företagens års- och kvartalsrapporter och vägda på företagens storlek.

STD-företagen följer också debiteringsgraderna bland de tre (arkitekter, industrikonsulter och teknikkonsulter) delsektorerna i medlemsundersökningar under året. Man kan konstatera att debiteringsgraden haft en vikande trend på samtliga delsektorer under året. Genomsnittet för arkitektföretagen har under 2013 varit 77,3 %, mot 79,3 % under 2012. För industrikonsulterna har den genomsnittliga debiteringsgraden varit 76,3 % under 2013, mot 79,9 % året innan. För teknikkonsulterna (inom

Genomsnittlig debiteringsgrad per delsektor

Från medlemsundersökningar till Investerings-signalen, vägt på respektive företags storlek.

bygg och anläggning) har genomsnittet varit 75,4 %, mot 75,6 % under 2011. Framtidsutsikterna visar dock på att de flesta företagen tror att de kommer kunna öka beläggingsgraden och därmed höja debiteringsgraden under 2014.

Investeringar inom sektorn

Tabellen nedan visar investeringarna inom sektorn under 2011 och 2012 samt prognoser för investeringsutvecklingen under 2013 och 2014.

De totala investeringarna på bygg- och anläggningssektorn minskade med 3 %, till 291 miljarder kr, under 2012. Minskningen beror helt och hållet på den svaga utvecklingen på bostadssektorn. Bostadsinvesteringarna minskade med 14 % till knappt 113 miljarder kr mellan 2011 och 2012. För övriga delsektorer ökade emellertid investeringarna. Lokalinvesteringarna ökade med 3 % till nära 94 miljarder kr. Industrins investeringar i byggnader ökade med hela 28 % till 7,4 miljarder kr och investeringarna i infrastruktur och anläggningar ökade med 6 % till nära 77 miljarder kr.

Under 2013 beräknas bostadsinvesteringarna vända upp igen, för att fortsätta att öka även under 2014. De beräknas öka med 3-4 % per år under den perioden. Samtidigt väntas investeringarna i lokaler och infrastruktur samt anläggningar minska under 2013. Den sammanlagda bilden för 2013 ser ut att bli en svag minskning i investeringsvolymen,

Investeringar i Sverige

	2011 miljarder kr	2012 miljarder kr	2012 %	2013p %	2014p %
Bostäder	130,2	112,6	-14	4	3
Lokaler	91,0	93,9	3	-2	-1
Industribyggnader	5,8	7,4	28	-34	-10
Infrastruktur och övriga anläggningar	72,4	76,7	6	-4	1
Bygginvesteringar totalt	299,4	290,6	-3	-1	2
Industrins investeringar i maskiner och utrustning enligt SCB och STD-företagen	45,1	48,7	8	0	1

Bygg- och industriinvesteringar 2011 samt prognos till 2012, 2013 och 2014 (fasta priser).

Källa SCB och BI.

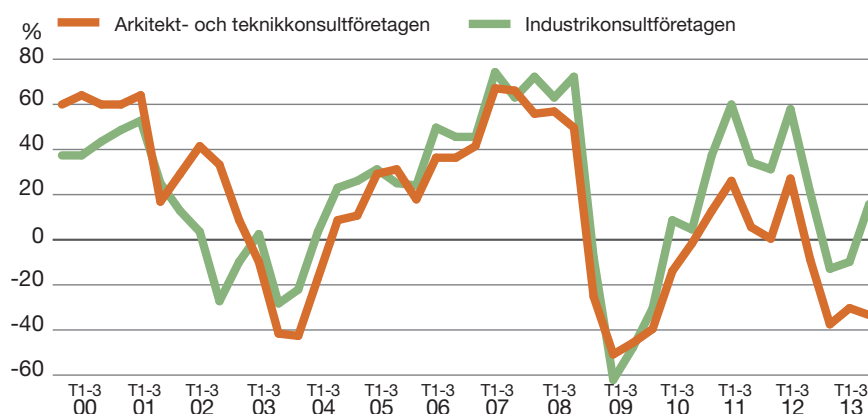
med ca 1 % totalt sett. Under 2014 beräknas dock de sammanslagna investeringarna på bygg- och anläggningssektorn öka igen. Lokalinvesteringarna väntas fortsätta minska även under 2014.

Industrins investeringar i maskiner och utrustning ökade med 8 % mellan 2011 och 2012, till sammanlagt 48,7 miljarder kr. De väntas förbli oförändrade eller möjligen minska svagt under 2013 och kanske öka svagt igen under 2014. Industrins investeringar i byggnader, under bygginvesteringarna i tabellen nedan, ökade också markant mellan 2011 och 2012. De väntas dock minska med minst lika mycket under 2013 och 2014.

Prisbildens utveckling

Det var i oktober fortfarande många företag som upplevde prispress på bygg- och anläggningssektorn, medan industrikonsulterna signalerade om ökande arvoden. Endast 7 % av tillfrågade företag inom bygg- och anläggningssektorn uppgav i STD-företagens senaste marknadsundersökning att de höjt sina genomsnittliga arvoden sedan i maj, medan 38 % uppgav att de sänkt dem. Industrikonsulternas prisutveckling ser lite mer positiv ut. STD-företagens senaste undersökning visade att det var fler industrikonsulter som höjt sina genomsnittsarvoden än det var företag som sänkt dem. I de mätningar över genomsnittsarvoden som görs i samband

Företagens uppfattning om prisbildens utveckling

Diagrammen över prisbildens utveckling visar nettotalen mellan andelen företag som har höjt sina priser minus de som sänkt sina priser under de senaste 6 månaderna.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

med medlemsundersökningarna stöds den bild som företagen uppger om den generella prisutvecklingen. Inom bygg- och anläggningssektorn ser genomsnittspriserna ut att plana ut, medan de för industrikonsulterna i genomsnitt ökat sedan i maj. Men det skiljer sig givetvis mycket mellan företag och delsektorer. En bild som dock är tydlig är att när det kommer till offentliga beställare, i offentliga upphandlingar, är prispressen stor. Konkurrensen på sektorn har tilltagit under senare år när multinationella organisationer börjat söka sig mot Skandinavien, och prisnivåerna är i princip det enda utvärderingskriteriet. Många företag signalerar

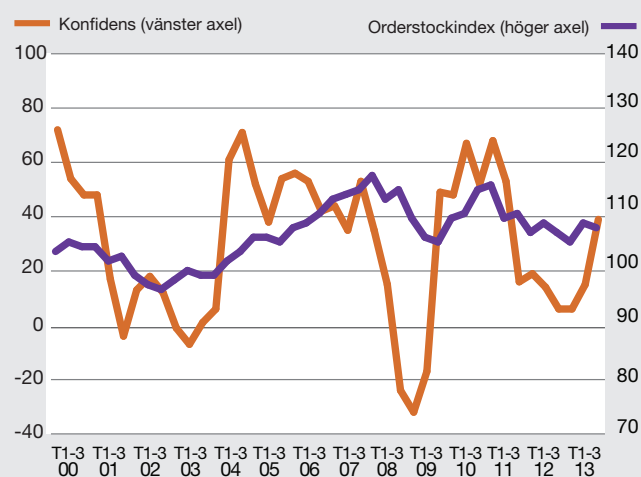
nu att man närmar sig kritiska nivåer, då man inte längre med mycket höga beläggningsgrader lyckas räkna hem affären med rådande priser. Detta är en utveckling som varit tydlig under senare år, att dålig prisutveckling kompenseras med ökande debiteringsgrader. Det finns dock en uppenbar begränsning på den lösningen; när man nått maximalt kapacitetsutnyttjande i beläggningsgrader och debiteringsgrader fungerar inte den strategin längre.

Ålders- och könsstruktur

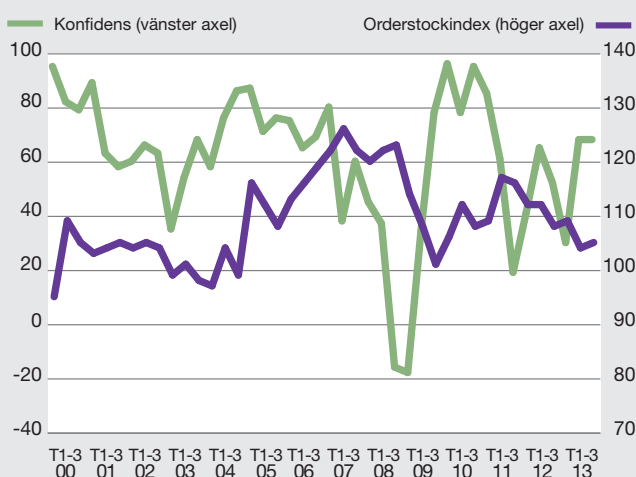
Medlemsföretagen inom Svenska Teknik&Designföretagen har en samlad personalstyrka på cirka 35 000 personer

Orderstocksindex jämfört med förväntningar på orderläget om 6 månader

Arkitekt- och teknikföretagen sammanvägt

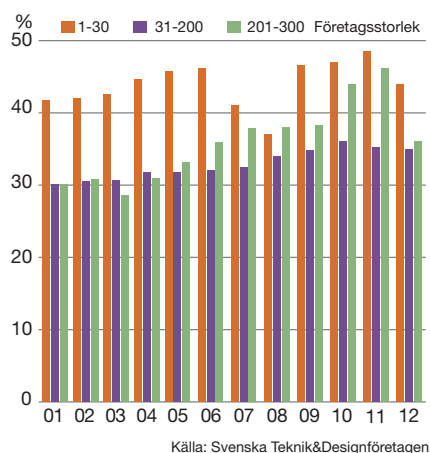
Industrikonsultföretagen

Orderstocksindex bygger på enkätundersökningar bland STD-företagens medlemmar och räknas fram genom en vägning mellan inlämnade orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader. Konfidenskurvan representerar nettotalen mellan andelen företag som förväntar sig förbättrat orderläge minus de som förväntar sig försämrat orderläge om 6 månader.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Soliditet, %

i Sverige, vilket motsvarar nära 80 % av hela branschen i landet. Enligt Svenskt Näringslivs lönestatistik är 30,4 % av de anställda i STD-företagen kvinnor. Förra året var motsvarande siffra 28,3 % och året dessförinnan 27,8 %. Trenden att andelen kvinnor i branschen ökar håller alltså i sig. Riktigt samma utveckling har inte skett när det kommer till andelen kvinnliga ledande befattningshavare eller styrelsemedlemmar. Andelen vd:ar i hela branschen är ungefär 9 %. Den är något högre bland de 300 största företagen; 11 %. Andelen kvinnliga befattningshavare är i år 18 %, vilket är väsentligt lägre än förra året då de var 26 %. Andelen styrelsemedlemmar är i år 15 %, mot 19 % förra året. Det ska dock påpekas att underlaget avseende ledande befattningshavare och styrelsemedlemmar är långt ifrån komplett. Siffrorna gäller för de företag vi funnit informationen på årsredovisningarna.

Medellåldern bland STD-företagens medlemmars anställda är 41,4 år, samma siffra som förra året. Kvinnorna är något yngre än männen. Medellåldern för kvinnorna bland STD-företagens medlemmar är 40,1 år (39,9 förra året), medan den är 41,9 (42,1 förra året) år för männen.

Orderstocksindex och konfidensindikatorn

Orderstocksindex visar hur orderläget för STD-företagens medlemmar förändras över tiden. Orderstocksindex är framräknat genom en vägning mellan inneliggande orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader. Indexet publiceras tre gånger per år i rapporten Investeringssignalen, som baseras på medlemsundersökningar.

Efter en dalande trend sedan slutet av 2011 ser det ut som att trenden kan vara på väg att brytas. Även om orderstocksindexet rört sig relativt lite under 2013 så visade den senaste mätningen på en svag ökning för arkitekter och industri-konsulter. Teknikkonsulternas trend ser också positiv ut även om indexet backade svagt i den senaste mätningen.

Konfidenskurvan, eller konfidensindikatorn, visar företagens förväntningar om hur orderläget kommer att utvecklas. Kurvan svänger kraftigare än orderstocksindexet då det handlar om förväntningar. Men den brukar ändå visa i vilken riktning utvecklingen är på väg, vilket kan utläsas i diagrammet på sidan 11. Där ser man ett tydligt trendbrott, både för arkitekt- och teknikonsultföretagen,

som redovisas i samma diagram, och för industrikonsulterna. Den avtagande trenden, med förväntningar om sämre orderläge, har vänts upp mot mer positiva förväntningar. Alla punkter ovanför nollstrecket indikerar att fler företag är positiva än de som är negativa. Företagen tror alltså på ett förbättrat orderläge under första halvan av 2014. Det återstår att se om förväntningarna infaller. Det kommer i så fall synas i orderstocksindexet.

Utvecklingen under 2013 och framåt

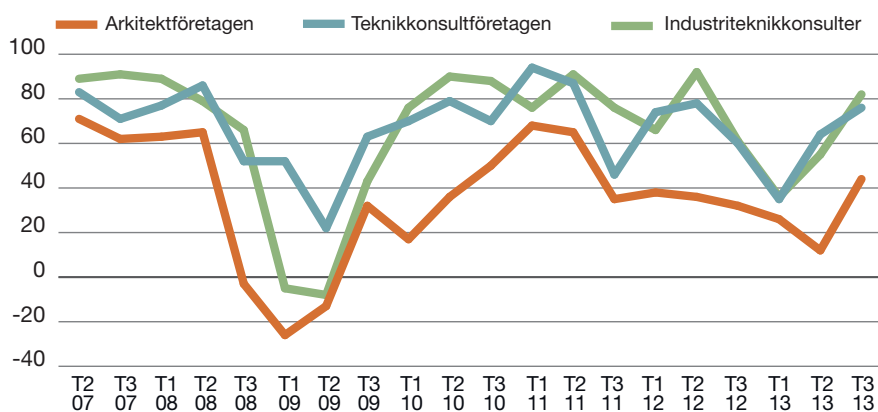
Det väntas ske ett skifte på bygg- och anläggningssektorn under det kommande året. Infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna väntas tillfälligt minska medan byggsektorn tros få lite fart igen. Inte minst bostadsinvesteringarna väntas öka även om det går långsamt. Lokalinvesteringarna från offentliga beställare väntas också öka under 2014 samtidigt som de väntas minska från privata beställare.

Industrikonsulterna är beroende av utvecklingen för Sveriges tillverknings- och exportindustri. Almegas senaste Konjunkturrapport (oktober 2013) talar om en långsam återhämtning för både tjänstesektorn och industrin under de närmaste två åren. Exportefterfrågan blev svagare än förväntat under och omvärldens återhämtning blir långsammare än många trott. Så en långsam återhämtning för industrikonsulterna är nog att vänta.

Det väntas ske ett skifte på bygg- och anläggningssektorn under det kommande året. Infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna väntas tillfälligt minska medan byggsektorn tros få lite fart igen. Inte minst bostadsinvesteringarna väntas öka även om det går långsamt. Lokalinvesteringarna från offentliga beställare väntas också öka under 2014 samtidigt som de väntas minska från privata beställare.

Industrikonsulterna är beroende av utvecklingen för Sveriges tillverknings- och exportindustri. Almegas senaste Konjunkturrapport (oktober 2013) talar om en långsam återhämtning för både tjänstesektorn och industrin under de närmaste två åren. Exportefterfrågan blev svagare under 2013 än man tidigare trott och omvärldens återhämtning blir

Personalstyrkans utveckling

Förväntningarna på personalstyrkans utveckling visar nettototalen mellan andelen företag som tror personalstyrkan ökar minus de som tror att den minskar under de kommande 6 månaderna.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

långsammare än många trott. Så en långsam återhämtning för industrikonsulterna är nog att vänta.

Arkitekterna

Arkitekterna uppvisade ett något förbättrat orderläge i september jämfört med i maj, samtidigt signalerar de om förväntade fortsatta förbättringar. Det är framförallt på bostadssidan som förbättringarna väntas, när bostadsbyggandet nu långsamt väntas öka igen. Även delsektorn övriga hus väntas öka en aning under det kommande året, men det sker ett skifte i projekttyper och beställare. Uppdragen inom handeln och upplevelseindustrin, mot privata beställare, väntas avta under 2014 medan uppdragen mot offentliga beställare väntas öka. Det är bl a inom vård, undervisning och förvaltning ökningarna förväntas ske.

Teknikkonsulterna

Teknikkonsulterna inom bygg, anläggning och installation sänder också signaler om förväntat starkare orderläge under 2014 samtidigt som det samlade orderläget försämrades under andra halvan av 2013. Det har svängt fram och tillbaka en del under det senaste året, utan att visa på någon tydlig trend. En förklaring till detta kan vara att teknik-konsulterna kommer från en period med starkt orderläge, samtidigt som prognoserna under en tid visat att orderläget skulle försämrast. Detta till stor del med anledning av en väntad, men troligen tillfällig, minskning i infrastruktur- och anläggningsuppdrag. Med nämnda förväntningar i åtanke har diskussionerna om återhämtning rört till bilden över det egentliga läget eftersom nedgången inte fullt ut registrerats. Sammantaget kan man dock konstatera att det totala orderläget för teknikonsultföretagen försämrades en aning under slutet av 2012 och inledningen av 2013, och att en del av minskningen beror på färre infrastruktur- och anläggningsuppdrag. Samtidigt har en del av denna minskning balanserats av ökande lokalinvesteringar. En starkare optimism bland teknikkonsulterna är nu i alla fall tydlig, inte minst när man tittar på hur de svarat kring det förväntade orderlägets utveckling. Infrastruktur väntas fortsätta att vara en stark delsektor även under kommande år, tack vare de omfattande planerade infrastrukturinvesteringarna.

Industrikonsulterna

Industrikonsulternas orderläge förbättrades en aning under andra halvan av 2013. Det finns många signaler som tyder på att återhämtningen är på gång. Inte minst från industrikonsulterna själva och deras egna framtidsutsikter och orderingång. Rekryteringsbehovet är tillbaka på normala nivåer, där nästan alla behöver nyrekrytera. Genomsnittsarvodena har ökat, fler företag uppger att de kunnat höja priserna än de som tvingats sänka dem. Även andra omvärldindikatorer indikerar att ekonomin i Sverige och omvärlden är på gång, men det går långsamt. Teknikföretagens konjunkturbarometer för det tredje kvartalet rapporterade om fortsatt, om än svag, återhämtning. Produktionen ökar, orderingången blir bättre och exportefterfrågan stärks. Även Almegas Konjunkturrapport talar om en långsam återhämtning för både tjänstesektorn och industrin under de närmaste två åren.

Sysselsättningsläget

Rekryteringsbehovet hos medlemsföretagen närmar sig normala nivåer, vilket innebär att i princip alla teknik-konsult- och industrikonsultföretag signalerar rekryteringsbehov. Det beror på den strukturella bristen på tillgänglig kompetens inom sektorn. Det utbildas för få ingenjörer och konkurrensen om de som finns är stor. Företagen tvingas rekrytera från varandra, vilket betyder att en person in på ett företag motsvarar en person ut på ett annat företag. Netto-

effekten blir alltså noll. Därför förblir rekryteringsbehovet högt då nästan alla företag har ett behov av att anställa. För arkitektföretagen ser det lite an-norlunda ut. Tillflödet av kompetens motsvarar behovet bättre, vilket innebär att arkitektföretagen sällan visar lika höga netttotal över rekryteringsbehovet som teknik- och industrikonsultföretagen.

Det tilltagande rekryteringsbehovet är ytterligare en faktor som talar för positiva vindar i branschen och det signalerar om förväntad återhämtning. När branschen får fart riskerar kompetensbristen att bli en flaskhals som bromsar produktiviteten och tillväxten i sektorn.

Strukturaffärer

Det har skett en hel del större företagsförvärv även under 2013. Branschen fortsätter att konsolideras. Detta märks inte minst på att andelen mellanstora företag minskar samtidigt som de stora koncernerna blir allt större.

Globaliseringen har nått Sverige och Norden. Samtidigt som de nordiska koncernerna växer utanför sina landsgränser inträder nya internationella koncerner på de nordiska marknaderna. Inte minst infrastrukturmarknaderna i Norge och Sverige lockar flera av de större europeiska och globala organisationerna att etablera sig här. De stora svenska koncernerna växer huvudsakligen i Norden och Baltikum. Men det finns också betydande verksamhet i Tyskland och i det forna Östeuropa. Därutöver

Jämförelse med andra branscher

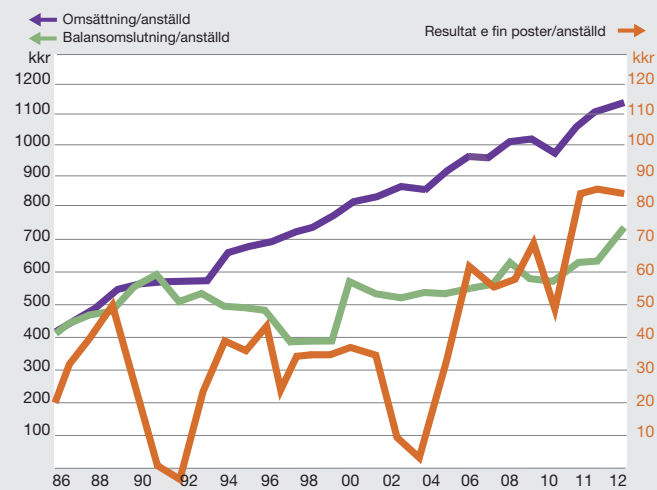
Omsättning/anställd (kkr)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Managementkonsulter	1630	1720	1820	1800	2075	2015	1890	1880	1906	1912
IT-konsulter (adm)	1000	1140	1170	1135	1440	1270	1290	1480	1545	1627
Affärsjuridik	1485	1485	1595	1655	1750	1730	1690	1770	1840	1773
Marknadsundersökare	895	985	1070	1085	1280	1355	1295	1445	1465	1459
PR & Kommunikation	1020	1120	1170	1265	1285	1320	1260	1235	1295	1269
Revisionsbyråer ¹⁾	970	1050	1135	1250	1250	1230	1275	1280	1320	1332
samt enl. vår tabell på sid. 9 (300 största koncernerna)										
Byggorienterade	866	893	902	905	908	912	941	980	1088	1171
Industriteknik	850	939	1010	998	1106	1101	1084	1040	1110	1148

¹⁾ baserat enbart på de 10 största.

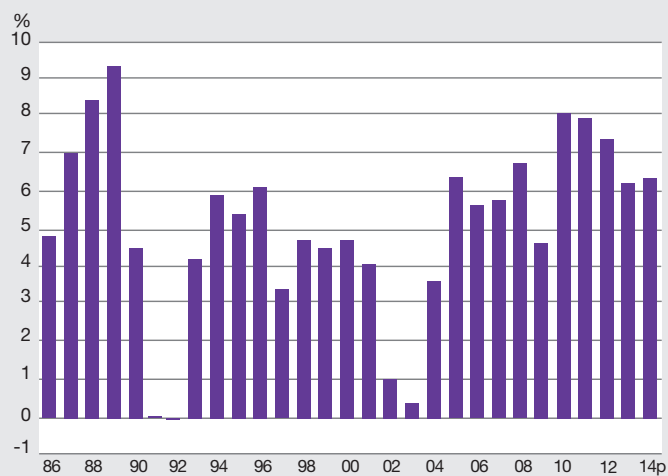
En jämförelse med andra kunskapsbranscher med högutbildad personal är intressant att göra. Ovanstående jämförelsetal från de 30-50 största företagen i några branscher är hämtade huvudsakligen från Affärsvärlden.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen och Affärsvärlden

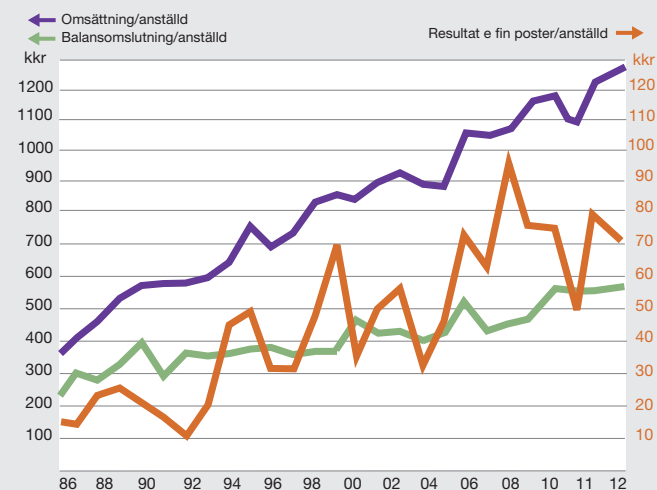
De 30 största svenska koncernerna

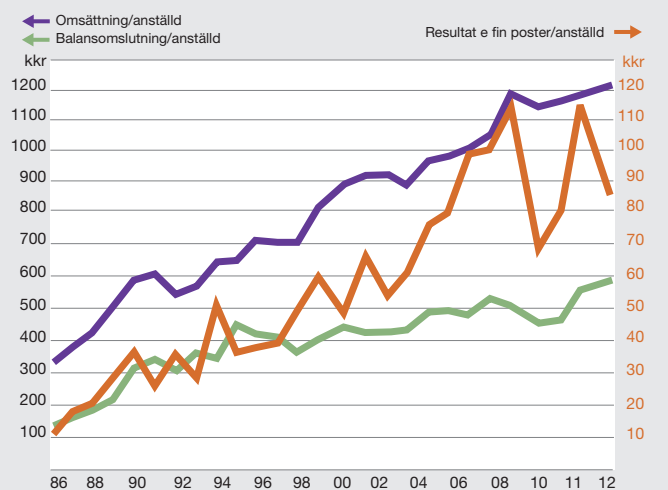
Vinstmarginaler i de 30 största konsultföretagen

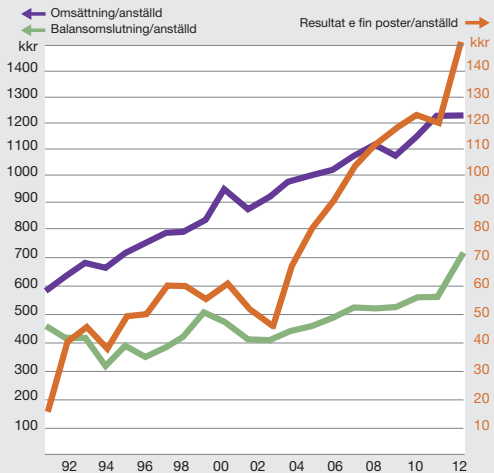
Koncern 31-50

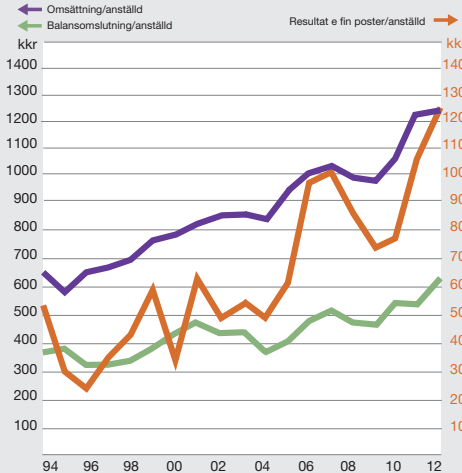
Koncern 51-100

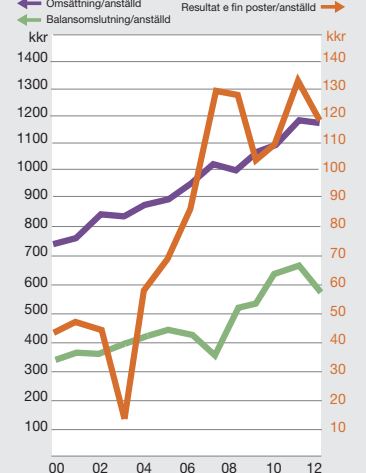
Koncern 101-150

Koncern 151-200

Koncern 201-300

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

finns närvaro genom uppdrag i princip på samtliga kontinenter; exempelvis i Kina, New York och i södra Afrika.

Nedan presenteras en del av de affärer som skett under året bland de svenska koncernerna. Mer om de internationella koncernernas affärer tas upp i det nordiska och internationella avsnittet.

Sweco fortsätter att växa

I juni meddelades att Sweco förvärvat transportinfrastrukturkonsulten **Vectura** i årets största affär på den svenska marknaden. Med 1200 medarbetare på 40 orter i Sverige, Norge och Danmark förstärker Vectura Swecos erbjudande och kompetens på transportinfrastrukturområdet, i synnerhet, och inom hållbart samhällsbyggande. Samtidigt kan man realisera betydande kostnadssynergier.

Vectura bildades 2009 efter en sammanslagning och bolagisering av Vägverket Konsult och Banverket Projektering. Företaget har sedan dess haft en genomsnittlig årlig tillväxt på 7 % och omsatte 1326 miljoner kronor under 2012. Vectura kommer att integreras i affärsområdet Sweco Sverige under varumärket Sweco. Integrationen förväntas slutföras kring årsskiftet 2013/14.

I september fortsatte förvärven med köpet av **Acnl Elteknik AB** i Stockholm, med 25 anställda. ACNL förstärker Swecos position inom el- och telesystem. Acnl bildades 2002 genom ett samgående mellan konsultföretagen AC Engineering, NL Ekonsulterna och Altedea Telekonsult. I november förvärvades det finska konsultföretaget Tocoman Services Oy med 26 anställda. Förvärvet, som kommer att slutföras i januari 2014, förstärker Swecos kompetens inom byggkonstruktion i Finland.

ÅF förvärvar och tecknar avtal

ÅF har förvärvat det norska projektledningsföretaget Kåre Hagen AS. Företaget som är baserat i Oslo har omkring 75 anställda och en omsättning på 100 miljoner NOK. Kåre Hagen AS är fokuserat på projekt- och bygglösningar inom framförallt den publika sektorn. Det kommer att ingå i ÅFs division Infrastructure och affärsenheten för Projektledning, som växer till omkring 200 anställda i Norge efter samgåendet. Köpeskillingen uppgår till 60 miljoner

NOK samt en tilläggsköpeskilling på max 56 miljoner NOK baserat på resultatutvecklingen under 2013-2015.

I november förvärvade ÅF Artech Automation i Laxå med 18 anställda och en omsättning på drygt 31 miljoner kronor. Förvärvet förstärker ÅF ytterligare inom robotbaserade automationslösningar för industrin, och kommer integreras i division Industry.

ÅF har under året tecknat ett ramavtal med Försvarets Materielverk (FMV) för tjänster inom området ledningssystem, på teknikområden Sensorer. Avtalet löper i tre år med option på förlängning i ytterligare fyra år och värderas till cirka 70 miljoner kronor. ÅF har också tecknat ett betydande avtal med Volvo Cars avseende robotteknik i vad som är ÅFs största order hittills i personbilsindustrin.

Semcon bygger nytt huvudkontor

I juni togs det första spadtaget till Semcons nya huvudkontor i Göteborg, vid Lindholmens Science Park. Det nya kontoret, som ritats av Semrén & Månsson, planeras vara redo för inflyttning i januari 2015 och kommer ha plats för 500 personer. Kontoret byggs av fastighetsägaren Eklandia som kommer hyra ut kontoret till Semcon.

...och öppnar nya kontor

Semcon etablerar sig i Norrbotten genom ett nytt kontor i Luleå fokuserat på gruvnäring, processindustri och energiproducerande företag. Etableringen är ett led i att komma närmare redan existerande kunder i regionen.

I mars ingick Semcon ett nytt samarbetsprojekt med en global tysk fordonsleverantör. Projektet avser av en befintlig modell i ny arkitektur och omfattar utveckling av en komplett karossöverbyggnad. Uppdraget kommer sysselsätta omkring 150 personer, varav 110 i Trollhättan och resterande i Tyskland, och beräknas pågå fram till slutet av 2015.

Combitech tecknar ramavtal med FMV

Combitech vann i början av 2013 ett större ramavtal med FMV inom militär förmågeutveckling, som enda leverantör på 22 olika områden. Uppdraget handlar om att stödja svenska försvarets förmåga att till exempel göra internationella in-

satser eller att kunna utbyta information med andra länder inom NATO och EU. Avtalet är tvåårigt med option på förlängning i ytterligare fyra år. Kort innan detta hade man också tecknat ett sjuårigt ramavtal med FMV inom ledningssystem värt 550 miljoner kronor.

Rejlers handlar vidare

I april förvärvade Rejlers Umeå Industri och Kraftkonsult AB, med 19 anställda och kontor i Umeå och Skellefteå. Företaget är ett av de större elkonsultföretagen i Norrland och omsatte 23 miljoner kronor under 2012.

I oktober förvärvade man den finska teknikkonsulten Matti Leppä Oy och förstärkte därmed sin kompetens inom bygg- och fastighetsområdet i Finland. Bolaget har 20 medarbetare och omsatte 1,8 MEUR under 2012.

I november förvärvades företaget Grundvattenteknik AB, med tio medarbetare. Genom förvärvet etablerar Rejlers också ett nytt kontor i Falun. Företaget levererar olika former av miljötjänster.

Flera förvärv i Norge

I oktober meddelades att förvärvet av de resterande 51 % av aktierna i Rejlers Consulting AS, tidigare Nettkonsult AS, sker per den 1 januari 2014. Det första förvärvet skedde redan 2011. Rejlers Consulting AS har cirka 100 medarbetare på åtta kontor i Norge och omsatte förra året 100 miljoner NOK.

Rejlers hade dessförinnan redan förvärvat de norska konsultbolagen Omega Energi AS och Railconsult AS. Omega har 36 anställda och är specialiserat inom elkraftsområdet. Företaget omsätter omkring 39 miljoner NOK. Railconsult har 20 anställda och arbetar med tekniska konsulttjänster inom transportsektorn, specifikt spårledd trafik. Man gör allt från planering till drifttagning och kontroll av spårväg, järnväg och tunnelbana. Under 2012 omsatte Railconsult 23 miljoner NOK.

White vinner uppdrag och priser

I mars vann White Arkitekter tävlingen om att skapa framtidens Kiruna, när stadens centrum måste flyttas pga gruvdriften. Det vinnande förslaget heter "Kiruna F-ever" och hållbarhetsfrågorna

De 50 största arkitektgrupperna

	12/13	11/12	Koncern / Företag	Bokslut	Omsättning, Mkr	(Föregående)	Antal anställda
STD	1	1	White Arkitekter AB	12	817,2	734,3	700
STD	2	2	SWECO Architects	12	578,0	536,0	600
STD	3	3	Tengbomgruppen	12	469,1	400,3	437
STD	4	5	Wingårdh-koncernen	12	184,7	176,0	148
STD	5	4	Temagruppen Sverige AB	12	184,5	177,4	171
STD	6	18	Reflex Arkitekter AB	12/13	106,8	50,6	46
STD	7	7	NYRÉNS Arkitektkontor AB	12	101,7	104,6	97
STD	8	8	Link Arkitektur AB	12	99,1	87,8	98
STD	9	6	FOJAB Arkitekter AB (koncernen)	11/12	98,5	130,0	88
STD	10	12	AIX Arkitekter AB	12/13	91,6	74,7	74
STD	11	10	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	12	91,4	77,2	65
STD	12	9	Liljewall Arkitekter AB	12	86,4	86,5	93
STD	13	11	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	12	83,5	74,2	80
	14	14	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	12	74,8	64,6	62
STD	15	13	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	11/12	62,8	65,9	64
STD	16	21	Cedervall Arkitekter	12	59,9	48,9	49
	17	15	Wester+Elsner Arkitekter AB	11/12	55,0	60,6	45
STD	18	17	SYD ARK Konstruera AB	11/12	54,3	37,1	41
STD	19	24	BAU Arkitekter AB	12	53,9	40,7	47
STD	20	28	Berg Arkitektkontor/Arkitektfirmaet C.F. Möller	12	51,2	37,5	40
STD	21	19	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	11/12	50,5	67,2	48
	22	20	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	11/12	48,8	50,1	39
STD	23	37	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	12	45,6	32,8	39
STD	24	33	MAF Arkitektkontor AB	11/12	43,8	33,2	27
STD	25	27	BSK Arkitekter AB	12	43,8	38,9	36
STD	26	23	Arkitekthuset Monarken AB	12/13	41,6	43,3	39
STD	27	29	Archus Arosia Arkitekter AB	12	41,2	36,8	39
STD	28	25	Erséus Arkitekter AB	12	40,6	39,8	30
STD	29	35	Anders Bergkrantz Arkitekter AB	12	39,7	31,4	17
STD	30	34	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	12	39,6	32,4	40
STD	31	38	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	12/13	36,8	29,8	23
STD	32	39	Carlstedt Arkitekter AB	12	36,5	29,1	33
STD	33	36	Equator Stockholm AB	12	36,4	30,4	36
STD	34	32	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	12/13	35,6	33,4	35
	35	40	A&P Arkitekter AB	12	34,7	28,4	27
STD	36	30	Murman Arkitekter AB	12	34,6	35,2	30
STD	37	41	AG Arkitekter AB	12	33,9	28,1	35
STD	38	22	BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	12	32,9	48,1	21
STD	39	44	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	12	32,0	25,5	28
STD	40	16	ÅWL Arkitekter AB (bokslut 6 mån)	12	30,3	56,7	60
STD	41	43	Arkitema DOT	12	30,0	26,4	26
STD	42	26	Arkitektbyrå Design i Göteborg	12	28,5	37,9	27
STD	43	45	Ettelva Arkitekter AB	12	27,5	25,4	27
	44		Kanozi Arkitekter AB	11/12	27,1	16,0	25
STD	45	47	Rosenbergs Arkitekter AB	12	25,2	23,4	31
	46		Werket Arkitekter AB	12/13	24,7	22,8	22
	47	48	ABAKO Arkitektkontor AB	12	24,3	22,9	31
STD	48	31	Consultec Arkitekter	12	24,3	34,8	22
STD	49	53	Contekton Arkitekter Fyrstad AB	11/12	23,9	21,6	22
	50		Visbyark AB	12	23,8	17,8	24

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största arkitektgrupperna 2012 omsatte 4443 Mkr (4 074 Mkr 2011). Medelantalet anställda var 3 984 (3 595) och omsättningen per anställd var 1 115 kkr (1 133 kkr). Listan omfattar enbart de grupper/koncerner där arkitektverksamheten är dominerande.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

har en central roll i projektet. Under våren fick man också uppdraget att utforma en nio kilometer lång hamnpromenad i Oslo, stadens största stadsutvecklingsprojekt under 2000-talet.

I oktober annonserades att White vunnit tävlingen om att stärka New York stadsdelen Rockaway mot orkaner. Målet med tävlingen var att ta fram en plan för hållbar stadsbyggnad för ett 32 hektar stort bostadsområde i Rockaway som drabbades hårt av orkanen Sandy 2012. Det vinnande bidraget, "Small Means and Great Ends", är en stadsplan som hanterar vatten på ett smart sätt. Stadsplaneringen inkluderar motståndskraftiga strandpromenader, konstgjorda öar som bromsar havets krafter, bostäder, publika och kommersiella funktioner, äldreboenden och anlagda parker. Staden New York kan även komma att använda förslaget i andra stadsdelar vid kusten i samma syfte, att stå emot stormar.

I november vann White Siena-priset för Hamra nationalpark i Ljusdal, Sveriges äldsta nationalpark. Sienapriset är Sveriges mest prestigefulla utmärkelse inom landsskapsarkitektur.

Xdin blir Alten

Industrikonsulten Xdin, som varit en del av franska Alten group sedan 2008, tar nu steget fullt ut och ändrar till moderbolagets namn. Alten grundades i Paris 1988 och fick inledningsvis stora uppdrag inom flyg- och försvarsindustrin. Första året rekryterades 170 personer, idag har koncernen cirka 16 000 medarbetare. Xdin är Alten groups största förvärv och ansvarar för att utveckla koncernens affär i Norden och på den amerikanska östkusten.

Tengbom förvärvar och byter vd

Den 1 december tillträdde Bo Ringdahl som vd för **Tengbom**, där han efterträder Magnus Meyer som i sin tur blir ny vd för WSP Sverige. Bo Ringdahl har under 17 år haft ledande befattningar inom HiQ, varav de senaste sju åren som vd för HiQ Stockholm AB.

Tengbomgruppen förvärvade i mars finska Eriksson Architects i Helsingfors med 30 medarbetare. Företagen har flera gemensamma nämnare, inte minst ett fokus på Kina där Eriksson haft verksamhet under ett antal år. Dessutom har

De 50 största grupperna inom industriteknik

	12/13	11/12	Koncern / Företag	Bok- slut	Omsätt- ning, Mkr	(Före- gående)	Antal anställda
STD	1	1	ÅF Divisioner	12	6108,0	6979,8	4757
STD	2	2	Semcon AB	12	2570,9	2451,9	2891
	3	3	HIQ International AB	12	1380,2	1239,5	1200
	4	4	Combitech AB	12	1352,5	992,6	1164
STD	5	5	Rejlerkoncernen AB	12	853,0	770,0	800
	6	6	Xdin AB	12	734,7	653,4	861
STD	7	7	SWECO Industry	12	707,5	649,4	700
STD	8		Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	12	662,2	311,7	522
	9		Vattenfall Research&Development AB	12	638,3	363,4	447
STD	10	9	WSP	12	480,0	405,0	
STD	11	8	Etteplan Sverige *proforma	12	442,0	472,0	441
STD	12	11	COWI AB	12	350,0	240,0	340
STD	13	12	GVA Consultants AB	12	321,7	282,4	145
STD	14	10	Knightec AB	11/12	308,1	223,9	298
STD	15	13	Ansaldo STS Sweden AB	12	301,2	268,2	44
	16	14	Altran Technologies	12	297,8	254,8	249
STD	17	15	Avalon Enterprise AB	12	255,9	237,9	204
	18		Elektroautomatik i Sverige AB	12	215,9	151,8	79
STD	19	19	PRC Group	12	193,6	165,4	143
STD	20	18	Consat Engineering AB	12	191,4	190,3	179
STD	21	21	Goodtech Solutions Karlstad	12	191,1	156,1	97
STD	22	20	Eurocon Consulting AB	12	160,8	163,7	157
STD	23	16	i3tex AB	12	154,8	206,6	195
	24		Technia AB	12	150,1	156,1	91
	25	22	Infotiv AB	12	139,9	131,1	151
STD	26	23	FS Dynamics AB	12/13	126,4	116,2	134
STD	27	25	Benteler Engineering Services (fd Fasitet PDE AB)	12	118,6	115,8	63
STD	28		Midroc Project Management, industry&energy	12	115,3	119,1	40
STD	29	24	Condesign AB	12	114,0	115,8	163
STD	30	32	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	12	111,3	80,6	129
STD	31	43	Citec Engineering AB (fd KPA)	12	107,8	54,1	105
STD	32	27	Rücker Nord AB	12	105,5	101,4	108
	33		Hot Swap AB	12	103,1	89,1	103
STD	34	28	IKG – koncernen	12/13	101,0	98,1	133
STD	35	35	Devport AB	12	88,9	64,8	70
STD	36	29	Bassoe Technology AB	12	86,8	86,7	43
STD	37	30	Core Link AB	12	76,9	83,7	45
	38	33	QRTECH AB	12	75,6	77,9	66
STD	39	38	Vicura AB	12	75,4	61,5	64
STD	40		Sigma Technology Development AB	12	71,9	47,7	75
STD	41	37	Centaur Segula Tech AB	12	70,2	64,2	84
	42	34	Conmore Ingenjörbyrå AB	12	69,6	66,7	92
STD	43	45	Tricab 2.0 AB	11/12	69,4	46,1	64
STD	44	40	Cross Design i Göteborg AB	12	68,1	59,9	76
	45	36	Veryday AB (fd Ergonomidesign)	11/12	65,6	64,7	56
STD	46	46	AcobiaFlux AB *	12	62,8	44,6	40
STD	47	39	Ansys Sweden	12	58,7	61,1	19
STD	48		Havd Group	12	57,0	56,9	20
STD	49		Leannova Engineering AB	12	55,9		59
	50		Essiq AB	11/12	53,2	35,4	67

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största grupperna inom industriteknik omsatte 21 270 Mkr (17 842 Mkr 2011). Medelantalet anställda var 18 523 (16 293) och omsättningen per anställd var 1 148 kkr (1 095 kkr).

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Eriksson flera års verksamhet i Ryssland och de baltiska länderna, som är potentiella marknader för Tengbom.

Projektel förvärvade i oktober Brandgruppen, som är specialiserat på brandskyddsteknik. Brandgruppen med 20 medarbetare förstärker och kompletterar Projektels tjänsteutbud.

Projektengagemang förvärvar vidare

I december 2012 förvärvades Zuez Arkitekter med 4 anställda. Zuez har integrerats i bolaget Projektengagemang Kring Arkitektur AB och förstärker kompetensen inom projektering i BIM och medför betydelsefulla kunskaper om och erfarenheter av komplexa projekt.

Under våren förvärvades Kökskonsulterna i Bromma AB, med 2 anställda och en omsättning på 4 miljoner kr, och förstärker gruppens erbjudande kring planering och projektering av storkök.

Projektengagemang förvärvade i september CH arkitekter som förstärker koncernens erbjudande i västra Götaland. CH arkitekter har 12 medarbetare i Skövde. I november förvärvades Mätforum AB, som är en totalleverantör av mätinstrument och utbildningar inom mätteknik. Mätforum, som finns i Sverige, Norge och de baltiska länderna, har 8 anställda och omsatte 26 miljoner kronor under 2012. Dessutom har Projektengagemang öppnat ett nytt kontor i Karlstad med inriktning på tillverkande industri och tjänster inom process/anläggning och el & automation. Kontoret har i nuläget omkring 12 anställda men förväntas växa med flera personer under det kommande året.

Knightec firar 10 år

Industrikonsulten Knightec firade under hösten 10 år. Företaget har omkring 350 medarbetare och erbjuder en bred portfölj av specialiserade tjänster inom produkt och produktionsutveckling.

WSP Sverige förvärvade i november Teknikfunktion AB i Skåne, med 11 anställda och en omsättning på 19 miljoner kronor. Företaget kommer att integreras i WSP Management och förstärka organisationens verksamhet inom projektledning i bygg- och anläggningsprojekt i Skåne.

De 30 största koncernerna i Sverige (enbart verksamhet i Sverige)

					Omsättning totalt MSEK	varav omsättning i Sverige MSEK	Antal anställda totalt	varav antal anställda Sverige
2013		Koncern	Verksamhet	Bokslut				
STD	1	ÅF (proforma)	MD	12	8108,0	5950,0	6557	4829
STD	2	SWECO AB (förvärvat Vectura) proforma	MD	12	8830,0	5165,0	8480	4487
STD	3	WSP Sverige AB	MD	12	2663,0	2663,0	2347	2347
STD	4	Rambøll AB	MD	12	1461,8	1461,8	924	924
	5	Combitech AB	I	12	1352,5	1285,0	1164	1123
STD	6	Semcon AB	I	12	2570,9	1220,0	2891	1369
STD	7	Tyréns AB	CE,PM	12	1232,2	1154,0	1072	924
	8	HIQ International AB	I	12	1380,2	1137,9	1200	943
STD	9	Rejlerkoncernen AB	E,I	12	1332,7	1062,8	1429	937
STD	10	COWI AB	MD	12	883,7	883,7	779	779
STD	11	Grontmij Sverige AB	MD	12	874,2	874,2	730	730
	12	Xdin AB	I	12	734,7	734,7	861	861
STD	13	Inspecta Sweden AB	CT	12	676,9	676,9	661	661
STD	14	White Arkitekter AB	A,PM,Env	12	817,2	670,3	700	492
STD	15	Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	12	662,2	662,2	522	522
	16	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E,CE	12	638,3	603,2	447	435
STD	17	Tengbomgruppen	A,IA	12	469,1	469,1	437	437
STD	18	Etteplan Sverige *proforma	I	12	442,0	442,0	441	441
STD	19	Dekra Sweden	CT	12	437,6	437,6	411	411
STD	20	Midroc Project Management AB	CE,I	12	439,3	430,5	146	146
STD	21	Structor – Gruppen	CE,PM, Env	12	388,2	388,2	292	292
STD	22	Projektengagemang AB	MD	12	386,7	386,7	331	331
STD	23	Norconsult AB	CE,Env,A	12	347,8	347,8	321	321
STD	24	Hifab Group AB	PM,	12	418,1	335,0	354	291
STD	25	GVA Consultants AB	I	12	321,7	321,7	145	145
STD	26	Knightec AB	I	11/12	308,1	308,1	298	298
STD	27	Ansaldo STS Sweden AB	I	12	301,2	301,2	44	44
	28	Altran Technologies	I	12	297,8	297,8	249	249
STD	29	Reinertsen Sverige AB	CE	12	296,2	296,2	260	260
STD	30	Bjerkning AB	CE,M,A	12	259,5	259,5	230	230

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o provning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

Förklaring av skillnaden mellan de båda listorna

Listan över de 300 största svenska koncernerna redovisar hela koncernerna för svenska företag, alltså även deras internationella verksamhet med dotterbolagen utomlands. För de utlandsägda företagen redovisas endast deras svenska verksamhet.

Listan med de 30 största koncernerna i Sverige redovisar endast svensk verksamhet, även för de större svenska koncernerna. Alltså internationell verksamhet i utländska dotterbolag har plockats bort. Listan visar vilka som har störst verksamhet i Sverige. För utlandsägda

företag redovisas alltså samma siffror i båda tabellerna. Vi redovisar endast de 30 största i den här listan då de flesta resterande koncernerna endast har verksamhet i Sverige eller marginell utländsk verksamhet.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna (för svenska bolag redovisas hela koncernens verksamhet)

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslut-nings MSEK	Koncernchef
STD	1	2	SWECO AB (förvärvat Vectura) (proforma)	MD	12	8830,0	6698,8	8480	712,00	704	5728,0	Tomas Carlsson (Koncern) Åsa Bergman (Sverige)
STD	2	1	ÅF (proforma)	MD	12	8108,0	6979,8	6557	660,00	734	7515,9	Jonas Wiström
STD	3	3	WSP Sverige AB	MD	12	2663,0	2553,3	2347	215,90	746	1892,9	Rikard Appelgren (Magnus Meyer, från mars 2014)
STD	4	4	Semcon AB	I	12	2570,9	2451,9	2891	185,90	610	1243,3	Markus Granlund
STD	5	5	Rambøll AB	MD	12	1461,8	1417,5	924	101,00	1039	732,9	Bent Johannesson
	6	7	HIQ International AB	I	12	1380,2	1239,5	1200	181,40	830	991,9	Lars Stugemo
	7	10	Combitech AB	I	12	1352,5	992,6	1164	116,56	726	544,7	Marie Bredberg
STD	8	9	Rejlerkoncernen AB	E,I	12	1332,7	1139,7	1429	76,00	630	702,0	Eva Nygren
STD	9	8	Tyréns AB	CE,PM	12	1232,2	1176,5	1072	72,06	758	613,5	Ulrika Francke
STD	10	12	COWI AB	MD	12	883,7	808,5	779	61,08	723	466,9	Anders Rydberg (Pär Hammarberg från jan 2014)
STD	11	11	Grontmij Sverige AB	MD	12	874,2	832,0	730	18,08	745	411,9	Jeroen van der Neut
STD	12	13	White Arkitekter AB	A,PM,Env	12	817,2	734,3	700	21,38	737	334,9	Monica von Schmalensee
	13	15	Xdin AB	I	12	734,7	653,4	861	86,15	661	467,1	Fredrik Nyberg
STD	14	14	Inspecta Sweden AB	CT	12	676,9	703,2	661	56,29	698	374,7	Jacob Lundberg
STD	15	25	Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	12	662,2	311,7	522	-26,72	660	205,2	Johnny Stridh (Sweden), Magnus Hemmingsson (Swedpower), Jarkko Sairanen (Management)
	16	22	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E,CE	12	638,3	363,4	447	-64,14	654	194,7	Martin Sjölund
STD	17	19	Tengbomgruppen	A,IA	12	469,1	400,3	437	28,15	705	165,8	Magnus Meyer (Ulf Ringdahl, från dec 2013)
STD	18	17	Etteplan Sverige *proforma	I	12	442,0	472,0	441	6,20	691	122,0	Mikael Vatn
STD	19	16	Midroc Project Management AB	CE,I	12	439,3	526,1	146	-13,16	629	115,8	Stefan Kronman
STD	20	18	Dekra Sweden	CT	12	437,6	407,9	411	0,89	635	810,7	Jörgen Backersgård (Industrial) & Frank Schubert (Automotive)
STD	21	20	Hifab Group AB	PM,	12	418,1	387,7	354	25,98	673	178,2	Jeanette Saveros
STD	22	23	Structorgruppen	CE,PM, Env	12	388,2	338,7	292	56,08	995	169,1	Fladvad, Hulthén, Texte
STD	23	21	Projektengagemang AB	MD	12	386,7	370,6	331	37,84	694	178,6	Per-Arne Gustavsson
STD	24	29	Norconsult AB	CE,Env,A	12	347,8	276,6	321	3,74	718	147,4	Ljot Strömseng
STD	25	28	GVA Consultants AB	I	12	321,7	282,4	145	99,08	1468	270,7	Mats Lindén
STD	26	26	Knightec AB	I 11/12	308,1	223,9	298	26,72	655	102,3	Dimitris Gioulekas	
STD	27	30	Ansaldo STS Sweden AB	I	12	301,2	268,2	44	43,22	1827	424,0	Gilles Pascault
	28	31	Altran Technologies	I	12	297,8	254,8	249	34,57	809	146,5	Hans Johansson
STD	29	32	Reinertsen Sverige AB	CE	12	296,2	247,5	260	22,50	765	116,4	Thomas Johansson
STD	30	37	Bjerking AB	CE,M,A	12	259,5	225,1	230	15,99	754	116,4	Anders Wärefors
STD	31	34	Avalon Enterprise AB	I	12	255,9	237,9	204	16,20	748	172,0	Atle Andersen
STD	32	44	Orbion Consulting AB	E, Enr, Env	12	239,0	175,5	222	33,36	697	108,3	Mats Rönnlund
STD	33	35	Atkins Sverige AB	CE 12/13	235,3	237,8	161	9,22	736	87,9	Johannes Erlandsson	
STD	34	27	Force Technology Sweden	CT	12	230,6	290,4	245	1,81	635	113,7	Hans Ole Olsen
STD	35	24	Bengt Dahlgren AB (bokslut 8 mån)	M,Enr,Env	12	223,5	321,7	314	12,88	487	132,8	ingen koncernchef
	36		Elektroautomatik i Sverige AB	I	12	215,9	151,8	79	8,06	778	128,7	Mikael Gustavsson
STD	37	33	Faveo Projektleddning AB	PM	12	214,0	246,5	136	3,36	2450	67,4	Lise Langseth
STD	38	38	ELU Konsult AB	CE 11/12	207,0	172,4	134	24,41	945	77,2	Paul Holmgren	
	39	51	Forsen Projekt AB	PM	12	206,0	177,2	130	25,41	945	84,7	Bengt Johansson
STD	40	36	VA-Ingenjörerna AB	Env	12	199,7	228,2	59	-13,18	497	75,3	Anders Haarbo
STD	41	45	PRC Group	I	12	193,6	165,4	143	8,13	686	57,5	Peter Bräck
STD	42	41	Consat Engineering AB	I	12	191,4	190,3	179	11,23	712	67,7	Jan Bertil Johansson
STD	43	48	Goodtech Solutions Karlstad	I	12	191,1	156,1	97	4,40	642	67,9	Hans Vedde
STD	44	43	Wingårdh-koncernen	A	12	184,7	176,0	148	37,06	943	136,0	Gert Wingårdh
STD	45	42	Temagruppen Sverige AB	A,PM	12	184,5	177,4	171	10,53	713	54,4	Håkan Persson

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/ anst. kSEK	Balans-omslut-nings MSEK	Koncernchef
STD	46	47	Golder Associates AB	CE, Env	12	175,7	158,7	119	-5,00	683	91,4	Anna-Lena Öberg
STD	47	46	Eurocon Consulting AB	I	12	160,8	163,7	157	16,82	688	86,5	Peter Johansson
STD	48	39	i3tex AB	I	12	154,8	206,6	195	-5,21	576	53,9	Ulf Aiff
	49	49	EBAB i Stockholm AB	PM	12	151,5	156,0	114	6,58	848	87,1	Kaarel Lehiste
	50		Technia AB	I	12	150,1	156,1	91	12,67	1049	49,5	Jonas Gejer
	51	52	Infotiv AB	I	12	139,9	131,1	151	6,29	617	64,4	Alf Berntsson
	52	108	URS Nordic AB (Norden)	Env	12	138,4	52,4	41	0,91	556	52,3	Jesper Kildsgaard
STD	53	59	INCOORD AB	M	12	127,1	108,6	72	23,62	1071	44,1	Olle Edberg
STD	54	55	FS Dynamics AB	I	12/13	126,4	116,2	134	2,79	649	44,1	Ulf Mårtensson
STD	55	67	Projekt-el AB (förvärvat Brand-gruppen, okt-13)*proforma	E,M	12	125,7	107,5	97	7,93	755	53,0	Lennart Harging
STD	56	54	Projektbyrå Stockholm AB	PM	11/12	122,5	128,6	70	15,68	1072	41,3	Jonas Hellström
STD	57	50	Niras AB	PM	12	121,6	151,0	99	-8,03	646	140,0	Jan Leife
STD	58	57	Benteler Engineering Services (fd Fasitet PDE AB)	I	12	118,6	115,8	63	4,12	612	50,7	Ingrid Bergqvist
STD	59	56	Condesign AB	I,E	12	114,0	115,8	163	-0,37	539	31,4	Fredrik Bromander
STD	60	58	Nitro Consult AB	CE	11/12	113,3	109,8	69	20,27	1079	166,2	Donald Jonson
STD	61	75	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	I	12	111,3	80,6	129	12,40	665	35,5	Fredrik Blomberg
STD	62	106	Citec Engineering AB (fd KPA)	I	12	107,8	54,1	105	-3,30	507	53,0	Michael Smirnoff
STD	63	110	Reflex Arkitekter AB	A	12/13	106,8	50,6	46	16,62	1774	28,8	Johan Linnros
STD	64	63	Rücker Nord AB	I	12	105,5	101,4	108	14,68	701	53,8	Wolfgang Rücker
	65		Hot Swap AB	I	12	103,1	89,1	103	1,63	697	28,6	Olof Franksson
STD	66	62	NYRÉNS Arkitektkontor AB	A	12	101,7	104,6	97	4,99	652	52,4	Tomas Alsmarker
STD	67	61	TM-Konsult AB	CE, I	11/12	101,1	105,7	92	5,71	577	110,6	Kennet Holmbom
STD	68	64	IKG - koncernen	I	12/13	101,0	98,1	133	-0,78	618	36,7	Mathias Ohlson
STD	69	68	Link Arkitektur AB	A	12	99,1	87,8	98	0,49	636	30,0	Elisabeth Berglund
STD	70	53	FOJAB AB (koncernen)	A	11/12	98,5	130,0	88	11,01	761	36,2	Daniel Nord
STD	71	102	Evomatic AB	E	12/13	95,8	55,7	55	-5,64	463	40,9	Jonas Persson
STD	72	157	Consultecgruppen (proforma)	A,CE	12	94,5	137,1	88	10,20	665	88,0	Allan Forslund
STD	73	74	Geosigma AB	CE,Env	12	93,5	81,6	68	7,09	792	36,2	Camilla Sjöstrand
STD	74	80	AIX Arkitekter AB	A	12/13	91,6	74,7	74	7,94	777	39,1	Gunilla Persson
STD	75	77	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	A	12	91,4	77,2	65	12,91	918	31,0	Bengt Hellström
	76	66	FVB Sverige AB	Enr	12	91,3	88,5	91	6,93	731	46,2	Leif Breitholtz
STD	77	81	Integra Engineering AB	PM,CE	12	89,2	70,7	82	11,19	829	40,9	Anders Skoglund
STD	78	85	Devport AB	I	12	88,9	64,8	70	6,51	699	50,1	Bertil Nordenberg
STD	79	69	Bassoe Technology AB	I	12	86,8	86,7	43	10,97	1196	66,3	Helge Larsen
STD	80	70	Liljewall Arkitekter AB	A	12	86,4	86,5	93	4,57	650	29,1	Per-Henrik Johansson
STD	81	89	PQR Consult AB	M,E	11/12	85,4	74,1	50	3,12	697	18,9	Karl-Fredrik Liljestrand
STD	82	78	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	A	12	83,5	74,2	80	5,99	703	33,3	Mats Bergstrand
STD	83	72	Kadesjös Ingenjörbyrå AB	CE,M	12/13	81,5	83,4	55	8,94	879	37,3	Birgitta Lindblad
STD	84	71	Core Link AB	I	12	76,9	83,7	45	-4,58	494	99,3	Jörgen Jensen
	85	76	QRTECH AB	I	12	75,6	77,9	66	5,34	726	16,8	Bengt Nordén
STD	86	90	Vicura AB	I	12	75,4	61,5	64	5,53	746	45,9	Dennis Lundgren
STD	87		Bygg-Fast AB	PM	12	74,9	106,4	49	9,72	510	52,1	Peter Bellevik
	88	87	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	A	12	74,8	64,6	62	5,98	681	27,9	Maria Börtemark
STD	89	40	Sigma Technology Development AB	I	12	71,9	47,7	75	8,77	666	25,0	Klas Persson
STD	90	79	Riba koncernen AB	M,Enr	11/12	71,7	73,1	51	2,42	607	29,2	Micael Andersson
STD	91	88	Centaur Segula Tech AB	I	12	70,2	64,2	84	4,15	599	24,4	Jean Pierre Bordon
	92	91	Brandskyddslaget AB	M	12	69,8	61,2	45	14,44	1111	44,7	Martin Olander
	93	82	Conmore Ingenjörbyrå AB	I	12	69,6	66,7	92	9,96	550	21,1	Joakim Olsson
STD	94	121	Tricab 2.0 AB	I	11/12	69,4	46,1	64	1,68	533	17,4	Erik Fogelberg
STD	95	83	Vega-Energi AB	Enr, M, I	12	68,2	66,5	36	2,35	606	24,3	Ronny Axelsson
STD	96	95	Cross Design i Göteborg AB	I	12	68,1	59,9	76	7,06	525	27,9	Tommy Bergh
STD	97	100	Bergsäker AB	CE	12	67,6	55,7	37	8,14	783	28,0	Göran Karlsson
	98	86	Veryday AB (fd Ergonomidesign)	I	11/12	65,6	64,7	56	7,76	817	46,9	Krister Torssell

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bok- slut	Om- sättning MSEK	(Före- gående)	Medel- antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd- lings- värde/ anst. kSEK	Balans- omslut- ning MSEK	Koncernchef
STD	99	97	BERGAB Berggeologiska Undersökningar AB	CE	12	64,1	57,9	37	3,48	867	28,6	Örjan Wolff
STD	100	122	AcobiaFlux AB *	I	12	62,8	44,6	40	3,73	754	30,0	Mikael Nilsson
STD	101	84	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	A	11/12	62,8	65,9	64	5,03	666	81,3	Adelina Mehra (VD) Magnus Månsson (Koncernchef)
STD	102	123	ELE Engineering AB	E	12/13	62,3	44,6	63	1,56	700	16,7	Henrik Eriksson
	103	101	HOAB-gruppen AB *	PM	12	60,0	55,7	43	4,19	787	29,5	Per Olsson, Th. Liljenberg, P Svensson, R.Nordin m fl
STD	104	114	Cedervall Arkitekter	A	12	59,9	48,9	49	3,27	578	21,6	Björn Stillefors
STD	105	65	VBK Konsult (bokslut 8 mån)	CE	12/13	58,9	88,7	80	3,42	501	33,6	Ulf Kjellberg
STD	106	92	Ansys Sweden	I	12	58,7	61,1	19	8,05	1357	94,4	James Cashman
	107	118	Konkret Rådgivande Ingenjörer AB	CE	12	57,8	47,9	41	12,23	927	20,9	Olle Norrman
STD	108	107	Helenius Ingenjörbyrå AB	M	12	57,6	53,8	38	13,41	939	27,9	Arne Wallström
STD	109	442	Havd Group		12	57,0	56,9	20	7,75	687	21,9	Björn Hedenberg
STD	110	104	LEB Consult AB	M	12/13	56,0	54,6	44	8,36	812	22,3	Lars Mohlin
STD	111		Leannova Engineering AB	I	12	55,9		59	1,51	679	26,0	Tomas Camén
	112	94	AB Teknoplan	E	12/13	55,8	60,3	37	10,15	935	18,9	Svante Lundqvist
	113	93	Wester+Elsner Arkitekter AB	A	11/12	55,0	60,6	45	8,01	798	16,8	Lars Wester
STD	114	105	SYD ARK Konstruera AB	A,CE	11/12	54,3	37,1	41	8,60	748	29,0	Ulf Larsson
STD	115	132	BAU Arkitekter AB	A	12	53,9	40,7	47	11,43	741	27,9	Per-Eric Sundby
	116		Essiq AB	I	11/12	53,2	35,4	67	5,86	641	22,3	Jonas Sohtell
STD	117	119	TQI koncernen	M	12/13	53,0	50,7	45	7,30	780	21,1	Kenneth Thunvall
STD	118	112	Envac AB	Env	12	52,4	50,3	19	52,75	1585	296,2	Christer Öjdemark
STD	119	103	Elajo Engineering AB	I	12	52,1	55,0	57	8,28	871	15,6	Anders Lindh
STD	120	187	EQC Group	CE	12	52,0	27,0	39	3,52	671	20,2	Pär Opard, Magnus Trollius
STD	121	60	HRM Engineering AB (bokslut 6 månader)	I	12	51,9	105,8	102	3,24	308	35,7	Mats Rogbrandt
STD	122	150	Berg Arkitektkontor/Arkitektfirmaet C.F. Möller	A	12	51,2	37,5	40	6,10	751	22,3	Mårten Leringe
	123	139	Triathlon AB	I	11/12	51,1	39,1	37	1,79	593	31,0	Per-Olof Sverlinger
STD	124	133	Koteko AB	I	12	51,0	40,5	28	2,88	836	15,2	Lars Nyström
STD	125	111	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	A	11/12	50,5	67,2	48	0,57	545	17,3	Thomas Eriksson
STD	126	73	Automations Partner AB	I	12	50,4	82,8	41	-7,05	445	19,2	Thomas Lindgren
STD	127	148	Installation & Kraftkonsulterna i Borås AB	M, CE, Enr	12	50,4	37,6	41	4,64	808	16,9	Stefan Svan
	128	124	TKG Teknikkonsultgruppen AB	I, E	12	49,9	43,6	32	6,19	910	17,4	Annika Nylund
STD	129	127	Andersson & Hultmark AB	M	12	49,8	42,3	44	5,00	725	17,8	Tobias Bodén
STD	130	128	Projektledarhuset i Stockholm AB	PM	12/13	49,7	42,2	34	4,21	922	21,4	Örjan Kjellström
	131	113	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	A,CE	11/12	48,8	50,1	39	1,04	634	17,0	Per Gyllhammar
STD	132	115	Centerlöf & Holmberg AB	CE	12	48,8	48,5	44	9,53	755	37,6	Bengt Andersson
	133	116	Brandkonsulten Kjell Fallqvist AB	M	12	48,1	48,2	26	9,34	1376	21,7	Kjell Fallqvist
	134		Assign Group AB	I	12	48,0	39,1	40	4,35	710	14,2	Kent-Åke Johansson
STD	135	129	Besiktningsföretaget Ansvars- besiktning AB	CE	11/12	47,1	42,2	32	6,35	681	20,6	John Widmark
	136		Escenda Engineering AB	I	12	46,8	26,1	27	3,41	761	11,6	Anne Norén
STD	137	96	Tüv Nord Sweden AB	I	12	46,0	58,0	21	5,54	1080	22,3	Anders Egerbo
STD	138	120	Mats Strömberg Ingenjörbyrå AB	E	12	45,7	46,4	33	7,09	813	14,7	Mats Strömberg
STD	139	177	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	A	12	45,6	32,8	39	6,85	866	17,8	Dan Nyström
	140		Devex Mekatronik AB	I	12	44,5	35,5	46	2,46	694	10,8	Erik Boström
STD	141	126	Järnvågen AB (Bergström, BEKAB, Indautomat m fl)*proforma	I	12/13	44,0	43,0	44	7,40	780	30,0	Tord Hägglund (SO)
STD	142	160	MAF Arkitektkontor AB	A	11/12	43,8	33,2	27	1,15	685	14,4	Mats Jakobsson
STD	143	146	BSK Arkitekter AB	A	12	43,8	38,9	36	2,78	733	27,7	Ulf Mangefors
	144	143	Camatec Industriteknik AB	I	12/13	42,2	38,3	47	4,12	555	14,7	Johan Ljungner
STD	145	142	VAP VA-Projekt AB	Env	12/13	42,1	38,3	34	5,80	758	32,2	Mikael Melin
STD	146	125	Arkitekthuset Monarken AB	A	12/13	41,6	43,3	39	6,98	665	31,8	Per Sandkvist
STD	147	152	Archus Arosia Arkitekter AB	A	12	41,2	36,8	39	5,71	735	22,5	Johnnie Pettersson

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik,
I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslut-nings MSEK	Koncernchef
STD	148	138	Sundsvalls Mätcenter AB	CE	12	41,1	39,4	30	7,53	909	30,5	Fredrik Landqvist
STD	149	147	Inhouse Tech Gruppen	PM,CE	12	41,0	37,8	24	5,90	981	20,8	Fredrik Thunström, Anders Sundberg, Marcus Dahlström
STD	150	135	Erséus Arkitekter AB	A	12	40,6	39,8	30	1,49	742	14,6	Peter Erséus
	151		Vepro AB	I	12	40,5	37,2	47	1,74	580	10,6	Jens Bernholtz
STD	152	168	Anders Bergkrantz Arkitekter AB	A	12	39,7	31,4	17	2,00	676	10,7	Anders Bergkrantz
STD	153	166	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	12	39,6	32,4	40	4,83	698	15,5	Johnny Grauengaard
STD	154	134	Ingenjörprojekt i Karlshamn	I	12/13	39,5	40,1	42	5,90	652	10,9	Anders Johansson
STD	155	130	Wikström VVS-Kontroll AB	M	12/13	39,5	37,4	32	3,35	786	17,0	Annika Aarthun
	156		Proeng AB (bokslut 16 mån)	I	12	39,5		4	5,31	1913	12,6	Thomas Kuhs
STD	157	151	Altair Engineering	I	12	39,4	37,4	20	-0,63	751	14,6	Håkan Ekman
STD	158	149	Alteco AB	E	12	38,4	37,5	26	3,58	739	19,1	Andreas Lundström
STD	159	109	Creator Teknisk Utveckling AB	I	12	38,2	52,0	42	-5,67	457	68,4	Håkan Gustavsson
	160	141	Solvina AB	I	11/12	38,0	38,5	38	5,65	739	23,8	Niclas Krantz
STD	161	144	BK Beräkningskonsulter AB	CE,I	11/12	38,0	34,4	31	1,02	810	20,1	Tomas Carlsång
	162	169	KFS Anläggningskonstruktörer AB	CE,PM	11/12	38,0	31,0	25	7,46	1169	25,4	Patrik Pahlsson
STD	163	140	FLK Sverige AB	M	12	37,7	38,8	50	1,69	563	24,4	Nils Zinn
STD	164	155	DHI Sverige AB	Env, M	12	37,1	35,3	28	1,17	726	12,5	Cecilia Wennberg
STD	165	179	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	A	12/13	36,8	29,8	23	4,97	878	13,1	Ari Leinonen
STD	166	153	EVU Energi & VVS Utveckling AB	Enr, M	12	36,6	36,1	40	0,38	590	11,3	Per-Otto Bengtsson
	167	212	HillStatik AB	S,CE	12	36,6	22,5	18	14,96	1456	21,0	Conny Höggren
STD	168	182	Carlstedt Arkitekter AB	A	12	36,5	29,1	33	5,03	739	20,8	Kerstin Eken
STD	169	172	Equator Stockholm AB	A	12	36,4	30,4	36	2,78	677	15,5	Annica Carlsson
STD	170	154	MoRe Research Örensköldsvik AB	I	12	36,4	35,7	42	2,89	555	24,8	Stefan Svensson
	171		Scalae AB	I	11/12	36,3	38,6	38	1,79	665	13,1	Pär Gramming
STD	172	161	P O Andersson Konstruktionsbyrå AB	M	12	36,2	32,0	19	13,56	1326	48,2	Gunnar Hörle
	173		TechRoi AB	I	12	35,8	32,8	43	6,23	658	32,6	Dick Karlsson
STD	174		Optronic Partner dp AB	I	11/12	35,7	35,4	20	2,17	850	12,0	Joacim Lindström
STD	175	159	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	A	12/13	35,6	33,4	35	3,35	1395	15,1	Magnus Parkler
STD	176	165	KLT Konsult AB	I	12	35,5	32,1	36	3,55	719	17,2	Jonas Kroll
	177		Byggleddare i Roslagen AB (Bylero)	CE,PM	11/12	35,4	26,8	27	3,39	789	25,2	Torbjörn Frilund
	178	162	Clinton Mätkonsult AB	CE	11/12	35,0	33,4	30	-1,24	558	10,7	Johan Nyström
STD	179	176	Byggnadstekniska Byrån i Stockholm AB	CE	12	34,9	30,1	34	5,55	689	17,1	Erik Löb
STD	180	99	Projektgaranti AB	PM	11/12	34,9	55,9	33	3,95	836	20,1	Helen Olausson
STD	181	171	Deva Mecaneyes AB	I	12	34,8	30,8	33	2,25	739	16,7	Magnus Welén
	182	183	A&P Arkitekter AB	A	12	34,7	28,4	27	3,92	672	10,3	Per Ahrbom
STD	183	156	Murman Arkitekter AB	A	12	34,6	35,2	30	1,43	667	10,7	Wivian Eidsaunet
STD	184	174	Electro Engineering koncernen AB	E	12/13	34,3	30,3	32	7,13	809	19,8	Bo Andersson
STD	185	131	Nne Pharmaplan AB	I	12	34,1	40,8	27	2,66	723	16,1	Morten Nielsen
STD	186	184	AG Arkitekter AB	A	12	33,9	28,1	35	3,13	725	12,2	Fredrik Kihlman
STD	187	158	Konsultgruppen i Bergslagen AB	I	12/13	33,8	34,2	15	3,03	1121	10,2	Ove Larsson
STD	188	164	Sören Lundgren Byggkonsult AB	CE,PM	12/13	33,7	32,5	24	3,79	927	13,6	Anders Harlin
	189		LMT Elteknik AB	I,E	11/12	33,5	30,1	33	3,86	683	15,4	Anders Engqvist
STD	190	175	Crabat AB	CE	12/13	33,0	30,3	26	2,12	805	11,6	Martin Lundström
STD	191	117	BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	12	32,9	48,1	21	-0,24	630	6,9	Rolf Nilsson
STD	192	195	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	A	12	32,0	25,5	28	2,73	653	11,6	Bo Johansson
	193		IETV Elektroteknik AB	I	12	31,8	23,8	22	5,06	771	17,7	Krister Karlsson
	194		Infrakonsult Sverige AB	CE	11/12	31,6	29,4	14	4,35	1156	9,5	Torbjörn Byrnäs
STD	195	178	Pidab Instrumentdesign AB	I	12/13	31,5	29,9	29	2,54	744	12,8	Björn Magnusson
STD	196	180	Projektbyggaren i Blekinge AB	PM,A	12	31,0	29,5	25	4,80	796	16,2	Christer Lennartsson, Mats Persson (SO)
	197	286	Logiksystem i Skövde AB	E,I	11/12	31,0	13,7	8	2,82	1262	10,0	Ulf Nilsson
STD	198	201	Alfakonsult AB	PM, MA	12	30,8	24,0	22	2,11	933	9,4	Henning Jensen
	199		Deltatec AB	I	12	30,5	29,7	13	1,95	745	15,9	Stefan Löfgren
STD	200	181	TEAM TSP Konsult AB	E	12	30,4	29,5	21	3,28	978	16,1	Göran Berg
STD	201	98	ÅWL Arkitekter AB (bokslut 6 mån)	A	12	30,3	56,7	60	3,71	349	23,2	Jacob Haas

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bok- slut	Om- sättning MSEK	(Före- gående)	Medel- antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd- lings- värde/ anst. kSEK	Balans- omslut- ning MSEK	Koncernchef
STD	202	163	SweRoad AB	CE	12	30,0	32,6	16	-4,31	564	49,2	Jonas Hermansson
STD	203	190	Arkitema DOT	A	12	30,0	26,4	26	-0,64	560	10,4	Urban Blomberg
STD	204	189	DGE Mark och Miljö AB	Env	12	29,0	26,5	28	1,38	589	7,9	Johnny Sjögren
	205		C&M Projekt i Stockholm AB	CE	12	28,7	25,5	15	3,75	1186	11,1	Krusbeth Kristensson
STD	206	145	Arkitektbyrån Design i Göteborg	A	12	28,5	37,9	27	3,63	639	10,0	Maya Iwdal
	207		Tjuren Projektpartner AB	PM,M	12	28,5	24,0	17	7,05	1305	14,7	Niklas Haglund
	208	167	PB-Teknik AB	M	12/13	28,4	31,7	29	1,90	529	14,6	Patrik Bergström
	209	185	Ågrenkonsult Sverige AB	PM	11/12	27,9	29,6	19	2,77	944	10,2	Anders Röstlund
STD	210	137	Fagerström Industri Konsult AB	I	12/13	27,9	39,4	23	0,33	660	14,0	Per Fagerström
STD	211	196	Ettelva Arkitekter AB	A	12	27,5	25,4	27	2,57	625	9,0	Anders Lindh
	212		Apocca AB	I	12	27,4	14,3	10	5,14	1281	10,6	Alexander Andersson
STD	213	186	Prodelox AB	I	11/12	27,4	21,1	23	1,05	683	8,3	Johannes Walfridsson
STD	214	191	STIBA AB	CE	12	27,3	26,3	21	8,25	1130	12,2	Rune Dalmyr
	215	194	Hedström & Taube Projektledning AB	PM	12	27,2	25,6	15	7,75	1361	12,3	Göran Melin
STD	216	227	Foran Sverige AB	Env	12	27,2	20,1	23	-0,02	469	7,5	Helge Urströmmen
STD	217	202	CA consult gruppen	PM	12	27,1	23,8	26	2,25	693	15,4	Lennart Olsson
	218		Kanozi Arkitekter AB	A	11/12	27,1	16,0	25	2,85	579	9,3	Johan Norén
STD	219	259	High Vision Engineering Sweden AB	I	12	26,9	16,7	32	0,90	596	8,1	Peter Weston
	220	220	Oxyrna Innovation AB	I	11/12	26,5	20,7	28	1,90	688	12,2	Johan Norelius
	221		Jan Håkansson Byggplanering AB	CE,PM	12	26,1	24,2	12	6,05	1089	13,8	Jan Håkansson
STD	222	206	Mekaniska Prövningsanstalten MPA AB	M	12	25,5	23,4	12	4,45	1548	10,5	Torbjörn Ohlsson
STD	223	204	Rosenbergs Arkitekter AB	A	12	25,2	23,4	31	2,86	609	12,2	Inga Varg och Alessandro Ripellino
STD	224	198	Rördesign i Göteborg AB	I,M	12/13	25,2	24,8	26	0,10	702	12,6	Jan Karlsson
	225	193	Creanova AB	M,Enr	11/12	25,1	25,6	22	5,51	827	11,7	Göran Olsson
STD	226	225	Co-Pilot Bygg & Projektledning AB	CE	11/12	25,0	20,1	18	0,76	793	10,0	Nils Johansson
STD	227	199	Creacon Halmstads Konsult AB	CE	12	25,0	24,7	29	1,17	604	12,5	Göran Feldt
	228		Werket Arkitekter AB	A	12/13	24,7	22,8	22	4,87	815	13,0	Greger Wolter
STD	229	239	Neste Jacobs AB	I	12	24,6	18,6	20	-2,56	588	12,2	Johan Bengtsson
	230	210	ABAKO Arkitektkontor AB	A	12	24,3	22,9	31	0,84	543	11,5	Maria Niklasson
STD	231	248	Provab AB	CE	11/12	24,3	17,7	23	1,11	556	6,3	Ulf Andersson
	232		Optimation AB	I	11/12	23,9	19,2	19	3,08	894	13,8	Tomas Eriksson
STD	233	216	Contekton Arkitekter Fyrstad AB	A	11/12	23,9	21,6	22	4,24	779	13,4	ingen vd
	234	247	Visbyark AB	A,CE	12	23,8	17,8	24	1,11	613	7,1	Annalena Mosséen (SO)
STD	235	192	Tecnet Nordic AB	I	12/13	23,7	26,0	24	0,86	726	8,6	Göte Nordmark
STD	236	253	Calluna AB	Env	12/13	23,7	24,2	35	0,16	443	8,2	John Askling
	237		Exengo Installationskonsult AB (bokslut 16 mån)	M	12	23,5		16	-0,05	870	7,4	Östen Innala
STD	238	173	Rockstore Engineering AB	CE	12	23,5	30,4	15	2,73	966	11,3	Krister Knutsson
	239		Licab AB	CE	11/12	23,3	16,5	18	1,68	746	11,0	Andreas Andersson
	240		Helm Project Management AB	PM,Ce	12	23,2	23,6	8	2,36	970	6,7	Michael Johansson
	241	232	Arkitekter Engstrand och Speek AB	A	11/12	23,2	19,2	21	5,25	678	14,1	Olle Dahlkild
STD	242	208	Elektrotekniska Byrån i Karlstad AB	E,I	11/12	23,0	22,3	21	1,62	680	9,8	Jonas Bjuresäter
STD	243	226	Umeå Industri & Kraft Konsult AB	I,E	12	23,0	20,1	18	3,32	809	12,8	Bertil Rönnlund
STD	244	217	Lindberg Stenberg Arkitekter AB	A	12	22,9	21,6	21	4,24	764	9,9	Dag Lindberg
STD	245	218	Rolf Tellstedt i Göteborg AB	CE	12	22,8	20,8	21	2,16	682	25,8	Björn Tellstedt
STD	246	205	Addiva Engineering	E,I	11/12	22,8	23,4	17	1,96	844	6,4	Göran Ekström
STD	247	203	Total Arkitektur & Urbanism AB (fd Mondo&FRS Ark)	A	12	22,7	23,5	23	2,59	683	13,0	Johan Granqvist
STD	248	211	Profu - Projektinriktad Forskning o Utveckling i Göteborg	Enr, Env	11/12	22,7	26,8	15	1,59	985	8,1	Håkan Sköldberg (SO)
	249		Helm Systems AB	CE	11/12	22,5	14,6	2	2,68	1515	3,8	Michael Claesson
	250	197	Kemakta Konsult AB	Env	12	22,3	25,2	18	-0,46	724	6,9	Bertil Grundfelt
STD	251	238	Landskapslaget AB	A	12	22,2	18,6	19	2,30	750	9,4	Soon Hammarström

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. - = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industri teknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2013	2012	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/ anst. kSEK	Balans-omslut-ning MSEK	Koncernchef
STD	252	223	Knut Jönson Ingenjörbyrå AB (gruppen) *proforma	CE	12/13	22,1	20,5	21	6,86	865	50,0	Per Arne Näsström
STD	253	337	Adiga AB	I	11/12	22,0	10,4	25	2,00	556	7,7	Ricardo Heras
STD	254	252	mCUB AB	I	11/12	22,0	17,5	32	1,36	512	5,7	Marcus Blomberg
STD	255	215	HMXW Arkitekter AB	A	12	21,9	21,6	20	2,63	679	8,0	Ragnar Widegren
STD	256	224	Ingenjörfirman Rörkraft AB	I	12/13	21,6	20,5	25	0,40	568	6,0	Clas Wollberg
	257	230	Svea Teknik AB	I	12	21,5	19,8	18	4,25	993	13,8	Johan Lindberg
STD	258	222	Fredblad Arkitekter AB	A	12/13	21,4	20,5	24	3,95	701	8,2	Leif Jönsson
STD	259	231	Relitor AB (Relitor AB, Engineering &Automation) *	I	12	21,4	19,5	14	1,09	690	5,7	Mikael Nilsson
STD	260	255	Komab Industriteknik AB	I	12/13	21,1	17,2	10	3,24	932	8,7	Tommy Olsson
STD	261	292	Projectpartner AB	PM	12	21,0	13,4	8	2,45	1231	12,1	Tommy Backman
STD	262	352	Yellon AB (bokslut 18 mån)	A	11/12	21,0	14,6	17	-0,27	862	11,8	Markus Leijonberg
STD	263	245	Säkerhetspartner i Norden AB	CE	12/13	20,8	18,2	7	0,65	1367	9,8	Leif Nyström
STD	264	276	Kåver & Mellin AB	CE	12	20,7	14,7	18	4,30	772	9,9	Anders Hedberg
	265		Automation West Engineering AB	I	11/12	20,6	17,5	16	2,53	687	8,4	Peter Nilsson
	266	236	MRM Konsult AB	CE,Env	11/12	20,5	18,8	21	0,29	557	7,4	Mikael Nilsson
	267	243	Projektidé i Uppsala AB	PM	11/12	20,4	18,3	12	3,99	1046	10,5	Henrik Billing (SO)
STD	268	241	Markstyrkan AB	CE	11/12	20,3	18,5	10	3,35	881	8,9	Thomas Wolf
STD	269	229	Jelmtech Produktutveckling AB	I	11/12	20,0	19,9	20	1,65	688	7,0	Staffan Viebke
STD	270	261	AB Arkitektlaget Skåne	A	12	20,0	16,2	13	2,30	763	6,1	Jan Tellving
STD	271	235	Metlab Miljö AB	Env	12	19,8	18,9	15	1,10	751	10,6	Lars Månsson
STD	272	228	METRO Arkitekter AB *	A	11/12	19,6	22,5	22	1,35	572	9,0	Claes R. Jansson
	273	242	Teknikfunktion G Clemensson AB	CE	12/13	19,4	18,3	11	3,72	1114	9,0	Gösta Clemensson
STD	274	214	JOLIARK AB (Johanson Linnman Arkitekter)	A	11/12	19,3	22,6	23	0,33	591	8,7	Malin Olsson
STD	275	188	Ahlqvist & Almqvist Arkitekter AB	A	11/12	19,2	26,5	20	0,11	571	5,6	Britt Almqvist
STD	276	219	Jais Arkitekter	A	12/13	18,9	20,8	16	3,72	871	10,9	Nils-Erik Landén
STD	277	213	Atrio Arkitekter Kalmar AB	A	12	18,7	22,3	17	1,09	671	10,5	Johan Lunde
STD	278	240	Vatten och Samhällsteknik AB	Env	11/12	18,6	17,8	18	0,63	666	9,0	Stefan Ljung
	279	264	Otec Elkonsult AB	CE,PM	12	18,5	15,8	16	3,59	809	16,5	Peter Olin
STD	280	246	Marktema AB	CE	11/12	18,5	18,0	14	0,16	734	7,7	Johan Gréen
STD	281	274	Seveko VVS Konsult AB	M	12	18,5	14,9	15	3,51	858	6,8	Henrik Sandén
	282		M for Solutions AB	I	12	18,4	8,7	24	0,35	467	7,3	Mikael Andersson
STD	283	207	ACNL Elteknik AB	E	12	18,4	23,2	21	-1,52	493	8,5	Kenneth Eriksson
	284		VVS Plan i Värmland AB	M	11/12	18,2	16,8	18	3,35	818	1,3	Per Widstrand
	285		Mekaniska Konstruktion Norrbotten AB	I	12	18,1	19,4	8	0,94	880	8,9	Erik Andersson
STD	286	237	Ingenjörbyrå Forma	I	11/12	17,9	18,6	23	-0,41	524	6,5	Anders Grahm
	287	254	Uulas Arkitekter AB	A	12	17,7	17,2	18	2,22	674	9,0	Jerker Edfast
	288	283	Acad International AB	CE	11/12	17,7	13,8	13	4,15	1034	9,3	Anders Schönbeck
STD	289	257	Nordprojektering i Luleå EI + VVS AB *proforma	E	12	17,6	16,9	19	3,51	655	11,1	Mikael Fredriksson
	290	333	Wählin Arkitekter AB	A	12	17,4	10,6	13	2,85	720	12,0	Per Wählin
STD	291	221	Svenska Teknikingenjörer AB	I	11/12	17,2	20,6	13	0,97	736	5,7	Per Sikström
STD	292	272	Arkitekthuset Jönköping AB	A	12/13	17,1	15,7	16	3,43	846	8,4	Thomas Hultegård
	293	336	Tham & Videgård Arkitekter AB	A	12	16,6	10,4	11	2,92	878	7,3	Bolle Tham (SO)
STD	294	258	Landskapsgruppen AB	CE	11/12	16,6	16,8	20	1,14	596	8,7	Tomas Hagström
STD	295	295	Müller-BBM Scandinavia AB	CE	12	16,5	13,1	12	0,36	932	8,7	William Easterling
STD	296	268	Vinga Elprojektering AB	E	11/12	16,4	15,4	21	0,14	605	4,9	Mats Svengård
STD	297	263	Gajd Arkitekter AB	A	11/12	15,8	15,8	12	4,18	941	10,0	Mikael Nädele
STD	298	273	Storköksbyrån i Stockholm AB	S	11/12	15,8	15,0	1	5,99	7048	24,8	Peggie Ulle
STD	299	277	Nordcert AB	CT	12	15,7	14,3	10	2,07	968	21,7	Douglas Wallding
STD	300	290	Prevecon Brand & Riskkonsult AB	CE	11/12	15,7	13,5	13	1,47	858	6,2	Fredrik Hellgren

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

Den nordiska marknaden ●

Den nordiska marknaden

Det nordiska avsnittet i Branschöversikten tas fram i samarbete med kollegorna i Finland, Norge, Danmark och på Island. FRI presenterar utvecklingen på den danska marknaden och RIF presenterar utvecklingen på den norska marknaden. SKOL presenterar den finska marknaden. Den isländska marknaden presenteras av FRV.

Jämförelse av nyckeltal

Nedan jämförs några av nyckeltalen för de Nordiska länderna. Siffrorna är beräknade utifrån de listor som gjorts för respektive land och med de siffror som funnits att tillgå. De svenska siffrorna motsvarar alltså de 300 största koncernerna i Sverige. I Norge, Danmark och Finland motsvarar siffrorna de 100 största företagen. På Island gäller siffrorna för de 16 största företagen. Beräkningarna

har gjorts på genomsnittliga valutakurser under 2012, som redovisas högst upp i diagrammet nedan.

I Norge har man högst omsättning per anställd, nästan 167' Euro. I Finland ligger den på 91' Euro. I övriga länder är den: Island 92' Euro; Sverige 129' Euro; Danmark 114' Euro. Bäst lönsamhet senaste året hade man i Sverige där vinstmarginalen var 7,6 %. I övriga länder var

vinstmarginalen; Finland: 2,4 %. Danmark: 4,2 %. Norge: 6,4 %. Island: 3,7 %. I samtliga länder förutom i Danmark har vinstmarginalen försämrats mellan 2011 och 2012.

Det ska dock noteras att vi har kompletta underlag för samtliga företag i Sverige och Norge. För företagen på Island, i Finland och i Danmark så är uppgifterna något bristfälliga.

Nordisk jämförelse av nyckeltal

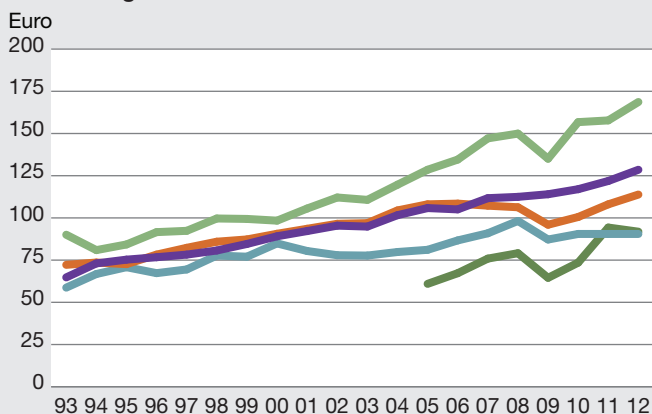
Siffrorna är beräknade med valutakurserna nedan, som motsvarar årsgenomsnittet 2012.

1 Euro = 8,7053 SEK 7,4428 DKK 5,9457 FIM 7,4783 NOK 176,1992 ISK

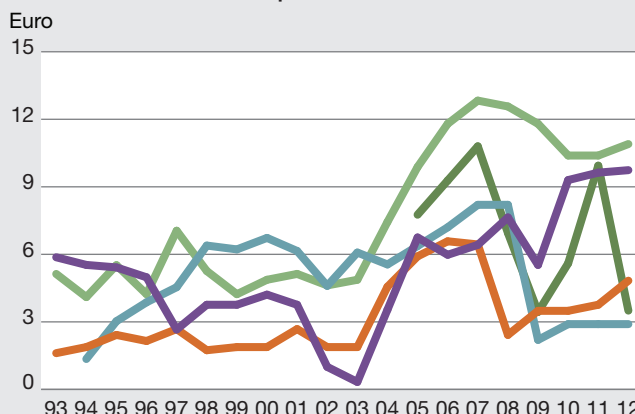
Källa: Sveriges Riksbank

Sverige Danmark Finland Norge Island

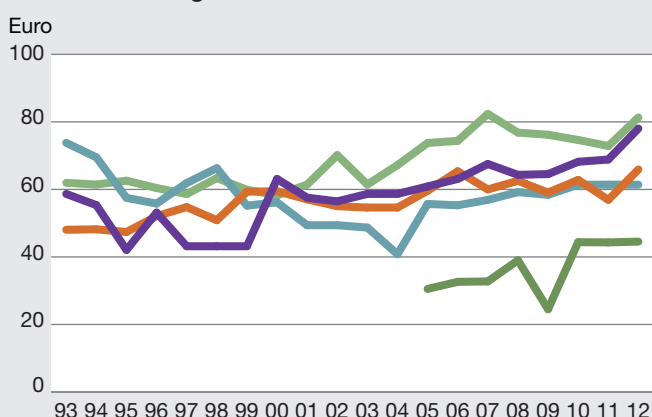
Omsättning/anställd

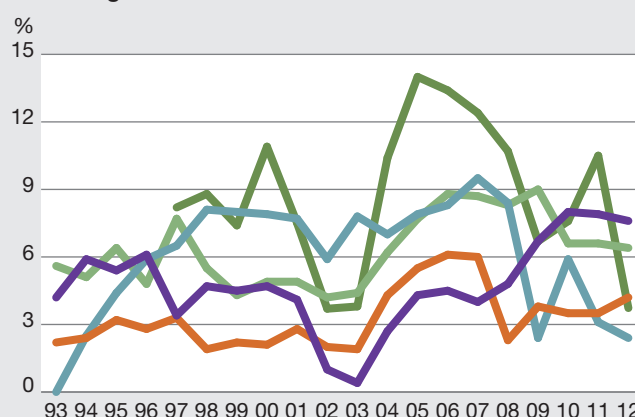
Resultat efter finansiella poster/anställd

Balansomslutning/anställd

Vinstmarginal

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2012/13	2011/12	Koncern/företag	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående)	Om- sättning	Valuta	Om- sättning MEUR
STD	1	1	White Arkitekter AB	SE	12	700	678	817,2	MSEK	93,9
STD	2	2	SWECO Architects	SE	12	600	600	578,0	MSEK	66,4
STD	3	3	Tengbomgruppen	SE	12	437	422	469,1	MSEK	53,9
	4	4	Arkitektfirmaet C.F. Møller	DK	12	322	296	310,3	MDKK	41,7
	5	5	LINK Signatur Gruppen	NO	12	275	249	297,0	MNOK	39,7
	6	9	Arkitema K/S	DK	12	239	222	208,2	MDKK	28,0
FRI	7	6	Rambøll Arkitekter/Witraz *	DK	12	190	150		MDKK	
	8	7	Henning Larsen Architects	DK	12/13	173	170	170,7	MDKK	22,9
STD	9	8	Temagruppen Sverige AB	SE	12	171	165	184,5	MSEK	21,2
	10	18	Årstederne Arkitekter A/S	DK	11/12	151	75	87,0	MDKK	11,7
STD	11	11	Wingårdh-koncernen	SE	12	148	141	184,7	MSEK	21,2
	12	12	DARK Gruppen Arkitekter AS * (proforma)	NO	12	140	131	235,0	MNOK	31,4
	13		Snøhetta Group *proforma	NO	12	138		220,0	MNOK	29,4
	14	19	BIG / Bjarke Ingels Group	DK	12	130	102	113,1	MDKK	15,2
	15	13	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	DK	12	113	122	92,4	MDKK	12,4
	16	10	Nordic Office of Architecture (tidigare Narud-Stokke-Wiig)	NO	12	99	80	199,0	MNOK	26,6
STD	17	14	NYRÉNS Arkitektkontor AB	SE	12	97	97	101,7	MSEK	11,7
STD	18	15	Liljewall Arkitekter AB	SE	12	93	87	86,4	MSEK	9,9
STD	19	16	FOJAB Arkitekter AB	SE	11/12	88	80	98,5	MSEK	11,3
STD	20	17	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	SE	12	80	76	83,5	MSEK	9,6
	21	32	3XNielsen A/S *	DK	11/12	75	55	83,2	MDKK	11,2
STD	22	25	AIX Arkitekter AB	SE	12/13	74	62	91,6	MSEK	10,5
	23	24	Mangor & Nagel A/S	DK	11/12	71	67	51,3	MDKK	6,9
STD	24	27	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	SE	12	65	61	91,4	MSEK	10,5
	25	82	Rubow Arkitekter A/S *	DK	12	65	35	48,3	MDKK	6,5
STD	26	28	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	SE	11/12	64	60	62,8	MSEK	7,2
	27	40	CUBO Arkitekter A/S *	DK	11/12	64	49	63,9	MDKK	8,6
	28	20	JJW Arkitekter A/S *	DK	12	64	75	38,3	MDKK	5,1
	29	35	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	SE	12	62	52	74,8	MSEK	8,6
STD	30	29	ÅWL Arkitekter AB (bokslut 6 mån)	SE	12	60	58	30,3	MSEK	3,5
FRI	31	33	AI-Gruppen A/S	DK	12	60	54	51,4	MDKK	6,9
	32	26	KPF Arkitekter A/S	DK	12	60	62	45,8	MDKK	6,2
	33	63	Gottlieb & Paludan Architects (merged with Public Ark in 2012) *proforma	DK	11	59	68	53,9	MDKK	7,2
	34	30	Tegn3 AS (Reinertsen)	NO	12	58	57	54,1	MNOK	7,2
	35	36	Lpo Arkitekter As	NO	12	58	51	63,2	MNOK	8,5
	36	34	L Arkkitehdit Oy (Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	FIN	12	56	53	4,5	MEUR	4,5
	37	21	Creo Arkitekter A/S	DK	12	52	75	50,5	MDKK	6,8
	38	37	Niels Torp AS Arkitekter	NO	12	51	51	69,9	MNOK	9,3
	39	64	PLH Arkitekter AS *	DK	12	50	35	60,3	MDKK	8,1
	40	31	Erik Møller Arkitekter A/S *	DK	11/12	50	56	55,1	MDKK	7,4
	41	38	Vilhelm Lauritzen AS *	DK	12	50	50	45,1	MDKK	6,1
STD	42	56	Cedervall Arkitekter	SE	12	49	38	59,9	MSEK	6,9
	43	83	Friis & Moltke A/S *	DK	12	49	35	53,4	MDKK	7,2
	44	43	Aarhus Arkitekterne A/S *	DK	11/12	49		30,9	MDKK	4,2
STD	45	44	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	SE	11/12	48	41	50,5	MSEK	5,8
	46	22	Arkkitehtitoimisto Pekka Helin & Co Oy	FIN	11/12	48	70	9,0	MEUR	9,0
	47	42	Bgo og Medplan Arkitekter AS	NO	12	48	51	77,3	MNOK	10,3
STD	48	84	BAU Arkitekter AB	SE	12	47	34	53,9	MSEK	6,2
	49	75	Kullegaard Arkitekter A/S *	DK	11/12	47	35	44,8	MDKK	6,0

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2012/13	2011/12	Koncern/företag	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående)	Om- sättning	Valuta	Om- sättning MEUR
STD	50	60	Reflex Arkitekter AB	SE	12/13	46	36	106,8	MSEK	12,3
	51	46	Wester+Elsner Arkitekter AB	SE	11/12	45	45	55,0	MSEK	6,3
	52	47	Arkkitehtitoimisto SARC Oy	FIN	11/12	44	44	5,0	MEUR	5,0
	53	66	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	DK	11/12	43	35	57,4	MDKK	7,7
	54	50	Hille Melbye Arkitekter AS	NO	12	42	41	42,2	MNOK	5,6
STD	55	51	SYD ARK Konstruera AB	SE	11/12	41	38	54,3	MSEK	6,2
	56	45	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	FIN	11/12	41	46	3,5	MEUR	3,5
STD	57	91	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	SE	12	40	33	39,6	MSEK	4,5
	58	67	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	DK	11/12	40	35	59,8	MDKK	8,0
FRI	59	39	d.a.i. Gruppen A/S	DK	12	40	49	31,5	MDKK	4,2
	60	58	Dyrvik Arkitekter A/S	NO	12	40	37	38,3	MNOK	5,1
	61	52	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	SE	11/12	39	41	48,8	MSEK	5,6
STD	62	112	Pyramiden Arkitekter i Göteborg AB	SE	12	39	31	45,6	MSEK	5,2
STD	63	53	Arkitekthuset Monarken AB	SE	12/13	39	40	41,6	MSEK	4,8
STD	64	74	Archus Arosia Arkitekter AB	SE	12	39	35	41,2	MSEK	4,7
	65	57	AMB Arkitekter AS	NO	12	39	37	43,7	MNOK	5,8
	66	68	KHR Arkitekter AS *	DK	11	38	35	32,6	MDKK	4,4
	67	76	SAHL Arkitekter A/S	DK	11/12	38	40	31,2	MDKK	4,2
	68	54	Lund & Slaatto Arkitekter AS	NO	12	38	39	45,6	MNOK	6,1
	69	55	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	FIN	12	37	38	3,2	MEUR	3,2
STD	70	59	BSK Arkitekter AB	SE	12	36	36	43,8	MSEK	5,0
STD	71	87	Equator Stockholm AB	SE	12	36	34	36,4	MSEK	4,2
	72	69	Gehl Architects A/S *	DK	11/12	36	35	24,1	MDKK	3,2
STD	73	99	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	SE	12/13	35	29	35,6	MSEK	4,1
STD	74	86	AG Arkitekter AB	SE	12	35	34	33,9	MSEK	3,9
	75	77	Aart A/S *	DK	12	35	35	76,4	MDKK	10,3
	76	72	Tegnestuen Vandkunsten ApS	DK	11	35	35	30,6	MDKK	4,1
	77	88	Uki Arkkitehdit Oy	FIN	12	35	34	2,4	MEUR	2,4
	78	62	Solem Arkitektur AS	NO	12	35	35	40,0	MNOK	5,4
	79	90	PIR II architects AS * (proforma)	NO	12	35	34	29,8	MNOK	4,0
	80	92	SLA Arkitekter A/S	DK	12	34	28	17,0	MDKK	2,3
	81	92	Arcasa Arkitekter AS	NO	12	34	32	52,7	MNOK	7,0
	82	97	PKA - Per Knudsen Arkitektkontor AS	NO	12	34	31	33,1	MNOK	4,4
STD	83	101	Carlstedt Arkitekter AB	SE	12	33	29	36,5	MSEK	4,2
	84	35	Rørbaek og Møller Arkitekter ApS	DK	12/13	33	25	40,6	MDKK	5,5
	85	89	Solheim + Jacobsen Arkitekter AS	NO	12	33	34	44,0	MNOK	5,9
STD	86	108	Rosenbergs Arkitekter AB	SE	12	31	27	25,2	MSEK	2,9
	87	94	ABAKO Arkitektkontor AB	SE	12	31	31	24,3	MSEK	2,8
SKOL	88	123	Parviainen Arkkitehdit Oy	FIN	12	31	25	3,2	MEUR	3,2
STD	89	100	Erséus Arkitekter AB	SE	12	30	29	40,6	MSEK	4,7
STD	90	95	Murman Arkitekter AB	SE	12	30	31	34,6	MSEK	4,0
	91		Cebra Arkitekter A/S	DK	12	30		24,7	MDKK	3,3
SKOL	92	98	Tengbom Eriksson Arkkitehdit Oy	FIN	12	30	30	2,1	MEUR	2,1
	93	114	4B Arkitekter AS	NO	12	29	26	33,2	MNOK	4,4
	94	124	Enerhaugen Arkitektkontor As	NO	12	29	25	29,3	MNOK	3,9
STD	95	121	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	SE	12	28	25	32,0	MSEK	3,7
	96		Nova 5 Arkitekter A/S	DK	11/12	28	20	31,1	MDKK	4,2
	97	71	RUMarkitekter A/S *	DK	12/13	28	35	29,7	MDKK	4,0
	98	80	Juul Frost Arkitekter A/S	DK	12	28	22	28,0	MDKK	3,8
SKOL	99	127	Kva Arkkitehdit Oy	FIN	12	28	24	2,7	MEUR	2,7
	100	105	Arkkitehdit NRT Oy (Nurmela, Raimoranta, Tasa)	FIN	12	28	27	2,4	MEUR	2,4

Turnover reaches new heights while profits plummet

In 2012, the Danish consulting engineering firms continued their growth despite the economic crisis. The growth was mainly achieved by foreign subsidiaries, the turnover of which increased by nearly 8 percent from EUR 1.02 billion to EUR 1.10 billion. On the domestic market, turnover increased by 3 percent from EUR 1.50 to EUR 1.55 billion. Export accounted for approximately 24 percent of the domestic turnover. While turnover showed progress, the profit margin hit an all-time low of 1.1 percent in 2012. This, however, was mainly due to provisions for foreign projects among the largest FRI companies. Approximately 10,600 staff is employed abroad in foreign subsidiaries and close to 12,000 staff is employed in Denmark.

Outlook

The Danish economy comes close to recession in 2013 with an expected growth in GDP of only 0.2 percent. The GDP growth is, however, projected to increase to 1.6 percent in 2014. In 2012, residential investments declined and this trend continues in 2013, with

an expected decline of 3.5 percent. Without the currently low interest level, the decline in residential investments would most likely be larger. Business investments are expected to increase by 6.5 percent in 2013, which is mainly due to the very low levels of 2012. In 2014, business investments are

projected to increase by 1.75 percent. Public investments in 2013 are at a high level, seen in a historic context, and are expected to fall slightly in 2014. The Danish consulting engineering industry expects an increase in workload and number of employees over the next six months. 74 percent of the companies expect an increased backlog over the coming six months and while 57 percent of the companies plan to increase their workforce during the next six months, only 1 percent expect to cut workforce. During the past several years, the consulting engineering industry in Denmark has only seen minor growth on the domestic market. In the same period, however, turnover generated by exports and in the foreign subsidiaries has grown impressively and now accounts for 55 percent of total turnover in the industry.

Sector market performance

For several years, the Infrastructure Sector has grown on the Danish market and, in 2012, it accounted for a third of total turnover among the Danish consulting engineering companies. The Building, Environment and Energy Sectors accounted for 26 percent, 16 percent and 15 percent of the market, respectively, and the Energy Sector is expected to grow in the coming years.

Massive investments in Danish rails

The Danish government has decided to assign a one-time investment of EUR 3.82 billion to the Danish railway infrastructure. The main purpose of the investment is to secure faster travel times across Denmark as part of the so-called one hour plan, which aims to reduce the travel time between the largest Danish cities to one hour. To realise this plan, large stretches of railway infrastructure needs to be upgraded and electrified and several new lines have to be built to accommodate faster trains. The funds for this project will derive from increased taxation of the oil production in the North Sea.

Super Hospitals

EUR 5.36 billion has been allocated to construct and renovate a large number of hospitals in Denmark over the next 10 years. The new so-called Super

About FRI

The Danish Association of Consulting Engineers (FRI), founded in 1904, is a trade association for Danish consultancy firms providing independent consultancy services on market terms. FRI is a part of the Confederation of Danish Industry (DI).

Approximately 340 firms are members of FRI and, in total, they employ more than 22,000 staff in Denmark and abroad. The association is the only trade association for independent technical consultants in Denmark.

The objective of FRI is to support its member firms by contributing to improving their business conditions, strengthening the industry's framework conditions, profiling the industry and increasing its recognition on national and international levels.

FRI is an association for firms. It focuses on business matters and has established good liaisons with authorities and other partners. The association attempts as far as possible to gain influence on the drafting of framework conditions and legislation affecting market conditions in the industry.

Henrik Garver, FRI

David Hedegaard Meyer, FRI

Internationally, the association is a member of FIDIC and, in Europe, it is a member of EFCA.

Address: Vesterbrogade 1E, 3rd floor
P.O. Box 367
DK-1504 Copenhagen V

Tel: +45-35 25 37 37
E-mail: fri@frinet.dk
www.frinet.dk

Hospitals will include completely new hospitals in Aalborg, Gødstrup, Hillerød and Odense, and many current hospitals will be upgraded to a varying extent. These massive investments will have a beneficial effect on the consulting engineering industry for several years to come and provide valuable experience for the companies involved in the construction process.

Review of law in the water sector might bring additional business

Since 2010, legislation pertaining the water sector has constituted the framework of the sector's organization and economy and therefore also of the consulting engineering industry's business potential. The law is currently under review and this review might open up new opportunities for the consulting engineers working with sewers, water processing and water supply. If the review turns out positive, it can create the foundations for private firms to bid on major projects, which has previously been administered by public utility companies. This will open new ways to harness the knowledge in the sector in regard to developing new technologies and creating new export opportunities. The Danish Ministry of Business and Growth estimates the global market for water technologies to be approximately EUR 362 billion per year.

Ramboll continues impressive growth

Despite the economic crisis, Ramboll has managed to continue its growth in the recent years. The annual report for 2012 shows that the company's revenue passed the EUR one billion mark and it is expected to grow further in 2013. In 2013, Ramboll won many new projects both in Denmark and abroad. Ramboll was awarded a major contract to carry out the Environmental Impact Assessments (EIA) for three near-shore wind farms in Danish waters for the Danish energy grid owner, Energinet.dk. Ramboll will also be working on the new EUR 0.5 billion university hospital in the Danish city of Køge with the project partners C.F. Møller and Alecia. In Norway, Ramboll is further cementing its position as one of the leading

consulting engineering companies. Ramboll will be helping Oslo Municipality provide clean drinking water and improve wastewater management after having been awarded two water utility framework contracts. Ramboll will also be designing a 481 km subsea gas pipeline that will cross the Arctic Circle for the Norwegian energy company Statoil. In the US, Ramboll is leading a team of consultants that is designing the foundations for the first US offshore wind project with 130 wind turbines, which will provide power for up to 500,000 households when completed. In Chile, the European Southern Observatory (ESO) will be constructing the largest optical/near-infrared telescope in the world and Ramboll has been chosen as consultant for the procurement and construction process. Ramboll has also been commissioned to provide technical assistance to the energy utility of the Bulgarian capital Sofia in connection with the development of a combined heat and power producing waste-to-energy facility. In 2013, Ramboll acquired Atelier Dreiseitl, a world leading consultancy within sustainable cities planning, employing 80 experts around the world. Ramboll also acquired Excel Engineering, a US consulting engineering company with 50 offshore specialists based in Houston, Texas.

COWI wins major bridge contract in Denmark

In 2012, COWI increased its revenue by 9 percent to EUR 686 million but came out with earnings in the negative, primarily due to provisions for a single project in Oman. 2013 is, however, already looking much brighter with several major contracts going to COWI. In October 2013, COWI was appointed main consultant on the new four-kilometre Storstrom Bridge in Denmark. Looking abroad, COWI has won projects in a wide variety of fields. In Azerbaijan, one of the highest seismic regions in the world, COWI will be working on FC Gabala's new football stadium, which will be built to withstand an earthquake. COWI also won a contract with the Uganda Road Authority for a 400-kilometre highway that is to become part of the

A104 highway, linking the Kenyan port of Mombasa with the new country of South Sudan. In Tanzania, COWI will contribute significantly to developing the country's future transport infrastructure by modernising a 700 km stretch of railway. In England, a COWI subsidiary has put pen to paper for one of the most important infrastructure projects on the island, a new six-lane bridge crossing the Mersey river in Liverpool. COWI has also been contracted to design several new tissue production facilities in Russia, Turkey and Chile and, in China, COWI has won five major projects in Nanjing. As part of their growth strategy, COWI acquired several companies during 2013. In Norway, COWI strengthened its position by acquiring Skansen Consult, a Bergen-based company with 38 employees, and Aquateam with 27 employees. COWI also acquired Vinga Elprojektering with 20 employees in Sweden and Jenny Engineering Corporation with 30 employees in the US. On the home market, COWI bought Swedish Vattenfall's engineering division in Denmark with 70 specialists.

NIRAS improves the speed on Danish railways

2012 was a good year for NIRAS and the company saw a 10 percent increase in turnover compared to the year before. NIRAS now employs close to 1,400 people around the world. In 2013, several new projects were won by NIRAS. Among these were the large-scale improvement of the railway across Lolland and Falster for the future fixed link over the Fehmarn Belt. The project includes an upgrading of 18 new road bridges, 10 new track bridges, and an expansion of 30 existing track bridges. Abroad, NIRAS will be helping the Egyptians augment the agricultural water productivity for the adaptation to climate change. In Zambia, NIRAS will be working on a EUR 2.5 million project to improve water supply and sanitation services. In 2013, NIRAS acquired the British company Peter Fraenkel and Partners Ltd with 20 employees and a 40-year track record of worldwide marine civil and coastal engineering, thus furthering their expertise in this area.

Grontmij is working on green projects home and abroad

The results for 2012 show that Grontmij A/S delivered a slightly lower turnover and operating profit than in 2011. Some of this was due to provisions for specific projects. In 2013, Grontmij focused on organic growth and won several large projects. In Denmark, Grontmij won the expansion of Grindsted City Hall, a EUR 11 million project that will triple the current size of the building. Grontmij will also be working on reducing the travel time by rail between Copenhagen and Odense. Grontmij is involved in the construction of a major biogas plant, which will provide power to 17,500 households. In the municipality of Fredericia, Grontmij will be working in conjunction with the local wastewater management in order to adapt to the increasing threats of cloudbursts. Abroad, Grontmij will be assisting the Tanzanian power supplier TANESCO in expanding their wind power production and integrating wind power in the general power grid.

ALECTIA develops tomorrow's water technologies

The largest development project on drinking water in Denmark will have ALECTIA as participant in 2013. The Danish Ministry of Environment supports the project and its primary purpose is to develop new technologies to secure the Danish supply of drinking water. Also in 2013, ALECTIA won a project to build a new central for sterilizing hospital equipment at the Copenhagen University Hospital as well as several other hospital related projects and, abroad, ALECTIA was commissioned to design a new wastewater plant for a major Russian food producer.

Atkins Danmark expands in Aarhus and Horsens

Having outgrown their previous offices, the two Atkins Danmark branches in Aarhus and Horsens both moved to more spacious surroundings in 2013. Atkins won several projects in 2013 that will help maintain a steady growth. Atkins Danmark will be projecting the expansion of a 20 km stretch of railway between Vamdrup and Vojens in cooperation with Grontmij. Atkins Danmark

will also be working on a new station at Carlsberg Byen in Copenhagen, as part of the extensive urban renewal in that area. In Silkeborg municipality Atkins Danmark will be projecting several new bicycle lanes that is to be integrated into existing roads. In Norway, Atkins Danmark has been chosen to project five new tracks at Skien Station.

CEO of Orbicon new President of FRI

Jesper Nybo Andersen, the Orbicon CEO, was elected President of FRI at the general meeting in March 2013. One of his main goals is to strengthen the recognition of consulting engineers and the work they perform. In 2013, Orbicon was selected to work on a development plan for 1,100 new houses in Ringsted. In Copenhagen, Orbicon was part of the winning team that will adapt a city district to climate changes while at the same time creating a more vibrant district by means of recreational areas. Orbicon will also be advising COOP on the construction of Scandinavia's largest warehouse near Oslo. In 2013, Orbicon acquired Geodata Denmark from the Danish municipalities and thereby strengthened Orbicon's position in geographic information systems.

MOE – new name and new surroundings

In 2013, Moe & Brødsgaard changed their name to MOE and moved to a larger, newly built headquarter in order to accommodate the growing number of employees. In the past year, MOE experienced a 10 percent growth and now has close to 500 employees. In 2013, MOE won several large projects. MOE is part of a consortium that will develop a new area of Aarhus Harbour. Moe also won a project to design a new biosustainability research facility for the Technical University of Denmark (DTU), i.e. a new 10,000 M2 building that will have a central place at DTU's campus in Lyngby.

Danish architects still struggle

The year 2011 showed improvements for the turnover among Danish architects, but in 2012 both turnover on the Danish market and foreign turnover suffered a setback. Total turnover in

2012 was EUR 443.7 billion, which was a decline of 2.9 percent compared to 2011. Foreign turnover showed a larger decline of 29.3 percent and now only accounts for 12 pct. of the total turnover. Despite the decline in foreign turnover, Danish architects are still making impressions around the world. 3XN was selected to design a new building for the university in Stuttgart, Germany, while C.F. Møller will be designing part of Citybanan in Stockholm, Sweden. Henning Larsen Architects won the design for a new four-star hotel in Saudi Arabia and Juul | Frost Architects won the development plan for the University City in Kristiansand, Norway. In Canada, Bjarke Ingels Group was commissioned to design the Telus Sky Tower in Calgary.

David Hedegaard Meyer and Henrik Garver, FRI

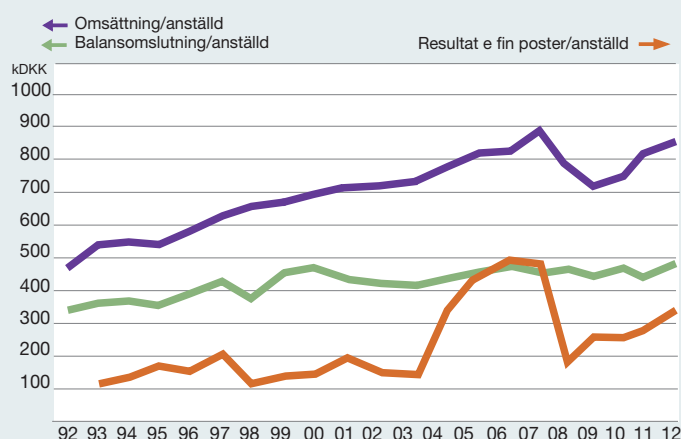
De 100 största danska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MDKK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MDKK	Koncernchef/VD (december 2013)
FRI	1	1	Rambøll Gruppen A/S	MD	12	7552,5	6891,3	9759	4268,4	Jens-Peter Saul
FRI	2	2	COWI Koncernen A/S	MD	12	5118,0	5054,0	6089	3000,0	Lars-Peter Søbye
FRI	3	4	NIRAS-Gruppen A/S	MD	12	1191,1	958,0	1350	657,6	Carsten Toft Boesen
FRI	4	3	Grontmij A/S	MD	12	1069,8	1132,2	1060	722,3	Søren Larsen
FRI	5	5	Alectia A/S	CE,PM	12	595,3	621,0	679	306,3	Jesper Mailind
FRI	6	6	Atkins Danmark A/S	MD	12/13	590,6	587,0	661	226,0	Eva Rindom
FRI	7	7	Orbicon A/S	MD	12	390,4	387,6	429	199,9	Jesper Nybo Andersen
FRI	8	9	Moe & Brødsgaard A/S (acquired Skude & Jacobsen, 2012)	MD	12	331,6	281,0	392	204,3	Christian Listov-Saabbye
	9	8	Arkitektfirmaet C.F. Møller	A	12	310,3	289,8	322	138,3	Susanne T Nielsen
	10	11	Arkitema K/S	A,PM	2012	208,2	177,9	239	135,4	Peter Hartmann Berg
	11	12	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	2012	197,0	185,0	200	493,0	Kjeld Thomsen
	12	10	Henning Larsen Architects	A	12/13	170,7	179,6	173	110,5	Mette Kynne Frandsen
FRI	13	14	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	12	164,2	124,7	197	133,9	Jørgen Nielsen
	14	15	Midtconsult A/S	MD	10/11	120,0	120,0	106		Jens Lauritsen
FRI	15	16	OBH-Gruppen A/S	MD	12	117,4	117,9	118	41,4	Børge Danielsen
	16	21	BIG / Bjarke Ingels Group	A	12	113,1	70,1	130	61,1	Sheela Maini Søgaard
FRI	17	18	Bascon Arkitekt-og Ingeniørfirma A/S	PM,CE, A,	12	100,9	97,2	120	43,7	Lars Svenningsen
FRI	18	19	Balslev Rådgivende Ingeniører A/S	MD	11/12	97,7	89,2	133	61,6	Bo Memhave
FRI	19	13	Kuben Management A/S (Merged with NRGi Rådgivning A/S in 2012) *proforma	PM	12	95,7	136,6	104	39,1	Ulf Christensen
	20	17	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	A	12	92,4	89,4	113	53,0	Bente Damgaard
FRI	21	20	Søren Jensen A/S Rådgivende Ingeniører	MD	11/12	89,4	77,0	107	63,5	Erik V. Jensen
	22	22	Årstiderne Arkitekter A/S	A	11/12	87,0	69,3	151	56,0	Torben Klausen
	23	28	ÅF - ÅF Hansen & Henneberg A/S	PM	12	83,3	69,9	83	42,6	Per Seidelin
	24	23	3XNielsen A/S *	A	11/12	83,2	68,9	75	51,6	Bo Boje Larsen
	25	27	Aart A/S *	A	12	76,4	60,8	35	25,1	Anders Strange
	26	25	CUBO Arkitekter A/S *	A	11/12	63,9	63,9	64	17,6	Peter Dalsgaard
FRI	27	111	Norconsult Danmark A/S (acquired Wessberg, dec 2012) *proforma	CE,Env	12	63,0	12,9	68	35,0	Esben Carstensen
	28	34	PLH Arkitekter AS *	A	12	60,3	48,2	50	35,9	Steen Enrico Andersen
	29	32	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	A	11/12	59,8	50,5	40	53,5	Lene Tranberg
	30	29	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	A	11/12	57,4	54,7	43		Arne Egeskjold
	31	194	Dansk Miljørådgivning A/S (DMR A/S)	Env	11/12	57,0		49	15,5	Mikael E. Nielsen
	32	26	Erik Møller Arkitekter A/S *	A	11/12	55,1	63,0	50	22,5	Kirsten Anker Sørensen
	33	76	Gottlieb & Paludan Architects (merged with Public Ark in 2012) *proforma	A, PM, CE	11	53,9	67,3	59	32,6	Kristian Hagemann
	34	53	Friis & Moltke A/S *	A	12	53,4	36,0	49	19,2	Palle Hurwitz
FRI	35	33	Brix & Kamp A/S	CE,E,I	12	52,8	49,0	55	34,6	Ole Thomen
FRI	36	36	AI-Gruppen A/S	A,CE	12	51,4	47,5	60	26,3	Jan Bruus Sørensen
	37	35	Mangor & Nagel A/S	A	11/12	51,3	48,0	71	30,5	Torben Nagel
	38	137	Creo Arkitekter A/S	A	12	50,5	8,0	52	27,9	Hans Toksvig Larsen
	39	40	White Arkitekter A/S	A	12	49,6	42,9	42	19,1	Frans Andersen
	40	38	Rubow Arkitekter A/S *	A	12	48,3	44,7	65	16,0	Lars Bo Lindblad
	41	41	KPF Arkitekter A/S	A	12	45,8	42,0	60	39,3	Michael Reventlow-Mourier
FRI	42	59	Wissenberg A/S	CE	12	45,6	33,0	47	15,4	Lars Bendix Christensen
	43	43	Vilhelm Lauritzen AS *	A	12	45,1	40,5	50	47,4	Søren Daugbjerg
	44	45	Kullegaard Arkitekter A/S *	A	11/12	44,8	40,0	47	17,4	Thomas Kullegaard
FRI	45	42	DGE Group A/S	Env	12	42,9	42,2	50	16,4	Poul Erik Jensen
FRI	46	39	Dominia AS	CE, E, M, PM	12	42,0	43,6	43	24,4	Kjeld Christiansen
	47	72	Rørbaek og Møller Arkitekter ApS	A	12/13	40,6	20,4	33	24,8	Nicolai Lund Overgaard
FRI	48	31	Dines Jørgensen & Co A/S	CE, M, PM	11/12	39,4	52,2	58	22,5	Ole Rasmussen
FRI	49		INUPLAN A/S	CE,M	11/12	39,2		34	13,4	Kristian Lennert
	50	54	JJW Arkitekter A/S *	A	12	38,3	35,3	64	20,5	Anders Holst Jensen
	51	50	Peter Jahn & Partnere A/S *	CE, A	11/12	36,9	36,2	25	12,5	Peter Jahn, Claus Dam
FRI	52	81	NTU	CE,PM	12	34,7	23,7	43		Lars Bentzen
	53	86	Emcon A/S	PM,CE	12	34,0	22,4	22	15,6	Niels Anker Jørgensen
FRI	54	55	Hundsbaek & Henriksen A/S	MD	11/12	33,7	35,0	49	13,8	Niels Lerbech Sørensen
	55	74	Viegand & Maagøe Aps	I	12	33,6	38,0	29	15,9	Jan Viegand/Peter Maagøe Petersen
	56	70	SWECO Architects A/S	A, PM	12	33,0	63,0	27		Lone Busk
	57	57	KHR Arkitekter AS *	A	11	32,6	33,6	38	26,6	Henrik Danielsen
FRI	58	48	d.a.i. Gruppen A/S	A, MD	12	31,5	37,0	40	24,2	Jørgen H. Therkelsen
	59	101	SAHL Arkitekter A/S	A	11/12	31,2	41,2	38	16,1	Michael B. Hylleborg
	60	67	Nova 5 Arkitekter A/S	A	11/12	31,1	30,3	28	11,7	Hanne Vinkel Hansen
	61	30	Aarhus Arkitekterne A/S *	A	11/12	30,9		49	44,3	Tommy Falch
FRI	62	83	Oluf Jørgensen Gruppen	CE,M,E,Enr	11/12	30,6	23,0	27	16,0	Brian Th. Andreasen
	63	64	Tegnastuen Vandkunsten ApS	A	11	30,6	30,6	35	18,7	Steffen Kragh
	64	68	K2 Management A/S *	PM	11/12	30,4	29,2	35	8,7	Henrik Stamer
FRI	65	75	Ingeniørne A/S	CE,E,M	12	30,3	25,3	26	21,4	Finn Moe Bojsen
FRI	66		OSK -Ship Tech A/S	I	11/12	30,2	33,0	37	15,3	Anders Ørgård Hansen

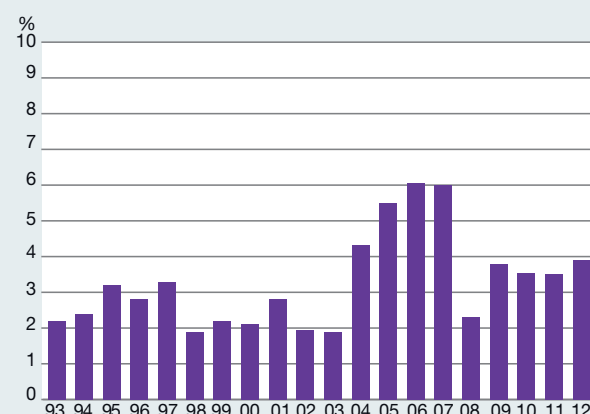
FRI = Medlem i FRI, Foreningen af Rådgivende Ingeniører. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elektronik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MDKK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MDKK	Koncernchef/VD (december 2013)
67	47	RUMarkitekter A/S *	A	12/13	29,7	38,4	28	11,5	Marianne Kjerkegaard Kristensen
FRI 68	71	Holmsgaard a/s Rådgivende Ingeniører	CE,PM,E,M	12	29,1	26,6	23	5,6	Henrik Holmsgaard
69	62	C&W Arkitekter A/S (Clausen & Weber) *	A	11/12	29,0	32,0	22	10,3	Michael Petersen
70	184	Develco A/S	I	11/12	28,7		35	9,1	Ole Rudkilde
71	136	LIC Engineering A/S *	I,S	12	28,7	25,5	35	31,2	Niels-Erik Ottesen Hansen
FRI 72	52	Lyngkilde A/S Rådgivende Ingeniørfirma A/S	CE	12/13	28,0	27,0	35		Claus H. Larsen
73	61	Juul Frost Arkitekter A/S	A	12	28,0	32,5	28	9,4	Helle Juul, Fleming Frost
FRI 74	91	Henrik Larsen Rådgivende Ingeniører A/S	CE	12	27,9	19,8	33	11,9	Henriette Dybdal Cajar
FRI 75	85	Consia Consultants A/S	Env	12	27,8	26,7	7	19,7	Erling Rask
76	73	DOMUS arkitekter A/S *	A, PM	12	27,7	25,9	25		Henrik Hamsted Jensen
FRI 77	80	Viborg Ingeniørfirma A/S	CE,PM,Env	12	27,3	23,8	25	15,8	Erik S. Damgaard
78	44	ProInvent Gruppen A/S *	I	11/12	27,2	40,4	22	11,1	Leif Dalum
FRI 79	58	Sloth-Møller Rådgivende Ingeniører A/S *	CE	12	27,0	33,2	54		Jørn Plauborg
FRI 80	121	Ingeniørgruppen Varde (merged w. Hans-Jørn Lauritzen) *proforma	CE	12	27,0	11,0	21	10,1	Erik Borg
81	93	TNT Arkitekter A/S	A,PM,CE,Env	12	26,3	19,1	22	5,7	Flemming Dahl m.fl
FRI 82	90	Gaihede A/S	CE,E,PM	12	26,2	19,0	28	9,4	Ragn Gaihede
FRI 83	134	Ingeniørfirmaet P.A. Pedersen A/S	E,Env,I,PM	11/12	26,1	9,6	26	8,8	Lars Otto Kjaer
84	135	Dorte Mandrup Arkitekter A/S *	A	11/12	26,0	9,4	23	8,3	Dorte Mandrup-Poulsen
FRI 85	100	Andreassen & Elmgård A/S *	I	11/12	25,6	17,0	25	7,6	Per Elmgård Rasmussen
86	88	KANT Arkitekter A/S	A	12	25,0	21,2	25	11,2	Anders Bay Holm
FRI 87	77	Lemming & Eriksson Rådgivende Ingeniører A/S	CE	11/12	24,7	24,7	32	9,5	Knud Bay
88	186	Cebra Arkitekter A/S	A	12	24,7		30	7,5	Kolja Nielsen
FRI 89	37	Nielsen & Risager A/S	MD	12	24,6	46,1	31	14,9	Ib Rasmussen
90	82	Gehl Architects A/S *	A	11/12	24,1	23,1	36		Helle Söholt (MD)
FRI 91	108	Hansen, Carlsen & Frølund A/S	CE	11/12	23,7	14,1	35	9,3	Rene Almind
92	84	AK 83 Arkitektkontoret A/S *	A	11/12	22,9	22,6	17	12,6	Lars Levin
FRI 93	69	Tri-Consult A/S	MD	11/12	22,6	27,6	32	11,7	Søren Ibsen
94	96	Claus Bjarrum Arkitekter A/S	A	12	21,6	23,8	15	14,3	Claus Bjarrum
95	65	AN Group A/S	I	12	21,6	30,0	22		Ole Okkels, Aksel Nielsen
96	79	Hou & Partnere A/S	A	12	21,3	23,8	24	8,3	Ib Jensen Hou
FRI 97	66	Cunningham Lindsey Leif Hansen A/S		12	21,0	30,0	24	16,9	Christian Leif Hansen
98	87	Fogh & Følner Arkitektfirma A/S	A	12	18,7	21,6	16	8,4	Johan Fogh
99	104	Casa Arkitekter A/S	A	12	18,4	15,3	18	9,8	Birgit Rasmussen
FRI 100	110	Aksel V Jensen A/S	CE	11/12	18,3	13,0	15	6,8	John Jensen

De 30 största danska koncernerna

Vinstmarginal

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellanstora och mindre företagen. I de senare företagen betyder det, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagets omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen 2012 med drygt 5 % till 2 320 MDKK (2 205 MDKK 2011). Antalet anställda ökade med nära 5 % till 2 475 (2 363). Omsättningen per anställd minskade därmed till 937' DKK (föregående 993'). Resultatet före skatt ökade till 70'DKK/anställd (61' DKK). Räknat som vinstmarginal ger detta 7,5 % (6,5 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 480' DKK (528' DKK 2011).

Nyckeltal för de 30 största koncernerna (föregående år)

Omsättning/anställd	838' DKK	805' DKK
Resultat efter finansiella poster/anställd	33' DKK	28' DKK
Balansomslutning/anställd	492' DKK	424' DKK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med knappt 7 % till 19 350 MDKK (18 147 MDKK 2011). Med samma räknemetod ökade medelantalet anställda med drygt 2 % till 23 090 (22 551). Omsättningen per anställd ökade därmed till 838' DKK (föregående 805'). Resultatet före skatt blev ca 33' DKK/anställd (28' DKK 2011). Vinstmarginalen för de 30 största företagen ökade en aning, till 3,9 % under 2012 (3,5 % 2011). Genomsnittlig balans per anställd var ca 492' DKK (424' DKK 2011).

High oil and gas revenues aside, the high prices, less housing construction and falling home prices in Norway are contributing to more uncertainty in Norwegian economics

Prospects for the Norwegian economy remain good despite political and economic turbulence in the Euro-zone and downwardly adjusted prognoses for the global economy. The forecasts for growth in the mainland economy were still downwardly adjusted for autumn 2013 by 0.4 percentage points to 2.2% for 2013 and 2.7% in 2014.

In recent years, GNP growth has had a lot of help from a high demand from the petroleum sector and increasing private consumption. Oil prices are expected to fall in the longer run but will continue to hover close to USD

100 a barrel. This contributes to a division in Norwegian business life that is expected to become more pronounced in the years ahead. A strong krone, high growth in costs, falling export prices and lower demand from abroad have

worsened the framework conditions for sectors exposed to competition, while trades connected to oil and gas recovery are experiencing an ever-increasing demand. The Norwegian economy and export-oriented industries have thus far felt the effects of the Euro-crisis to a lesser degree than many feared.

With a forecast rise in prices of 1.9 % in 2014, low unemployment (3.5 %), an increase in GNP for mainland Norway (2.7 %) and population growth of 1.3 %, Norway has apparently good prospects for continued growth in the economy and investments. A high level of activity in the oil and gas sector (10 %) with good stable prices over several years has resulted in large export surpluses year after year, forecast to be NOK 320 billion in 2013. This indicates a continued satisfactory level of activity for the Norwegian economy and for Norwegian consulting engineers in 2013 and well into 2014.

In order to counteract excessively high cost levels and to moderate domestic consumption, Norway established an oil fund (The Global State Pension Fund) in the 1990s to safeguard future generations. The market value of this fund in 2014 is expected to be approximately NOK 5200 billion.

Uncertainty is high about further development in international and Norwegian economies

Although the Norwegian economy appears to be rock solid, there is still considerable uncertainty linked to continued growth in the economy. The Euro-zone expects economic growth in 2014, but at very low levels. Norway's growth is a consequence of high oil investments, increasing private consumption and more consumption by the public sector. This is apparently starting to change. Increasing investments in the petroleum sector are ending, private consumption is falling and affecting housing prices negatively as construction activity continues to slow for the housing sector. National price levels are far too high, at approximately 70 % above the cost level of our trade partners.

The political establishment has prioritised public employment rather than

RIF Rådgivende Ingeniørers Forening

RIF Rådgivende Ingeniørers Forening is the trade association for authorised consulting companies in Norway. RIF's member-companies encompass both consulting engineers and other professions; member activities are chiefly associated with the building and construction market. RIF had 200 member-companies in 2013 with approximately 9000 co-workers; it represents approximately 70 % of the independent consulting engineering trade in Norway.

RIF works to ensure that member-companies have the best possible framework conditions. RIF shall promote the interests of consultants and consulting companies in the public arena, with policy-makers, public authorities and public and private employers.

Rif's activities are based on the following principles:

- Ensure access to satisfactory contracts and framework conditions with public and private principals
- Contribute to making ethics a natural part of RIF companies' corporate culture
- Influence the preparation of relevant guidelines such as public notices, reports, laws, regulations and guiding & advisory documents
- Enter into dialogue with major clients and contribute to the development of good bidding practices on the part of Principals when acquiring consultancy and advisory services

Liv Kari Hansteen, RIF

Clas Svantesson, RIF

- Influence national guidelines that may be of major import for allocations or framework conditions for RIF companies
- Highlight the companies' expertise, value creation and ability to achieve completion by actively participating in the media and in social debate
- Maintain a high level of activity in social media
- Strengthen RIF as an organisation, RIF's contact with its members and the recruiting of new members
- Provide services to members as required

RIF is a member of EFCA and FIDIC.

Address: Essendropsgate 3
Boks 5491 Majorstuen
0305 Oslo

Tel.: +47 22 85 35 70
E-mail: rif@rif.no
www.rif.no

investment, which affects growth on parts of the economy. This applies in particular to land-based industry that is exposed to competition. The politicians have given priority to growth in public infrastructure employment financed by high oil revenues, which in turn results in low unemployment. The high level of employment, good development in private consumption and domestic demand, high population growth and a relatively high level of activity in the building and construction market have stimulated growth in the economy. The impulses toward growth internationally have been low due to the economic crisis.

Norway elected a conservative government in September 2013 after 8 years of control by the social democratic Labour Party. The new political platform implies a desire to keep oil and gas recovery activity high, instil moderate tax reductions, reform the public sector (from quantity to more quality) and invest more in national infrastructures and the National Health Service. To be more specific, the new government wants to reduce governmental, political and administrative control at a county-municipal level and replace this with larger municipalities and more inter-municipal collaboration. There are currently 450 municipalities in Norway, which the new government has an ambition to reduce by 50 % and administrate at two levels, municipal and federal.

Furthermore, the new government wants to put more money into physical development, roads, railways, transport of power and telecommunication, in ways that can make the country more competitive. The new government has the ambition to increase the level of research and development funds to the building and construction sector by using innovation as one criteria for selection in the new law for public procurement. For our trade, and for consulting engineers in general, this could be positive with exciting opportunities and challenges in years to come. Market prognoses for the next years appear to be reasonably good.

Stable market and a high level of activity in infrastructure development

In 2010, activities in building and construction were noticeably affected by the financial crisis of 2008. As of November 2013, the trade was still expecting continued market growth and employment into 2014 and 2015. As of 2011 there has been continuous growth in all markets.

Production in the building and construction market grew by 20 % from 2010 to 2013. The number of employees in the building and construction sector increased by 25,000 to 215,000 for the same period.

The market for consulting engineers is also expected to show positive development in 2014 to 2015. Development in the building market is expected to flatten out throughout 2013, 2014 and 2015. The construction market (infrastructure) expects increased activity in 2013 that will continue into 2014 and 2015. Investments in this market are expected to grow by 15 % in 2014. The number of employees in RIF companies increased by 30 % from 2010 to 2013. The average age of employees at RIF companies fell by almost 2 years during the same period.

Consulting engineers – forecast growth in 2013 and 2014

It seems that the new conservative government allows itself more economic freedom. The new government's platform says it will invest more effort and money into the following areas:

Establishing a dedicated infrastructure fund of NOK 100 billion to be built up over the next 5 years. Revenues from interest on the fund are earmarked for investments in roads, railways and public transport - as well as broadband communications and ICT infrastructures - which are based on predictable and lasting financing as the primary goal of the fund. The National Transport Plan for 2014-2023 has a total investment framework of NOK 508 billion. The new government set a goal to double the speed at which projects are completed by simplifying plan processes; their strategy for the execution of major road and railway projects is to organize

these as separate Public-Private Partnerships (OPS). The government will also establish a separate development enterprise responsible for effective execution of the biggest projects. The government also aims to initiate major reforms to the railway sector in which the goal is to establish business-like organizations with clear objectives and fortify efforts to improve public transport in the largest cities and stimulate physical development around major public transport hubs.

Work will also begin to catch up on the lag in maintenance on infrastructures and make the public aware of Norway's national wealth, thereby instilling this lag in maintenance in the national budgets. Other priorities will be to simplify the rules for public procurements, including the development of guidelines for public-private innovation work.

These efforts are carried forward and concretised in the budgets for 2014. For consulting engineers, the budgets indicate a moderate increase in levels of activity in public building, with a marked increase in investments in public infrastructure.

Total planning needs and investments in the building market are expected to remain at 2013 levels for 2014 and 2015. This applies in particular to private commercial buildings where a slight downturn is expected. A moderate increase in public building works will however maintain activity at a good level. In 2013 we experienced a moderate decline in housing prices, the first in 20 years. We expect a decline in overall housing construction, but a strong tendency toward centralisation, rapid population growth, low interest rates, low levels of unemployment and the ability of developers to adapt to lower prices by building more austere houses will probably help slow the decline in housing construction.

There has been a high level of activity in the construction market for consulting engineers, and a large number of major projects are in planning and execution stages. The increase in investment in this market is expected to be in the region of 10 % in 2013. Investments are expected

to increase by a further 10 % in 2014, with a further increase of 8 % in 2015.

The most stable section of this market is roads, which were generally financed by toll systems. This resulted in being able to maintain a stable level of activity. Investments in roads increased by 15 % in 2013, and these are expected to increase by 10 % in 2014, with another increase in 2015. Railways and tramways are prioritised areas. Investments here will also increase, but at this time there is some uncertainty how much, we estimate an increase by 10% in 2013. Similar increases of 10 % a year are expected for 2014 and 2015.

Development and investment in power plants are also experiencing an increase. Modernising power plants, investing in new forms of energy, and infrastructures for transport of power, distribution and export of energy are expected to increase by 20% from 2013 to 2015.

This is expected to increase overall investments within the building and construction market by approximately 4 % in 2013 and 2014. This should provide RIF companies with the prospect of further growth in the infrastructure market, also for 2013, 2014 and 2015 in general.

Backlog in refurbishing and modernisation of existing buildings and infrastructure

There is a major backlog in public buildings and plant investments, in particular the rehabilitation of existing buildings and infrastructure.

In 2010 and 2011 RIF published a Norwegian State of the Nation (SotN) based on the format used for similar reports published in the USA, Finland, Denmark and Great Britain. This report has been used by RIF as a basis for political priorities on a regional and national level. RIF is planning to publish a new report in 2014.

RIF now finds that the report is being shared and used and has contributed to the authorities seeking dialogue with us, especially the new government, to use the report as a tool to design policies for some of its areas of commitment. Beginning in 2014, the authorities intend to

make the public aware of Norway's national wealth, thereby instilling the lag in maintenance in the national budgets.

SotN showed how railways and drainage/sewage plants were in such an extremely poor state of repair that functionality is under threat. Municipal buildings, health institution buildings, national/county roads, municipal roads and water supply infrastructures are also in a poor state of repair. The national budgets for 2012 and 2013 show there is more willingness on the part of the authorities and developers to increase investments in these areas.

In its policies and budgets for 2014 and 2015 the new government aims to augment allocations, but also execute major political and practical reforms to increase investment in these areas. RIF wishes to co-operate in practical areas such as the lack of capacity and expertise and to improve efficiency in the implementation of projects. In this process RIF is focused on achieving the best possible contracts and framework conditions for our members and following up on budget processes. Setting aside funds and prioritising necessary maintenance and rehabilitation appears to be a difficult exercise.

A number of exciting projects

Road and Rail: The largest individual projects in public transport in the years ahead will be the railway running to the south from Oslo (the so-called Follo Railway). This is a part of a major railway project that aims to unify the railway network of Southeast Norway. Together with other projects, major investments will be made in Norway's railways over the coming 10 to 20 years. The authorities and the trade are now intensively engaged in work to increase capacity and improve expertise to meet these challenges. In addition, investments are being made in tramways and rail tracks with the objective of improving punctuality and increasing capacity in order to better serve an ever-growing population in and around the major towns and cities. Bybanen and the new Ulriken Tunnel in Bergen, the new Eidsvoll-Hamar & Farissedet-Porsgrunn Railway are examples of major projects.

A number of major motorway projects in and around the major towns and cities are also in the planning stage, with focus on major road, bridge and tunnel projects designed to link regions and reduce threats posed by avalanches and land/rock slides. Examples of some major projects are the extensions to the E6 and E18 motorways. New roads, bridges and tunnels are being planned and constructed on the west coast of Norway to improve existing roads and eliminate some ferry routes and safeguard certain areas from avalanche. New bridges like the Nordlandbrua Bridge are being built and there are a number of other projects in the planning stage and under construction.

Energy: The need for commercial development, high energy prices and the demand for sustainable and renewable energy resulted in several exciting projects that are in the planning stage or entering construction phase. Investments are being made in new hydropower plants, older plants are being rehabilitated to increase capacity and new mini-power plants are being built to increase the capacity of renewable energy. Grid capacity for the transport of power is being increased. Furthermore, depending on the development of the price for natural gas, new land-based natural gas plants are being planned for future processing and export of gas.

New airport terminals at Oslo Gardermoen and Bergen Flesland are in the planning stage and under construction. Necessary expansion of capacity at the airports requires the planning and construction of new terminal buildings, taxiways and aircraft stands and the accompanying technical infrastructure, together with access roads, front traffic area, parking facilities and technical infrastructure. Work is also under way on the merging and relocation of the smaller short-haul regional airports.

Cultural buildings: Major investments are being made in new cultural buildings. New projects are in the planning stage such as the new National Museum, the New Munch Museum and the new Main Public Library in Oslo.

Education: A new Veterinary Institute is being planned for the University of Environment Science & Biotechnology in Ås, outside of Oslo.

Hospitals: New construction and rehabilitation of hospitals in all health regions in Norway. The largest projects in this sector are Haukeland Hospital in Bergen, the new Østfold Hospital, the new Buskerud Hospital and several re-locations of local hospitals that are in the planning stage.

Defence buildings: The biggest land-based project being planned is the new fighter jet air base at Ørlandet in Trøndelag.

International projects: An attractive domestic market with lower ethical and commercial risks has resulted in that Norwegian consulting engineering companies have changed their strategies with regard to international activities. This has in turn resulted in international activities turning away from mainly aid-related projects to focus more investments in the more developed countries and on purely commercial projects with a low risk profile. Activities abroad have a particular focus on energy projects such as hydroelectric power development and oil and gas. Share of exports has been cut in half the last 10 years.

Concentration and restructuring in the trade

Restructuring of the Norwegian market is characterised by the fact that large companies purchase smaller local enterprises to create an inter-disciplinary resource base in-house, in order to meet the manpower requirements of major national projects. These developments have resulted in an extremely intense concentration in the trade around 6 major consultancy companies. These now manage over 75 % of all employees in RIF. Growth in 2013 is characterised by organic growth, and RIF companies have been good at hiring newly qualified engineers, natural science graduates, social scientist and architects. We have seen some purchasing, but these have not been characterised by size or changes to strategies in the trade. These purchases aim to fortify expertise and/or strengthen local market positions.

Of acquisitions and mergers in 2013 we can mention:

Norconsult AS, which is the largest consultancy company in Norway with a total turnover of more than NOK 3.2

billion, has thus far in 2013 purchased Siv. Ing. A. Nygård, FAK Prokuria AS, På Banen AS, RG Prosjekt, Arkitektstudio AS, Ing. Hallås Lillehammer AS and Wessberg AS Danmark.

Multiconsult AS purchased these companies in 2013: Infratech AS in Grenland and Vest Consult AS in Bergen.

SWECO Norway AS purchased these companies in 2013: Planstyring AS in Trøndelag, MEK Consult AS and Sweco Mec in Mandal. As of 1.9.2013 Sweco purchased Vectura, the plan is to merge the Norwegian part of Vectura will Sweco Norway from 2014.

Rambøll Norway AS purchased Ing. Evensen AS, The Performance Group, Tore Mathisen AS and ÅF's Bodø division.

Cowi AS purchased Aquateam AS in August, which worked in the water, environmental engineering and risk sectors.

Asplan Viak AS purchased the companies Sb VA-Consult AS, Arkiplan AS and Misa AS.

*Liv Kari Hansteen and
Clas Svanteson, RIF*

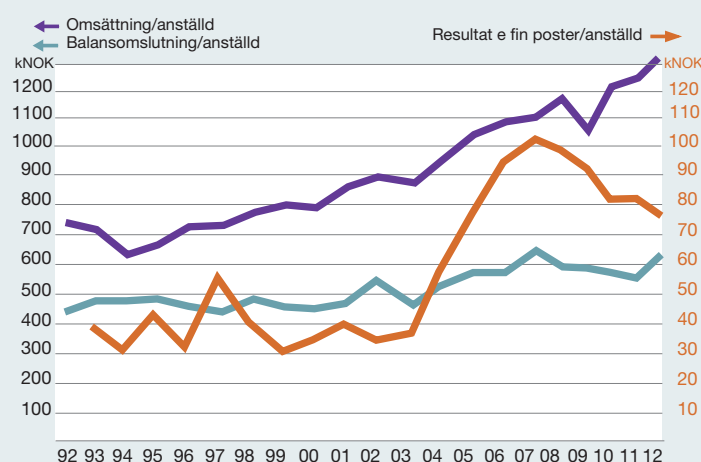
De 100 största norska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MNOK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MNOK	Koncernchef/VD (december 2013)
RIF	1	1	Norconsult AS	MD	12	3202,3	2765,6	2550	1436,6	John Nyheim
RIF	2	2	Multiconsult	MD	12	1850,2	1739,5	1427	971,8	Christian Nørgaard Madsen
RIF	3	3	Rambøll Norge AS	MD	12	1572,3	1379,1	1335	572,6	Ole Petter Thunes
RIF	4	4	SWECO Norge AS	MD	12	1474,3	1203,6	1230	856,8	Tron Kjølhamar
	5	5	Reinertsen Engineering	MD	12	1370,5	1106,0	1135		Torkild Reime Reinertsen
RIF	6	6	COWI AS	MD	12	1207,9	1038,1	970	657,9	Terje Bygland Nikolaisen
RIF	7	7	Asplan Viak koncernen	CE,Env,A	12	787,3	707,3	720	373,3	Øyvind Mork
RIF	8	8	Dr. Ing. Aas-Jacobsen A/S - koncern	CE, PM	12	496,2	349,1	120	209,6	Trond A. Hagen
	9	13	Techconsult AS	PM,I	12	321,4	200,1	111	95,8	Ronny Meyer
	10	9	LINK Signatur Gruppen	A, PM	12	297,0	264,1	275	127,7	Siri Legernes
RIF	11	11	Hjellnes Consult AS	MD	12	272,5	228,9	183	124,4	Geir Knudsen
RIF	12	10	Faveo Prosjektledelse	PM	12	267,0	252,4	183	84,7	Knut Jonny Johansen
	13	12	DARK Gruppen Arkitekter AS *proforma	A	12	235,0	205,0	140	137,0	Kjell Østlie
	14		Snøhetta Group *proforma	A	12	220,0		138		Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
	15	14	Nordic Office of Architecture (former Narud-Stokke-Wiig)	A	12	199,0	131,1	99	82,9	Jon Arne Bjerknes
	16	15	Insenti (former Optimo Prosjekt as)	PM	12	177,9	194,1	25	67,8	Bjørn Grepperud
	17	18	OEC Consulting AS	Enr,I,PM	12	163,8	141,3	73	84,6	Knut Hegge
RIF	18	17	ÅF Norge	M,E,Enr, I	12	162,1	143,3	135	85,1	Ottar Skarstein
	19	16	OPAK A/S	PM,Env,Enr,E	12	154,1	147,0	134	48,6	Jan-Henry Hansen
RIF	20	20	HolteConsulting AS	PM,CE,Enr	12	129,0	117,0	69	62,6	Trygve Sagen
	21	21	Kongsberg Devotek AS (part-owned by Semcon AB)	I	12	125,3	115,6	96	53,6	Per Håvard Kleven
RIF	22	26	Erichsen & Horgen A/S	M	12	113,4	97,9	103	51,9	Leif Øie
RIF	23	22	ViaNova Plan og Trafikk AS	CE,PM	12	113,2	108,1	55	59,6	Per Skotte
RIF	24	23	Dr. techn. Olav Olsen A.S	CE, Enr,Env, PM	12	107,4	103,1	77	47,2	Olav Weider
RIF	25	24	Høyer Finseth AS	PM, CE	12	106,1	98,7	93	42,1	Aashild Baasen
	26	27	Teleplan Consulting AS	E	12	104,9	97,2	49	47,7	Mette Solstrand
RIF	27	29	ViaNova Systems AS	CE,M,E	12	101,2	87,4	59	50,5	Merete Tøndel
	28	28	Eliassen og Lambertz-Nilssen Ark. AS	A	12	90,3	87,4	22	39,3	Borghild Marie Rambech
	29	30	ECT AS	E,PM	12	80,8	67,0	74	42,0	Jan Henning Quist
	30	34	Kåre Hagen konsernen	PM	12	78,8	57,7	63	28,5	Hans Hagby
	31	35	Bgo og Medplan Arkitekter AS	A	12	77,3	56,0	48	37,0	Randi Mandt
	32	19	Atkins Norge AS	Enr	12	75,7	120,8	12	27,1	Håkon Dragsund
	33	32	Rambøll Oil & Gas AS (dt Rambøll Danmark)	Enr,I	12	73,2	62,8	74	63,6	Gro M Baade-Mathiesen
	34	31	Niels Torp AS Arkitekter	A	12	69,9	65,2	51	48,1	Niels A. Torp
	35	33	Lpo Arkitekter As	A	12	63,2	59,5	58	30,3	Ørjan Høyer-Farstad
	36	37	Lund Hagem Arkitekter AS	A	12	57,0	50,8	21	23,0	Svein Lund
	37	43	Arcasa Arkitekter AS	A	12	52,7	44,8	34	19,7	Per Erik Martinussen
RIF	38	40	Dimensjon Rådgivning AS	Env, CE, PM	12	52,1	47,2	39	21,7	Jon Halvar Eiane
RIF	39	39	RG-prosjekt AS	CE,Env, PM	12	49,9	48,3	40	17,4	Atle Jørund Romstad
RIF	40	46	Brekke & Strand AS	Env	12	48,1	41,4	35	20,6	Ingjerd Elise Araas
	41	41	Lund & Slaatto Arkitekter AS	A	12	45,6	46,2	38	18,5	Pål Bjørnstad
	42	42	HRTB AS (Arkitekter)	A	12	45,2	45,9	27	53,4	Ola Mowe
	43	62	IndustriConsult AS	I,MD	12	44,1	29,7	15	17,7	Svein Ole Strømmen
	44	56	Solheim + Jacobsen Arkitekter AS	A	12	44,0	31,7	33	22,8	Anne Sudbø
	45	48	AMB Arkitekter AS	A	12	43,7	37,5	39	19,6	Michael Bowe
RIF	46	44	Sjåtil & Fornæss AS	CE,A,PM	12	42,8	42,9	33	19,1	Knut Andersen
RIF	47	55	Ingeniør Per Rasmussen AS	E	12	42,6	32,3	23	24,9	Per H. Rasmussen
	48	38	Hille Melbye Arkitekter AS	A,PM	12	42,2	50,5	42	16,5	Øivind Breen
	49	47	Arkitektfirmaet C.F. Møller Norge AS	A	12	42,0	40,6	28	20,4	Christian Kaare Dahle
	50	50	Solem Arkitektur AS	A	12	40,0	36,3	35	18,2	Roger Snustad
	51	51	Poyry Forest Industry AS	I	12	39,8	35,4	39	13,5	Espen Christian Huth
RIF	52	45	Nordplan AS	CE,A	12	38,8	42,5	44	14,5	Ivar Bjarte Nord
	53	64	Techni AS	I	12	38,7	29,3	38	17,3	Dag Almar Hansen
	54	59	Dyrvik Arkitekter A/S	A	12	38,3	30,7	40	12,2	Halvor Bergan
RIF	55	52	Bygganalyse AS	PM	12	36,9	34,3	28	22,0	Frank Henry Roberg
RIF	56	57	Prosjektutvikling Midt-Norge AS	PM,CE,E,M	12	36,0	31,3	30	16,8	Nina Lodegaard
	57	63	Abo Plan & Arkitektur As	A	12	33,5	29,6	27	18,1	Lars Christensen
	58	54	4B Arkitekter AS	A	12	33,2	32,7	29	17,3	Ole Stoveland
	59	70	PKA – Per Knudsen Arkitektkontor AS	A	12	33,1	27,0	34	15,2	Reidar Klegseth
	60	66	Heggelund & Koxvold AS	A, PM	12	31,4	28,3	28	15,9	Jon Heggelund
RIF	61	69	Planstyring AS	PM, CE	12	30,7	27,8	28	10,3	Reidar Grande
	62	65	Ingeniørfirmaet Malnes Og Endresen AS	E	12	30,2	29,3	26	12,2	Roger Malnes
	63	58	PIR II architects AS *proforma	A	12	29,8	31,2	35	7,5	Hanne Marit Rimer
	64	49	Arkitektkontoret Børve og Borchsenius	A, PM,CE	12	29,6	36,9	28	14,5	Jan Olav Horgmo
	65	75	L2 Arkitekter AS (former Lunde & Løvseth arkitekter A/S)	A	12	29,4	25,8	15	14,9	Jon Flatebø
	66	93	LOF Arkitekter AS	A	12	29,4	21,0	26	12,2	Sverre Jorgen Olsen

RIF = Medlem i RIF, Rådgivende Ingeniørers Forening. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Indusriteknik, MD = Multi Disciplin.

12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MNOK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MNOK	Koncernchef/VD (december 2013)
67	84	Enerhaugen Arkitektkontor AS	A	12	29,3	23,1	29	13,5	Bente Nygård
68	67	Voll Arkitektur AS	A	12	28,9	28,0	27	12,3	Sigbjørn Berstad
69	53	Arkitekterne Astrup & Hellern AS	A	12	28,2	33,0	25	15,2	Åke Letting
70	60	Pabas Arkitekter Og Rådgivende Ingeniører AS	CE,PM,A	12	28,1	30,7	13	12,3	Ketil Bakkejord
71	71	Halvorsen & Reine AS	A	12	28,1	26,8	25	18,7	Kjell Reine
72	78	Stærk & Co as	PM	12	28,0	25,1	24	15,2	Jan Lindland
73	74	Karl Knudsen AS	PM, CE	12	27,6	25,9	21	12,6	Arnstien Garli
74	76	Unionconsult Boro Vvs Og Miljø AS	M	12	27,3	25,6	22	12,7	Odd Einar Andersen
75	77	SBV Consult AS	CE	12	27,1	25,5	26	20,5	Per Arne Søgård
76	97	Ottar Arkitekter AS	A	12	26,3	19,4	22	10,1	Tom Hauland Ottar
77	83	Artec Prosjekt Team AS	CE, PM	12	25,7	23,7	24	8,9	Per Steffen Reigstad
78	88	Sinus AS	CE, Env	12	25,7	22,3	18	10,4	Tønnes Andreas Ognedal
79	85	ØKAW AS Arkitekter	A	12	24,8	23,0	26	10,8	Oystein Mitdbø
80	100	Roar Jørgensen AS	PM,CE	12	24,8	18,2	20	11,8	John Dæhli
81	91	Kristin Jarmund Arkitekter AS	A	12	24,6	22,1	20	11,5	Kristin Jarmund, Wenche Jakobsen Hexeberg
82	180	Optiman AS	PM	12	24,1	8,8	15	9,3	Kjell Håvard Nilsen
83	87	ElectroNova AS	E	12	23,8	22,3	16	17,1	Trond Einar Kristiansen
84	96	Løvlien Georåd AS	CE, PM	12	23,8	19,9	9	9,9	Per Løvlien
85	104	Kontur Arkitektur AS (fd Jacobsen og Reigen)	A	12	23,5	18,0	20	18,1	Jan Steinar Egenes
86	90	Itech AS	M,E	12	23,5	22,2	18	9,9	Håvard Olsen Wiger
87	89	Kristiansen & Bernhardt Arkitektur Interiør AS	A	12	23,4	22,2	27	15,2	Renate Ellila
88	73	Arkitektkontoret GASA AS	A	12	22,9	26,2	17	7,4	Elin Hellem
89	95	CoNova AS	CE	12	22,6	20,0	12	10,3	Arne H. Winther
90	68	Hus Arkitekter Trondheim AS	A	12	22,4	27,8	24	13,5	Tom Forsberg
91	82	Arkitektgruppen CUBUS A/S	A	12	22,3	24,0	26	7,2	Odd Eilert H Mjellem
92	72	Siv.ing Stener Sørensen AS	CE	12	22,0	26,3	21	14,4	Bo Gunsell
93	79	ViaNova Kristiansand AS	CE	12	21,6	24,8	14	7,9	Trygve Håland
94	198	Fokus Rådgivning AS	PM,CE	12	21,6	16,00	14	8,4	Finn Dahlen
95	81	Meinich Arkitekter AS	A	12	21,4	24,3	17	8,3	Kristian Fodstad
96	92	Eggen Arkitekter AS	A	12	20,8	22,0	20	10,6	Iver Corneil
97	121	Arkitektgruppen Lille Frøen AS	A	12	20,4	16,1	12	9,0	Hanne Bauck
98	108	Metropolis Arkitektur & Design (former Kritt ark)	A	12	20,3	17,1	17	10,9	Hanne Arvik
99	143	Moe AS	CE	12	19,3	13,2	19	16,0	Sune Wendelboe
100	101	Smidt & Ingebrigtsen AS	CE,PM	12	19,0	18,1	12	16,4	Tore Johan Smidt

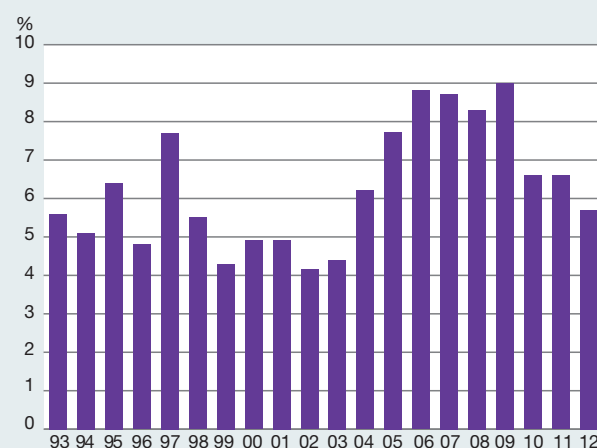
De 30 största norska koncernerna

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellanstora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagens omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen år 2012 med 3 % till 2 340 MNOK (2 268 MNOK 2011). Antalet anställda minskade knappt till 1903 (1919). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1230' NOK (föregående 1182' NOK). Resultatet före skatt ökade till 132' NOK/anställd (föregående 129' NOK). Räknat som vinstmarginal ger detta 10,7 % (10,9 %). Genomsnittlig balans per anställd var 659' NOK (557' NOK).

Vinstmarginal

Nyckeltal	för de 30 största koncernerna	(föregående år)
Omsättning/anställd	1329' NOK	1 230' NOK
Resultat efter finansiella poster/anställda	77' NOK	81' NOK
Balansomslutning/anställd	629' NOK	568' NOK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med hela 17 % till 15 428 MNOK (13 189 MNOK 2010). Med samma räknemetod ökade medelantalet anställda med 8 % till 11 605 (10 726). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1329' NOK (föregående 1230' NOK). Resultatet före skatt blev 77' NOK/anställd (81' NOK föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen minskade en aning, till 5,7 % under 2012 (6,6 % 2011). Genomsnittlig balans per anställd var 629' NOK (568' NOK).

Development of the Icelandic market

The consulting engineering industry in Iceland trimmed dramatically down in the economic crisis that started late 2008. As early as 2010 the industry started picking up gradually, mostly because of some energy intensive industry projects. Since late 2012 there has been a slowdown in the sector with 2013 looking worse than the previous year. Overall investments are low both in the public and private sector. The recession and a devaluation of the krona has, however, made Icelandic consulting engineering firms become more competitive in the international markets. Many of them have extensive operation abroad, mostly in Norway. Furthermore Icelandic companies have been participating in geo-thermal projects with promising results in various places around the world.

General elections were held on the 27th of April. The results were disastrous for the left-wing ruling parties. The Progressive party was a clear winner and increased its votes by 9,6 percentage points to 24,4% total. The independence party received 26,7%. These parties

formed a new centre-right government headed by Sigmundur Davíð Gunnlaugsson from the Progressive party. Expectations were high and business life generally welcomed the swift from left to right but so far not acted in a very business friendly manner. According to

the new budget many of the planned infrastructure projects have been suspended which is worrying for the consulting engineers. The main focus of the government is to deliver on their promise to relief price indexed private debt.

Economic growth reached 1,6% in 2012. The less than expected growth was mainly due to lower private consumption and investment. The forecast for 2013–2018 assumes that gradual economic recovery will continue with 2,2% growth in 2013 and 2,5% growth in 2014. Positive growth is expected throughout this period, though changes to the planned large scale industrial investments may heavily affect the forecast. Economic growth will be driven by investment and consumption. The global economic environment is probably the single biggest risk factor for the Icelandic economy.

Inflation decreased during the second half of 2012 and has continued to decrease in the 1st quarter of 2013. The rate of inflation is expected to be around 4% on average in 2013 and 3.4% in 2014. The Icelandic krona is still under strict capital controls with no clear end in sight. The plan of lifting the controls is on-going but with limited results.

The prices of Iceland's main export goods, aluminum and fish, decreased towards the end of 2012. This year the average price of Icelandic fish products is expected to be approximately the same as the year before but the price of Icelandic aluminium to decrease slightly. A surplus in trade is expected during the forecast period. However, the economic outlook for the main trading partners has further deteriorated and the terms of trade are expected to worsen to some extent.

Unemployment is still high, but is estimated to decline somewhat as economic recovery continues and to be below 5% this year. After the recession the natural rate of unemployment has, however, risen and normal unemployment rate will be higher in the near future than in the past. Wages are expected to increase faster than inflation, thus generating positive growth in real disposable income. Consequently private consump-

The Association of Consulting Engineers, FRV

The Association of Consulting Engineers (FRV) is the trade and employers' organization for consulting engineering firms in Iceland. FRV is a negotiating body that engages in negotiations with engineering and technicians' labor unions. FRV's member firms number 24 with a total of around 1100 employees. FRV represents about 85 % of the available resources in the sector. FRV aims to support its member firms by contributing to the improvement of its members' general business and working conditions and by improving the profile of the industry and its recognition in general. FRV attempts to increase the visibility of engineering consultants and keep attention focused on the importance of good consultancy and quality design.

FRV is working to improve the working conditions of engineering consultants by having influence on standard agreement terms, insurance, etc., as well as disseminating information to the member companies.

FRV is a member of FIDIC (Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils).

Bjarni Már Gylfason, FRV

FRV's Address: Engjateigur 9
IS-105 Reykjavik
Iceland

Tel: +354 553 4200
E-mail: frv@frv.is
www.frv.is

tion is expected to grow during the forecast period. The decrease in unemployment is, however, only partly because of increased employment but rather people leaving the labour market either to school or abroad.

The Current general wage agreement period will end in November 2013. One of the biggest economic challenge will be to form a new general wage agreement which will take into consideration the performance of the economy. The previous agreement was very costly for employers and has only provided small real wage increase in comparison with to nominal wage increase. It is expected that the next agreement will be a short term contract since both employers and employees are unwilling to negotiate a long term agreement since overall macroeconomic uncertainty is high. This uncertainty mostly involves future arrangement of monetary- and fiscal policy.

Public consumption declined for the fourth year in 2012 but is expected to be roughly unchanged this year and 2014. From 2015 onwards public consumption is forecasted to grow gradually in real terms. Public investment declined in 2012, the fourth year on a row, but will start to grow from 2013. The agreement between the government and the IMF aims at turning the budget deficit of recent years into surplus in 2014 and reducing public debt during coming years.

Low levels of investments remain the biggest weakness for the Icelandic economy. Since 2009 investments, as a percentage of GDP, hovers around 12% which is only about half of the long term historical average. Overall risk aversion is one reason for low investments but also highly indebt business life. Capital controls plays a role but the political environment in Iceland has not been very friendly towards possible foreign investments.

The key for a drastic business-environment improvement for the consulting engineering industry in Iceland is further investments in the energy intensive industries. The German company PCC is highly likely to start building a Silicon

factory in the North-east part of Iceland early 2014. That calls for 104 mw of energy that will most likely come from a new geothermal power plant. Norðurál started building a new aluminium smelter in Helguvík but that project has been on hold for few years because of electricity supply issues. The new government has stated it's intention to facilitate the project but it is still uncertain if that project will continue. The issue of electrical cable to UK is an ongoing debate and can in the next decades have huge impact on the consulting engineering industry and the economy as a whole.

The housing market seems to be picking up gradually after the economic crisis. New housing investments almost completely stopped for 3-4 years which has created a housing shortage, especially for smaller apartments for first-buyers.

A stronger housing market and further investments in that sector has not a very strong positive effect on the consulting engineering industry although generally favourable for the industry as a whole. Most new housing development projects are within the city of Reykjavík so limited infrastructure investments are related to increased housing investments.

Bjarni Már Gylfason, FRV

De 16 största isländska arkitekt- och teknikkonsultföretaget

Alla siffror är i isländska kronor och motsvarar kalenderåret 2012. Huvudaktiviteterna presenteras i ordning enligt inbördes storleksfördelning.

	12/13	11/12	Koncern	Verk- samhet	Bok- slut	Omsätt- ning 12 MISK	(före- gående)	Medel- antal anställda	Balans- omslutning MISK	Koncernchef/VD
FRV	1	1	Mannvit hf	MD	12	7570,4	8757	395	4324	Eyjólfur Árni Rafnsson
FRV	2	2	Verkís hf. (förvärvat Almenna, 2012)	MD	12	4735,7	4804,8	372	1982	Sveinn I. Ólafsson
FRV	3	3	Efla hf.	MD	12	3750,3	2849	204	1875	Guðmundur Þorbjörnsson
FRV	4	5	VSÓ Ráðgjöf ehf.	MD	12	650,0	540	50	350	Grímur Már Jónasson
FRV	5	6	Hnit hf.	PM,CE,Enr,E,Env	12	537,0	353	35	35	Harald B. Alfreðsson
	6	10	Arkís ehf.	A, PM, Env	12	381,0	192	20	100	Þorvarður Lárus Björgvinsson
	7	8	Batterið ehf.	A, PM	12	330,0	240	23	49	Guðmundur Ósvaldsson
FRV	8	7	Ferill ehf., verkfræðistofa	CE, PM, M, Env	12	296,0	283	24	102	Ásmundur Ingvarsson
FRV	9	12	VJI – Verkfræðistofa Jóhanns Indr ehf	E, Enr, I, PM	12	235,0	181	19	67	Magnús Kristbergsson
	10	9	Tark – Teiknistofan ehf.	A	12	225,8	214,52	20	97	Ivon Stefán Cíla
	11	13	THG Arkitektar	A, PM	12	203,2	178	18	143	Halldór Guðmundsson
	12	11	ASK arkitektar ehf.	A, PM	11	190,0	190	18	20	Páll Gunnlaugsson
FRV	13	14	VSB verkfræðistofa ehf.	CE, M, PM, E, Enr, Env	11	148,0	148	17	50	Björn Gústafsson
FRV	14	15	Verkfræðistofa Suðurnesja ehf.	PM,CE,Enr, E,Env	12	142,7	114,20	12	124	Brynjólfur Guðmundsson
	15	17	Gláma Kím arkitektar	A	12	125,5	100,8	11	149	Árni Kjartansson
	16	18	VA arkitektar	A	11	67,0	67	7	26	Heba Hertervig

Nyckeltal	för de 16 största koncernerna	(föregående år)
Omsättning/anställd	15,73 MISK	16,15 MISK
Resultat efter finansiella poster/anställd	0,60 MISK	1,70 MISK
Balansomslutning/anställd	7,63 MISK	8,66 MISK

Omsättningen för de 16 största koncernerna var ca 19 587 MISK (19 319 MISK föregående år, 18 största) och medelantalet anställda 1245 (1196). Vinstmarginalen uppgick till 3,73 % (10,5 %).

Finnish consulting business continued to grow in 2012 through exports

The turnover of SKOL's member companies increased by 5 %, although the domestic market conditions remained challenging. Also the number of staff employed by member companies grew by over 5 % from 14200 to 15000 employees.

The total turnover of Finnish operations of SKOL member companies increased to 1270 million EUR. The building sector invoiced 480 million EUR, the industrial sector 450 million EUR, the infrastructure sector 297 million EUR and other sectors 42 million EUR.

Most of the growth came from export, which increased to 270 million EUR, an increase of 17 % compared with the year before. Export business volumes increased in all three main business areas (industry, building and infrastructure). Industrial design and consulting represent over 60 % of the total exports, and

it grew by 14 % in 2012. The biggest relative growth of exports (67 %) was seen in the building sector. Also the development-aid exports increased by over 20 % to 27 million EUR, representing 10 % of the total exports. Geographically, roughly one quarter of exports went to EU countries, one quarter to other European countries, one quarter to Asia and one quarter to rest of the world.

Profitability of companies improved slightly from the poor level of the three previous years, but was still not satisfactory. The average net profit was a 4,3 %, with the building sector having the best profitability; 6,4 %. Net profits on the infrastructure sector were 4,7 % and for industrial consultants just under 3 %.

The Finnish Association of Consulting Firms SKOL in brief

SKOL is the industry and employers' organization for independent and private consulting firms. SKOL have 203 member companies, which are mainly design and engineering consulting firms, but include also some management consulting and architectural firms. The member firms have some 15000 employees in Finland and approximately 9000 abroad. Several SKOL member companies belong to international groups, which together employ some 55000 staff globally.

SKOL promotes professional, independent, sustainable and ethical consulting engineering, which provides best value to the Client organisations. SKOL looks after the interests of member firms in Finland and within EU, improves the operating environment of consulting engineering work in Finland and internationally, as well as builds up the brand and communicates the value of high quality consulting engineering.

SKOL strategy is based on a vision with five main themes:

- SKOL members have skilled, educated resources and the Finnish higher education and continuing education systems produce enough well educated personnel to our industry.
- Professional consulting and engineering business in Finland is highly valued, visible and SKOL member companies have good image and brand.
- Market conditions and competition are fair, code of business is followed, procurement methods and contract conditions are fair and transparent, and quality of services and value added is the main selection criteria in procurement.

- Labour markets and conditions are flexible and encouraging, and most decisions on employment conditions are made at company level.
- SKOL member firms are competitive, progressive and profitable.

The main focus on 2014 action plan is on four sectors:

- Improvement of the operating environment and conditions of SKOL member firms
- Building up the brand, improving the visibility and communicating the high value of professional consulting and engineering
- Influencing the higher education system at university and college level to ensure that the education of students meets the needs of consulting engineering industry, and that the interaction between industry and universities increases.
- Supporting the growth, renewal and internationalization of consulting and engineering business.

SKOL capacity represents about 60 % of the total consulting and engineering capacity in Finland. The annual invoicing of member companies in 2012 was 1270 million EUR. The building sector represents 38 % of the invoicing, the industrial sector 35 %, the infrastructure sector 24 % and the other sectors 3 % of invoicing. Some 22 % of the turnover came from foreign operations. Altogether 125 countries were listed as export destination countries, most important being Russia, China, Sweden, Norway, Uruguay, Peru, Poland and USA. The main geographical areas of export were EU (25 %), other European countries (22 %) and Asia (24 %).

Matti Mannonen, SKOL

Personnel in SKOL member companies are highly educated, some 70 % of all personnel having university or college level degree. The 28 companies with over 100 staff employ over 12200 staff (82 % of the total). The 20 medium sized (31-100 staff) companies employ 990 staff (9 %), and the 157 small (30 or less staff) companies employ 1800 staff.

Postal Address: PO Box 10
FIN-00131 Helsinki
Visiting address: Eteläranta 10, Helsinki
Tel: +358 9 192 31
E-mail: skolry@techind.fi
www.skolry.fi

Domestic market remains weak with only few signs of improvement

The domestic consulting market in Finland has been in a continuous downturn for nearly five years without any real signs of picking up. Some improvements were seen in the spring of 2012 as well as this spring, but order stock and new order figures quickly decreased again after a short period of improvement.

The domestic building sector has, by far, had the best domestic market, largely due to heavy renovation- and energy efficiency investments in buildings. However, new constructions are seeing a strong decrease: the total volume of new constructions decreased by 8 % in August 2013 compared with August 2012.

Industrial design is very much dependent on the market development and investments of Finnish technology, forest- and chemical industries, which have been low during the past few years. The biggest western markets have been stagnant, but have recently shown first signs of waking up again. The chemical industry is picking up but electronics and metal industries' production have continued to decrease in 2013 by 7 to 9 % compared to 2012. Forest industry production volumes are at 2012-levels.

Infrastructure design and consulting did not grow at all during 2012, and the future does not look good either. The public sector is facing post cyclic recession combined with heavy structural deficit, which means continuous cuts in public investments and other spending in the coming years.

The order stock of SKOL member companies decreased during the third quarter of 2013 compared with previous quarter, but increased somewhat in the industrial- and building sectors compared the same period in 2012. The order stock within infrastructure-design was also lower in the third quarter of 2013, compared with the same period last year.

Finnish economy is facing bigger challenges than ever before

The economic figures of Finland have ended up much worse in 2012 and 2013 than was predicted a year ago. The GDP of Finland decreased by 0,8 % in 2012 and the figures of the first two quarters of 2013 have shown further decrease compared with last year. Exports have decreased by 3-4 % every quarter year-on-year, public sector annual deficit is getting close to 10 billion EUR per year or 20 % of the state budget, and the unemployment rate is increasing slowly but steadily. In addition to that the large generations of the 40's and 50's are retiring right now and the economic dependency ratio (number of persons unemployed or outside the labour force per one employed person) is growing. Finnish electronics industry, metal industry and forest industry are in the middle of structural change and these traditional production industries are moving production to cheap labour countries. New business is emerging, like game business, health industry and services industry, but it will take years before the volumes of the new business will have significant effect on the Finnish GDP and trade balance.

Consulting market outlook for 2014 is challenging

The market outlook of SKOL member companies is, according to the October 2013 member-survey, negative. About 40 % of companies expect the market to get weaker, 49 % of companies consider that it will stay the same and only 11 % are expecting improvement of the market.

Also the number of staff employed by consulting companies has started to decrease during the second half of 2013, with a 2 % decrease during third quarter of 2013. Also temporary lay-offs have increased, to 3,4 % of total staff in October 2013.

Matti Mannonen, director of SKOL

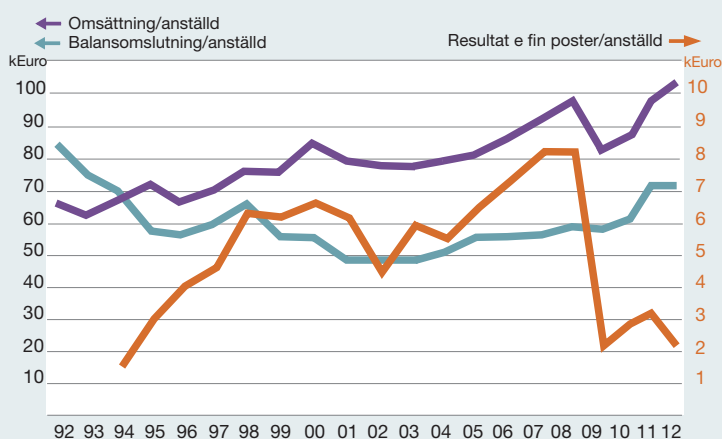
De 100 största finska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MEUR	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MEUR	Koncernchef/VD (december 2013)
SKOL	1	1	Pöyry Group	MD	12	775,0	796,1	6323	578,6	Alexis Fries
	2	2	Inspecta Oy	I	11	169,0	150,0	1369		Kari Aulasmaa
SKOL	3	3	SWECO Group (with FCG) proforma	I,MD	12	144,0	123,0	1800		Kari Harsunen, Markku Varis
SKOL	4	4	Etteplan Oy	I	12	134,5	119,5	1776	76,4	Juha Näkki
SKOL	5	5	Ramböll Finland	MD	12	109,1	88,9	1306	57,1	Markku Moilanen
SKOL	6	6	Neste Jacobs group (f d Rintekno)	I	12	67,0	76,7	585	49,4	Jarmo Suominen
SKOL	7	7	FCG Finnish Consulting Group	MD	12	66,5	67,0	702	44,4	Ari Kolehmainen
SKOL	8	11	Citec Group	I, Env	12	51,7	30,5	504	30,1	Martin Strand
SKOL	9	8	Elomatic Group Oy	I, MD	12	44,9	38,0	571		Olli Manner
SKOL	10	15	SITO Group Oy	CE, Env, PM	12	37,2	26,5	383	16,0	Tapio Puurunen
SKOL	11	10	A-Insinööri Group	S,CE, PM	12	36,5	30,8	375		Petri Laurikka
SKOL	12	16	Granlund Oy	E,M	12	35,9	32,8	447	16,0	Pekka Metsi
SKOL	13	18	Reijlers Finland Oy	I,E,M, Env	12	33,0	21,7	347	13,9	Seppo Sorri
SKOL	14	9	Vahnen Group Oy	CE	12	30,5	33,2	410		Saku Harjunpää
SKOL	15	14	WSP Finland	MD	12	30,3	27,0	326		Kirsi Hautala
SKOL	16	12	Destia Consulting	CE	12	30,0	30,0	310		Jukka Raudasoja
SKOL	17	17	Dekra Industrial Oy	Enr	12	28,3	22,2	210	10,3	Matti Andersson
SKOL	18	19	Deltamarin Oy	I	12	25,4	21,0	236	15,4	Mika Laurilehto
	19	20	Insinööritoimisto Comatec Group	I, PM	12	21,2	20,9	308	12,0	Aulis Asikainen
SKOL	20	13	ÅF Consult Finland *	I, Enr	12	20,1	27,6	212		Jari Leskinen
SKOL	21	26	Ahma Insinööri Oy	PM	12	19,8	11,1	119	8,3	Antti Kuivalainen
SKOL	22	21	FM-International Oy	CE	12	15,8	15,5	35	17,0	Timo Sääsä
SKOL	23	39	Wise Group Finland Oy	CE	12	15,2	10,7	158	16,2	Aki Puuska
SKOL	24	22	ISS Proko Group	MD	12	14,7	15,2	149	6,8	Harri Väänänen, Ari Tuutti
SKOL	25	24	Suomen Talokeskus Oy	MD	12	14,4	13,0	149	15,8	Karri Virtanen
SKOL	26	27	Optiplan Oy	MD	12	11,8	10,3	168	6,2	Tommi Vaisalo
	27	25	Raksystems Oy	PM,CE,S	11	11,4	10,2	100	3,6	Marko Malmivaara
SKOL	28	32	NIRAS Finland Oy	Env	12	11,1	6,9	25	7,7	Tor Lundström
SKOL	29	23	CTS Engtec Oy	I,CE	12	10,3	13,1	146	3,7	Antti Lukka
	30	38	Arkkitehtitoimisto Pekka Helin & Co Oy	A	11/12	9,0	5,6	48	4,3	Pekka Helin
SKOL	31	30	Projectus Team Oy	E,M	12	8,6	7,8	103		Juha Pihlajamäki
SKOL	32	28	Protacon koncernen Oy	I, E, PM	12	8,5	8,6	94	2,8	Kari Pellinen
SKOL	33	29	Indufor Oy	I	12	8,5	7,8	27		Jyrki Salmi
SKOL	34	34	AX-Suunnittelu	Env,Enr,I,E,M	12	7,5	6,0	73		Urpo Koivula
SKOL	35	49	Finnmap Infra Oy	CE	12	7,1	7,3	65	3,0	Harri Linna
SKOL	36	35	Rakennuttajatoimisto HTJ Oy	PM	12	6,7	5,9	60	3,0	Martti Reijonen
SKOL	37	40	Saario & Riekkola Oy	CE, Env	12/13	5,9	5,1	63	2,1	Reijo Riekkola
SKOL	38	36	Golder Associates Oy	CE,Env	12	5,8	5,8	55	2,2	Kim Brander
SKOL	39	37	Rapal Oy	PM	12	5,7	5,7	53	3,9	Tuomas Kaarlehto
SKOL	40	33	Oy Omnitele AB	PM(tele)	12	5,7	6,1	59	3,6	Tomi Paatsila
	41	41	Arkkitehtitoimisto SARC Oy	A	11/12	5,0	5,0	44	4,2	Sarlotta Narjus
SKOL	42	43	TSS Group Oy (Atle Group)	E	12/13	4,9	4,3	57	2,2	Kari Kallio
	43	45	Insinööritoimisto Enmac Oy	I	12	4,5	4,1	55	1,8	Juha Ritala
	44	42	L Arkkitehdit Oy (Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	A	12	4,5	4,9	56	1,9	Robert Trapp
SKOL	45	46	Hepacon Oy	M,E	11/12	3,9	3,9	40	1,7	Matti Remes
	46	60	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	A	11/12	3,5	2,6	41	5,2	Pekka Mäki
	47	51	Indepro Oy	PM, CE	12	3,4	3,0	25	2,2	Seppo Kivilaakso
SKOL	48	54	Insinööritoimisto Pontek Oy	CE	11/12	3,4	2,7	26	2,3	Keijo Saloviini
SKOL	49	53	Kalliosuunnittelu Oy (Rockplan Ltd)	CE	12	3,3	2,8	33	2,4	Jarmo Roinisto
SKOL	50	68	Geotek Oy	Env	12	3,2	2,4	40	2,0	Matti Huokuna
SKOL	51	47	Insinööritoimisto Lausamo Oy	E	12	3,2	3,8	39	2,5	Timo Tenninen
SKOL	52	89	Parviainen Arkkitehdit Oy	A	12	3,2	2,0	31	1,7	Juha Posti
	53	52	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	A	12	3,2	2,8	37	2,1	Jarkko Salminen
SKOL	54	72	Asitek Oy	E	12	3,1	2,3	22	1,4	Rauno Mäkelä
	55	71	Arkkitehtitoimisto HKP Oy	A	12	3,0	2,4	21	1,4	Mikko Suvisto
SKOL	56	56	Contra Oy	CE	12	2,9	2,7	32	0,6	Tom Eriksson
SKOL	57	55	Pohjateknikka Oy (Insinööritoimisto Grundteknik)	CE	12	2,8	2,7	37	1,5	Seppo Rämö
SKOL	58	65	Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy	CE	12	2,8	2,4	25	1,7	Simo-Pekka Valttonen
SKOL	59	48	YSP-Consulting Engineers Oy	E,I	12	2,7	3,7	28	3,4	Juha Pykälinen
SKOL	60	69	Kva Arkkitehdit Oy	A, PM	12	2,7	2,4	28	0,8	Jean Andersson
SKOL	61	62	Roadscanners Oy	CE	12	2,7	2,5	23	1,5	Timo Saarenketo
SKOL	62	73	RAMSE Consulting Oy	PM	12	2,6	2,3	28	1,0	Jaakko Tennilä
SKOL	63	67	Insinööritoimisto Leo Maaskola Oy	M	12	2,6	2,4	25	1,6	Kari Seitaniemi
SKOL	64	88	Insinööritoimisto Controlteam Oy	PM, CE, S	12	2,6	2,0	26	2,3	Petri Seppänen
SKOL	65	61	Hifab Oy	PM	12	2,6	2,5	11	1,0	Vesa Kurkela
SKOL	66	59	Maveplan Oy	MD	12	2,5	2,6	34	1,1	Mika Mikkola
SKOL	67	90	Focusplan Oy	I	12	2,5	2,0	32	0,8	Vesa Ranta
SKOL	68	79	Akukon Oy (Insinööritoimisto Akukon Oy)	CE	12	2,5	2,2	23	0,7	Ari Lepoluoto

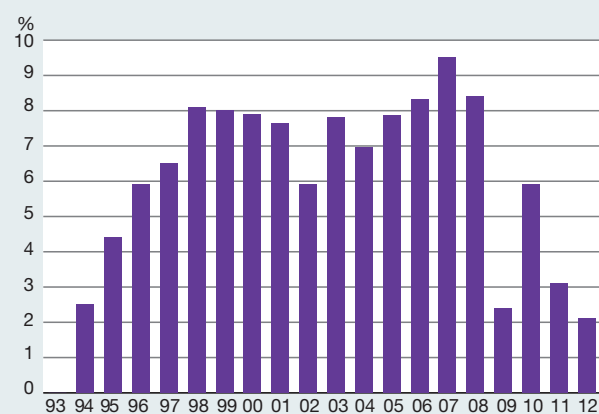
SKOL = Medlem i SKOL, Suunnittelu- ja Konsulttitoimistojen Liitto. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Indusitriteknik, MD = Multi Disciplin.

	12/13	11/12	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MEUR	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MEUR	Koncernchef/VD (december 2013)
	69	77	Cederqvist & Jäntti Architects	A	11/12	2,5	2,3	21	1,2	Tom Cederqvist
	70	84	Arkkitehtitoimisto Pekka Lukkaroinen Oy	A	12	2,5	2,1	20	1,7	Timo Koljonen
	71	64	Uki Arkkitehdit Oy	A	12	2,4	2,5	35	1,0	Mikko Heikkinen
	72	92	Arkkitehdit NRT Oy (Nurmela, Raimoranta, Tasa)	A	12	2,4	1,9	28	1,4	Teemu Tuomi
SKOL	73	87	Insinööritoimisto Tauno Nissinen Oy	E, Enr	12	2,4	2,0	29	1,1	Antti Danska
SKOL	74	78	Aihio Arkkitehdit Oy (Formerly KS OY Arkkitehtuuria)	A	12	2,4	2,2	27	2,0	Timo Meuronen
SKOL	75	81	Insinööritoimisto Äyräväinen Oy	CE	12	2,4	2,2	28	1,3	Mikko Äyräväinen
SKOL	76	50	Chematur Ecoplanning Oy	I	12	2,4	3,1	10		Timo Kuusisto
SKOL	77		Environ Corporation Finland Oy		12	2,3		8	0,8	Satu Juntunen
SKOL	78	82	LINK design and development Oy	I	12	2,3	2,2	36	0,7	Jaakko Anttila
	79	70	Carement Oy	CE	12/13	2,3	2,4	27	0,8	Alpo Mänttari
SKOL	80	58	Geopalvelu Oy	CE	12	2,3	2,6	25	0,9	Toivo Ali-Runkka
	81	76	Arkkitehtitoimisto CJN Oy	A	11	2,3	2,3	19		Eero Valtiala
	82	75	Arkkitehtitoimisto Hannu Jaakkola Oy (Jaakkola Architects)	A	11/12	2,3	2,3	18	2,1	Hannu Jaakkola
SKOL	83	74	Geounion Oy	CE	12	2,2	2,3	30	0,8	Matti Mäntysalo
SKOL	84	57	Yhtyneet Insinöörit Oy	Enr, E	12	2,2	2,7	29	0,9	Keijo Mäkinen
SKOL	85	80	Arkins Suunnittelu Oy	M	12	2,2	2,2	26	0,5	Mika Kaitonen
	86	107	Arkkitehtitoimisto Brunow & Maunula Oy	A	12	2,1	1,6	19	0,8	Pekka Lukkaroinen
SKOL	87	63	Plaana Oy	Env	12	2,1	2,5	29	1,5	Pekka Mosorin
SKOL	88	86	Insinööritoimisto Srt Oy	CE	12/13	2,1	2,0	21	1,2	Pauli Oksman
SKOL	89	66	Tengbom Eriksson Arkkitehdit Oy	A	12	2,1	2,4	30	0,5	Patrick Eriksson
SKOL	90	93	Ingenjörbyrå Oy Avecon	PM, M, CE	12	2,0	1,9	24	0,6	Peter Jakobsson
SKOL	91	111	Strafica Oy	CE	12	2,0	1,5	20	1,1	Markku Kivari
	92	85	Arkkitehtitoimisto JKMM Oy	A	11/12	2,0	2,0	17	0,7	Samuli Miettinen
	93	95	Arkkitehtitoimisto B & M Oy	A	12	1,9	1,8	10	0,6	Jussi Murole
SKOL	94	108	Sähköinsinööritoimisto Matti Leppä Oy	E	12	1,9	1,6	22	1,9	Jarmo Harju
SKOL	95	91	Entop Oy	I	12	1,8	2,0	26	1,5	Kimmo Määttänen
	96	96	Arkkitehtitoimisto Helamaa & Heiskanen Oy	A	11	1,8	1,8	20		Juha Saarijärvi
	97	98	Arkkitehtiryhmä A6 Oy	A	11	1,8	1,8	20	0,6	Eija Karimaa
	98	102	Arkkitehdit Tommila Oy	A	12	1,8	1,7	25	4,6	Mauri Tommila
	99	99	Sisustusarkkitehdit Gullstén & Inkinen Oy	A	11	1,7	1,7	27		Jari Inkinen
SKOL	100	113	Insinööritoimisto Jormakka Oy		12	1,7	1,5	26	1,3	Jussi Jormakka

De 30 största finska koncernerna

Vinstmarginal

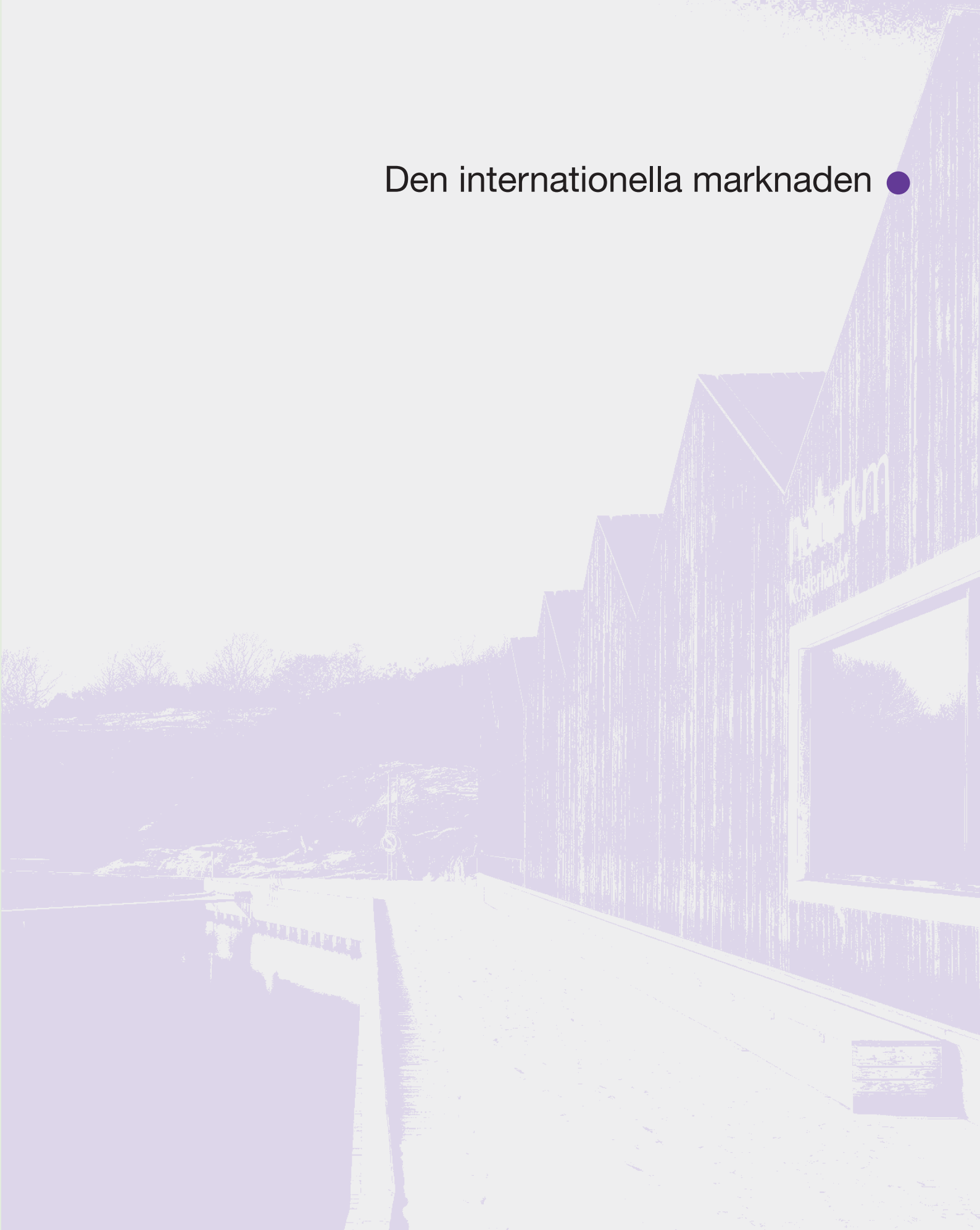
Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellanstora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagens omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen år 2012 med 7 % till 228 MEUR (213 MEUR 2011). Antalet anställda ökade med 2 % till 2323 (2275). Omsättningen per anställd ökade till 98' EUR (föregående 94'). Resultatet före skatt minskade till 9,8' EUR/anställd (10,5'). Räknat som vinstmarginal ger detta 10,3% (11,3 %). Genomsnittlig balans per anställd var 52,6' EUR (50,6').

Nyckeltal	för de 30 största koncernerna (exkl. Pöyry)	föregående (exkl. Pöyry)
Omsättning/anställd:	103' EUR (98,5' EUR)	94' EUR (89,4' EUR)
Resultat efter finansiella poster/anställda	2,1' EUR (3,1' EUR)	5,7' EUR (3,7' EUR)
Balansomslutning/anställd	70,9' EUR (71,3' EUR)	54,5' EUR (50,6' EUR)

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med 7 % till 2024 MEUR (1889 MEUR 2011). Med samma räknemetod ökade medelantalet anställda med 2 % till 19 597 (19 185). Resultatet före skatt blev 2,1' EUR/anställd (3,1' föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen minskade till 2,1 % (3,1 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 70,9' EUR (71,3').

Den internationella marknaden ●

Internationell utveckling

Den genomsnittliga vinstmarginalen för de 300 största europeiska företagen var i princip oförändrad under 2012 jämfört med året innan; 6,0 % mot 5,9 % under 2011. Medianvinstmarginalen ökade ordentligt, till 5,6 % under 2012 mot 1,6 % under 2011.

Det ska dock påpekas igen att underlaget inte är fullständigt. Både omsättning och lönsamhetssiffror saknas för många av företagen, och för andra är de siffror som inhämtats via databaser inte helt tillförlitliga.

Siffrorna stöds dock av en annan källa. Den europeiska associationen för teknik-konsulter genomför sedan 2012 en europeisk marknadsundersökning två gånger per år och producerar en rapport med resultaten; EFCA Barometer. I den senaste rapporten, från november 2013, medverkade associationer från 17 länder. Där redovisades en genomsnittlig vinstmarginal för 2012 på 5,9 %. Vilket är mycket liknande genomsnittet för de 300 största i branschen.

EFCA Barometern visar på regionala skillnader i Europa. I norra Europa, huvudsakligen i Skandinavien, är trenden den att uppdragsvolymen är på väg att öka. I södra Europa, huvudsakligen på Iberiska halvön men även i exempelvis Italien och Schweiz, väntas uppdragsvolymen fortsätta att minska även under början av 2014. I centrala Europa, i Frankrike och Beneluxländerna, väntas en oförändrad utveckling. Signalerna är desamma även vad gäller rekryterings-

behovet. I Skandinavien signaleras om tilltagande rekryteringsbehov medan det i södra Europa snarare handlar om personalreduceringar.

Enligt byggbranschorganisationen Euroconstruct (via svenska medlemmen Prognoscentret, 2013-12-02) väntas en svag tillväxt på den europeiska byggmarknaden, i 19 EU-länder, under 2014. Man har höjt prognosen till en väntad tillväxt på 0,9 % för 2014. I juni var förväntningarna att tillväxten 2014 skulle bli 0,5 %. För 2015 väntas tillväxten bli 1,8 %. Även om det är relativt låga siffror som redovisas så visar de ändå att trenden är på rätt väg, och uppjusteringarna av tidigare prognoser stärker också den bilden.

Strukturhändelser

Konsolideringstrenden inom sektorn har fortsatt även under 2013. Nordamerikanska koncerner fortsätter att förvärva och växa i Europa. De europeiska företagsgrupperna blir också större och många söker sig till Asien där mängder av stora projekt planeras under de kommande åren. Nedan presenteras en del av de strukturaffärer som skett under året.

ATON slår ihop EDAG & Rücker till EDAG Engineering

ATON-gruppen planerar att konsolidera sina två internationellt kända industri-konsulter med fokus på fordonsindustrin, EDAG och Rücker. Samtidigt byter man namn till EDAG Engineering AG. EDAG finns idag på ett 30-tal orter runt om i världen och Rücker på ett 40-tal orter. Den gemensamma personalstyrkan kommer att uppgå till drygt 7 000. Fusionen kommer att ske i januari 2014. Sammanslagningen ska öka det totala erbjudandet gentemot kunder, då kompetenser kompletterar varandra. Samtidigt får man möjlighet att ta på sig större projekt.

Mouchel vänder i rekonstruktion...

Den brittiska infrastrukturkonsulten Mouchel verkar klara sig igenom den "administration", en form av rekonstruktion, de tvingades in i vid slutet av 2011 till följd av stora skulder. I juni presenterade gruppen ett positivt rörelseresultat på 10,6 miljoner pund i årets halvårsrapport. Detta ett knappt år efter att företaget avnoterats från börsen och tagits över av "administratörer"; rekonstruktörer. Man har under perioden reducerat kostnader, bland annat genom att minska personalstyrkan till ca 6500 personer från 8000 innan. Dessutom har man byggt förtroende gentemot kunder och vunnit en del betydande kontrakt.

...och firar 125 år!

Den, hittills, lyckade rekonstruktionen kommer lägligt ur ett historiskt perspektiv. I år firar Mouchel 125 år! Företaget introducerade betong i Storbritannien i mitten av 1890-talet.

PM Group köper Devereux Architects

Den irländska teknik-konsulten Project Mangament Group (PM) förvärvade under året den kända engelska arkitektbyrån Devereux Architects. Med förvärvet stärker man sina kompetenser inom arkitektur och stadsbyggnad, men framförallt inom sjukvårds- och

Världens 10 största

2013	2012	Koncern	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MUSD
1	2	URS Corporation	USA	12	54000	46000	10972,5
2	1	AECOM	USA	12/13	45500	45000	8153,5
3	4	SNC-Lavalin Group	Canada	12	34000	28000	8095,5
4	3	CH2M Hill Companies, Inc.	USA	12	30000	30000	6224,2
5	5	Arcadis Group	Netherlands	12	21696	18427	3269,2
6	6	Altran Technologies	France	12	18130	17261	1870,5
7	7	WS Atkins plc	England	12/13	17899	16263	2701,5
8	8	Alten Group	France	12	15950	14800	1539,2
9	9	WSP & Genivar, proforma	Canada	12	15000	14500	1258,2
10	12	Tetra Tech, Inc.	USA	12/13	14000	13000	2613,8

För de europeiska företagen presenteras medelantalet anställda per år, för de nordamerikanska är det totala antalet anställda som presenteras. Siffrorna är därför inte helt jämförbara, men de ger en uppfattning om hur de europeiska koncernerna står sig i ett globalt perspektiv.

En jämförelse med några internationella börsnoterade teknikkonsultföretag. Jämförande nyckeltal per senaste bokslut.

Företag	Land	Börsvärde 2013-12-05 Mkr	Senaste bokslut	Börsvärde senaste bokslut Mkr	Omsätt- ning Mkr	Medel- antal anställda	Omsätt- ning/ anställd kkr	Netto vinst Mkr	Vinst/ anställd kkr	Netto- marginal i %	Börs- värde/ anställd kkr	Vinst per aktie	P/e	P/s
Semcon	SE	1268	121231	869	2570,9	2891	889	141,2	48,8	5,5%	301	7,80	6,16	0,34
ÅF AB	SE	8068	121231	5530	8108,0	6557	1237	353,3	53,9	4,4%	843	9,33	15,65	0,68
SWECO AB	SE	8191	121231	6681	8830,0	8480	1041	483,8	57,1	5,5%	788	5,29	13,81	0,76
Rejlerkoncernen AB	SE	1022	121231	800	1332,7	1429	933	58,5	40,9	4,4%	559	5,12	13,67	0,60
Eurocon Consulting AB	SE	141	121231	151	160,8	158	1018	10,7	67,6	6,6%	953	0,26	14,09	0,94
Hifab Group AB	SE	249	121231	204	418,1	354	1181	16,5	46,6	3,9%	576	0,54	12,34	0,49
Pöyry Group Oy	FIN	2130	121231	1524	6746,6	6323	1067	-208,1	-32,9	-3,1%	241,1	-0,40		0,23
Etteplan OY	FIN	543	121231	471	1167,7	1776	658	50,2	28,3	4,3%	265,1	0,29	9,37	0,40
WS Atkins plc	UK	13529	130331	9506	17753,7	16804	1057	923,5	55,0	5,2%	565,7	0,89	10,29	0,54
Waterman Group	UK	183	130630	157	695,1	837	830	-1,1	-1,4	-0,2%	187,5	0,00		0,23
WYG PLC	UK	757	130331	521	1349,7	1269	1064	-36,4	-28,7	-2,7%	410,5	-0,05		0,39
RPS Group	UK	7454	121231	5016	5966,6	4507	1324	278,1	61,7	4,7%	1113,0	0,12	18,04	0,84
Aukett Fitzroy Robinson plc	UK	35	120931	45	98,2	116	847	1,2	10,2	1,2%	387,4	0,00	38,06	0,46
Hyder Consulting plc	UK	2626	130331	2010	3199,8	3997	801	146,4	36,6	4,6%	502,9	0,35	13,73	0,63
Ricardo plc	UK	3349	130630	2194	2465,6	1974	1249	182,5	92,4	7,4%	1111,4	0,33	12,02	0,89
Sweett Group plc	UK	25	130331	174	865,6	1357	638	14,0	10,3	1,6%	128,5	0,02	12,50	0,20
Arcadis	NL	14982	121231	11149	22150,3	21696	1021	774,5	35,7	3,5%	513,9	1,24	14,39	0,50
Fugro	NL	31191	121231	32107	18847,0	12165	1549	2026,2	166,6	10,8%	2639,3	2,81	15,85	1,70
Grontmij	NL	1916	121231	1592	7747,7	8364	926	-247,8	-29,6	-3,2%	190,3	-0,44		0,21
Bertrandt AG	D	8438	120930	5077	6174,8	9952	620	450,2	45,2	7,3%	510,2	5,10	11,28	0,82
Rücker AG (Merged with Aton)	D	1184	121231	1171	1648,4	2507	658	42,1	16,8	2,6%	467,0	0,58	27,79	0,71
Alten Group	FR	9300	121231	7381	10429,0	12600	828	680,5	54,0	6,5%	585,8	2,41	10,85	0,71
Altran Group	FR	941	121231	874	12673,7	18130	699	584,1	32,2	4,6%	48,2	3,84	1,50	0,07
Assystem S.A.	FR	3308	121231	2491	7448,3	10745	693	289,9	27,0	3,9%	231,9	1,73	8,59	0,33
S II A.A.	FR	1219	130331	735	2479,0	4204	590	91,0	21,6	3,7%	174,8	0,52	8,08	0,30
Sogclair S.A.	FR	680	121231	256	821,3	982	836	51,0	51,9	6,2%	260,9	2,02	5,02	0,31
AKKA Technologies S.A.	FR	3088	121231	3178	7201,8	10645	677	351,5	33,0	4,9%	298,5	2,65	9,04	0,44
Soditech Ingénierie S.A.	FR	8	121231	17	89,7	100	897	-0,8	-7,8	-0,9%	172,7	-0,04		0,19
INYPESA	ES	235	121231	160	302,6	237	1277	-43,0	-181,5	-14,2%	673,3	-0,17		0,53
Ansaldo STS	IT	12081	121231	9825	10862,9	3991	2722	659,0	165,1	6,1%	2461,7	0,42	14,91	0,90
Snitt Europa							974		46,4	4,8%	639			0,54
URS Corp.	US	26498	121231	19918	74343,1	54000	1377	2104,4	39,0	2,8%	368,9	28,10	1,40	0,27
Michael Baker Corp. (Uppköpt av Integrated Mission Solutions)	US	2656	121231	1631	4020,5	3109	1293	14,3	4,6	0,4%	524,7	1,48	16,84	0,41
Tetra Tech, inc.	US	12050	120930	11389	18368,7	13000	1413	707,2	54,4	3,9%	876,1	11,02	2,38	0,62
TRC Companies, Inc.	US	1390	130630	1554	2170,9	2800	775	245,8	87,8	11,3%	555,1	8,29	0,93	0,72
Hill International, Inc	US	960	121231	979	3257,5	3168	1028	-191,2	-60,4	-5,9%	308,9	-4,85		0,30
AECOM Technologies, Inc.	US	18989	130930	20805	55239,8	45000	1228	1619,3	36,0	2,9%	462,3	16,49	1,90	0,38
SNC-Lavalin, Inc.	CAN	47761	121231	41449	54850,2	34000	1613	2095,6	61,6	3,8%	1219,1	13,82	2,92	0,76
Stantec, Inc.	CAN	22368	121231	12493	12764,6	12700	1005	819,7	64,5	6,4%	983,7	17,68	2,25	0,98
Genivar (WSP group)	CAN	11125	121231	7031	8524,8	15000	568	313,9	20,9	3,7%	468,7	5,99	3,30	0,82
Snitt Nordamerika							1278		42,3	3,3%	641			0,58
Coffey International Ltd	AU	539	130630	206	4831,5	3000	1610	-7,2	-2,4	-0,1%	68,8	-0,03		0,04
Cardno Group	AU	7178	130630	5312	8389,8	8021	1046	544,6	67,9	6,5%	662,2	3,73	1,39	0,63

Noteringar: Mouchel gick in i rekonstruktion under 2012 och har avnoterats från börsen.

Valutakurserna som använts motsvarar årsgenomsnittet för 2012, enligt följande:

1 AUD = 7,0184 SEK 1 USD = 6,7754 SEK
1 CAD = 6,7792 SEK 1 GBP = 10,734 SEK
1 EUR = 8,7053 SEK

Källor: Factiva DowJones, företagens hemsidor och Euroinvestor

Europas 50 största arkitektgrupper

2013	2012	Koncern	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MEUR
1	1	AEDAS Architects Group *	England	12	1750	2031	162,8
2	2	Foster & Partners Ltd	England	11/12	1150	1036	199,1
3	3	White Architects AB	Sweden	12	700	678	93,9
4	4	Sweco Architects	Sweden	12	600		66,4
5		Atkins Architects *	England	12	597		65,0
6	6	ATP Architects and Engineers Group	Austria	12	590	450	51,9
7	7	Benoy Architects Ltd	England	12	468	426	51,1
8		AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	France	12	450		
9	5	Gmp (Architekten von Gerkan Marg und Partner) *	Germany	12	445	500	75,0
10	8	Tengbomgruppen	Sweden	12	437	422	53,9
11	9	Broadway Malyan Ltd	England	11/12	391	368	47,0
12	12	Herzog & de Meuron Architekten AG *	Switzerland	12	391	334	
13		BDP (Building Design Partnership) *	England	12	382		
14	11	RKW Architekten & Co, KG *	Germany	12	350	350	38,8
15	14	Arkitektfirmaet C.F.Møller	Denmark	12	322	296	41,7
16	28	HPP Hentrich -Petschnigg & Partner	Germany	12	320	210	17,1
17	10	Zaha Hadid Architects	England	11/12	304	357	42,5
18	13	HKR Architects *	Ireland	12	300	300	
19	15	PRP Architects Ltd	England	12/13	300	292	24,5
20	31	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	Netherlands	12	300	180	
21	19	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	Switzerland	12	295	256	63,0
22	24	LINK Signatur Gruppen	Norway	12	275	249	39,7
23	25	Chapman Taylor LLP	England	11/12	264	227	34,2
24	16	Allies and Morrison Architects Ltd *	England	12	250	270	24,7
25	18	HENN Architekten	Germany	12	250	260	27,5
26	23	Barton Willmore Group	England	11/12	248	249	28,4
27	22	Stride Treglown Group Ltd	England	12	242	249	16,9
28	35	Arkitema K/S	Denmark	12	239	222	28,0
29	21	Heinle, Wischer und Partner *	Germany	12	230	250	24,0
30		Arup Associates *	England	12	226		35,0
31	20	Sheppard Robson *	England	12	222	250	24,7
32		AXCT-IDOM *	Spain	12	216		30,0
33	30	INBO Architects/Consultants	Netherlands	12	200	180	14,0
34		Valode & Pistre *	France	12	200		35,0
35	27	Nightingale Associates	England	12	199	213	14,5
36	32	Rambøll Architects/Witraz	Denmark	12	190	150	
37		Willemotte & Associés *	France	12	190		27,0
38		Rogers Stirk Harbour & Partners	England	11/12	178	177	29,6
39	35	Henning Larsen Architects	Denmark	12/13	173	170	22,9
40	29	3DReid Architects Ltd	England	11/12	172	182	15,4
41	39	Purcell Miller Tritton	England	11/12	172	157	13,7
42	36	Temagruppen	Sweden	12	171	165	21,2
43	34	Llewellyn-Davies *	England	12	170	170	
44	37	Scott Brownrigg Architects	England	12	165	164	14,7
45		Devereux Architects (PM Group) *	England	12	160		14,0
46		Progetto CMR	Italy	12	160		14,0
47	17	Ingenium Archial (tidigare Archial Group)	England	12	153	266	12,8
48		Årstiderne Arkitekter A/S	Denmark	11/12	151	75	11,7
49	40	J-S-K Architekten	Germany	12	150	150	16,5
50	41	HLM Architects	England	12	150	150	

utbildningsarkitektur, där Devereux är specialiserade. Förvärvet går i linje med gruppen tillväxtplaner och är det första i Storbritannien.

Royal Haskoning DHV förvärvat det indonesiska företaget PR Dwira Bangun Indonesia (DBI) och stärker sin position i landet. DBI erbjuder mekaniska och elektroniska tjänster inom byggnation och processindustrin och har varit en partner till Royal Haskoning DHV sedan 1986. Med fusionen växer den holländska gruppens verksamhet i Indonesien från 23 till 370 medarbetare.

Altran handlar i Tyskland

Altran Technologies har under det senaste året förvärvat flera företag. I december 2012 stärkte man sin position i Tyskland genom förvärvet av IndustrieHansa, med 1800 anställda och en omsättning på cirka 155 miljoner Euro. IndustrieHansa arbetar mot fordonsindustrin, flygindustrin samt energisektorn.

I april förvärvades AirCad, specialiserat på interiördesign för privatjets. Företaget, med 60 anställda, förstärker Altrans erbjudande gentemot flygindustrin och kompletterar de kompetenser man redan hade med möjligheten att även projektera interiörer.

I september köpte man även loss engelska Sentaca Communications Ltd, från Sentaca Group, som verkar inom sektorn för trådlös telekommunikation. Företaget har 40 anställda och kommer att stärka Altrans kundbas i Storbritannien och gruppens globala telekomkompetenser.

Atkins växer i USA

Atkins kom i november överens om att köpa amerikanska energikonsulten Nuclear Safety Associates med 130 anställda. Företaget skulle förstärka Atkins kompetens på säkerhetsområdet inom kärnkraftsindustrin. Men affären måste först godkännas av flera instanser, inklusive USAs regering.

Fugro förvärvade i september Abu Dhabi-baserade DCN Global LLC, som är en "subsea"-konsult med specialkompetenser ingenjörsteknik- och dykartjänster gentemot offshore olje- och gasindustrin, framförallt i mellanöstern. ►

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
1	1	Arcadis Group	MD	Netherlands	12	20283	18427	2544,0	Neil McArthur
2	2	Altran Technologies	I	France	12	18130	17261	1455,9	Philippe Salle
3	3	WS Atkins plc	MD	England	12/13	16804	16263	2102,6	Uwe Kreuger
4	4	Alten Group	I	France	12	15950	14800	1198,0	Simon Azoulay
5	6	Mott MacDonald Group	MD	England	12	14920	13162	1361,4	Richard Williams
6	5	Fugro N.V	CE	Netherlands	12	12165	14000	2165,0	Paul van Riel
7	7	Groupe Egis	MD	France	12	12000	12000	897,0	Nicholas Jachiet
8	8	ARUP Group	MD	England	12/13	10828	10135	1270,8	David Whittleton
9	9	Assystem Group S.A	I	France	12	10745	9701	855,6	Dominique Louis
10	18	AKKA Technologies S.A (förvärvat Mbtech)	I	France	12	10645	7111	827,3	Maurice Ricci
11	15	Bertrandt AG	I	Germany	11/12	9952	8603	709,3	Dietmar Bichler
12	11	Oranjewoud group (Member of Anthea Group)	MD	Netherlands	12	9819	9369	1771,4	Menno Smits & Rob van Dongen
13	10	Rambøll Gruppen A/S	MD	Denmark	12	9759	9439	1014,7	Jens-Peter Saul
14	21	Sweco AB (förvärvat Vectura) *proforma	MD	Sweden	12	8840	6872	1014,3	Tomas Carlsson
15	13	Grontmij Group	MD	Netherlands	12	8364	8672	890,0	Michiel Jaski
16	17	Koninklijke Haskoning Dhv Groep (fusion klar i slutet av 2012)	MD	Netherlands	12	7109	7451	702,0	Bertrand M. van Ee
17	19	Segula Technologies Engineering Group *	I	France	12	6800	7000	400,0	Franck Ghrenassia
18	23	ÅF (proforma)	I,E,M,Enr	Sweden	12	6557	5868	931,4	Jonas Wiström
19	14	Mouchel Group * (bokslut 6 mån)	MD	England	11/12	6500	8645	321,3	Grant Rumbles
20	20	Pöyry Group	MD	Finland	12	6323	6952	775,0	Alexis Fries
21	22	COWI Group	MD	Denmark	12	6089	6164	687,6	Lars-Peter Soby
22	12	WSP (WSP UK & Nordic)	MD	England	12	5800		281,1	Rikard Appelgren
23	40	AECOM Europe *	MD	England	12	5500	2252	604,2	Frederick W. Werner
24	24	Sener Group	MD	Spain	12	5493	5165	1163,1	Jorge Sendagorta Gomendio
25	32	Tebodin, Consultants & Engineers	MD	Netherlands	12	4900	3186	268,0	Pieter Koolen
26	16	URS Europe *proforma	MD	England	12	4700	7500	546,2	John Horgan
27	25	RPS Group plc	Env	England	12	4507	4686	685,4	Alan S. Hearne
28	31	S II S.A	I	France	12/13	4204	3702	284,8	Bernard Huvé
29	27	Hyder Consulting Group Ltd	MD	England	12/13	3997	3774	367,6	Ivor Catto
30		Ansaldo STS		Italy	12	3991	4100	1247,8	Sergio De Luca
31		EDAG Group	I	Germany	12	3745		355,0	Jörg Ohlsen
32	30	SYSTRA Group *	MD	France	12	3400	3400	403,8	Pierre Verzat
33	28	Mace Group Ltd	PM	England	12	3327	3602	1346,7	Mark Reynolds
34	37	Turner & Townsend Group	PM,QS	England	12/13	3239	2484	392,7	Vincent Clancy
35	29	Tractebel Engineering A.S. (GDF Suez)	MD	Belgium	12	3218	3500	478,0	Georges Cornet
36	33	SNC-Lavalin Europe SA *	MD	France	12	2900	2900	544,0	Christian Jacqui
37	36	Semcon AB	I	Sweden	12	2891	2727	295,3	Markus Granlund
38	34	Ayesa	MD	Spain	12	2836	2776	213,2	José Luis Manzanera Japón
39	35	Artelia (fusion Coteba & Sogreah)	PM	France	12	2814	2759	347,7	Jacques Gaillard
40	38	Capita Property & Infrastructure LTD	MD	England	12	2797	2300	252,6	Jonathan Goring
41	26	Halcrow Group Ltd (CM2Hill Group)	MD	England	12	2566	4617	260,0	Peter G. Gammie
42	41	Norconsult AS	MD	Norway	12	2550	2170	428,2	John Nyheim
43	39	Rücker AG	I	Germany	12	2507	2288	189,4	Wolfgang Rücker
44	43	IDOM Group *	MD	Spain	12	2500	2110	300,0	Luis Rodriguez Llopis; Fernando Querejeta
45	46	TPF Group	MD	Belgium	12	2200	2000	131,1	Thomas Spitaels
46	44	SETEC Group (Setec TPI)	MD	France	12	2129	2068	250,6	Gérard Massin
47	42	EPTISA	MD	Spain	12	2000	2157	135,0	Luis Villarroya Alonso
48	55	Ricardo plc	I	England	12/13	1974	1512	283,2	Dave Shemmans
49	48	TYPSA Group	MD	Spain	12	1886	1849	164,5	Pablo Bueno Tomás
50	50	MWH Europe	MD, Env	England	12	1875	1805	195,1	Wim Drossaert
51	49	ILF Group	MD	Germany/Austria	12	1863	1810	190,5	Klaus Lässer

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före- gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
52	53	PM Group (Pm Project Management Group)	PM,MD	Ireland	12	1855	1655	193,0	David Murphy
53	51	Fichtner Group	Enr,MD	Germany	12	1800	1800	218,0	Georg Fichtner
54	60	Dorsch Gruppe	MD	Germany	12	1800	1400	88,0	Olaf Hoffmann
55	52	Etteplan Oy	I	Finland	12	1776	1659	134,5	Juha Näkki
56	45	AEDAS Architects Group *	A	England	12	1750	2031	162,8	Malcolm Ellis
57	62	Gleeds *	PM	England	12	1750	1400		Richard Steer
58	54	Kema Group BV (DNV KEMA)	Enr	Netherlands	12	1670	1624	281,9	David Walker
59	56	Lahmeyer International GmbH	Enr	Germany	12	1560	1500	156,0	Dr. Bernd Kordes
60	58	Ingérop S.A	MD	France	12	1527	1470	180,0	Yves Metz
61	62	Drees & Sommer-Gruppe	PM	Germany	12	1500	1350	172,5	Hans Sommer
62		Polymont	I	France	12	1500	1500	79,9	Salah-Eddine Abou-Obeida
63	72	Rejler Group	E,I	Sweden	12	1429	1222	153,1	Eva Nygren
64	71	Multiconsult-group	MD	Norway	12	1427	1237	247,4	Christian Nørgaard Madsen
65	63	Safege Consulting Engineers	Env,S,CE	France	12	1400	1350	112,0	Benoît Clocheret
66	60	Inspecta Oy	I	Finland	11	1369	1400	169,0	Kari Aulasmaa
67	69	Sweett Group PLC (tidigare Cyril Sweett Group)	PM	England	12/13	1357	1255	99,4	Dean Webster
68	57	NIRAS Group A/S	MD	Denmark	12	1350	1472	160,0	Carsten Toft Boesen
69	66	RLE International Gruppe GmbH	I, PM	Germany	12	1350	1300	91,5	Ricardo Arau Mussons m.fl
70	65	Movares Group BV	CE,E	Netherlands	12	1348	1311	139,4	Johan van den Elzen
71	67	Obermeyer Planen+Beraten GmbH *	MD	Germany	12	1300	1191		Maximilian Grauvogl
72	64	WYG	MD	England	12/13	1269	1325	155,0	Paul Hamer
73	70	ABMI-groupe S.A *	I	France	11	1250	1250	71,0	Philippe Chatron
74	76	HIQ International AB	I	Sweden	12	1200	1107	158,5	Lars Stugemo
75	73	Buro Happold	MD	England	11/12	1168	1192	125,9	Paul Westbury
76	87	Combitech AB	I	Sweden	12	1164	853	155,4	Marie Bredberg
77	77	Foster & Partners Ltd	A	England	11/12	1150	1036	199,1	Mouzhah Majidi
78	80	Reinertsen Engineering	MD	Norway	12	1135	987	183,3	Torkild Reime Reinertsen
79	68	PB Parsons Brinckerhoff, Europe (Balfour Beatty group)	MD	England	12	1133	1267	206,5	George J Pierson
80	74	Tauw Group bv	MD	Netherlands	12	1098	1131	114,2	Bram de Borst
81	79	Tyréns AB	CE,PM	Sweden	12	1072	1020	141,5	Ulrika Francke
82	81	GFA Consulting Group *	MD	Germany	13	1019	974	85,6	Klaus Altemeier
83	78	Waterman Group plc	MD	England	12/13	990	1020	82,4	Nicholas Taylor
84	83	Sogecclair SA	I	France	12	982	902	94,3	Phillippe Robardey
85	85	SLR Group (SLR Management)	Env	England	11/12	942	857	114,4	Neil Penhall
86	90	IV-Groep b.v.	MD	Netherlands	12	891	911	114,7	Rob van de Waal
87	86	Witteveen+Bos Consulting Engineers	MD	Netherlands	12	860	856	99,4	H A A M Webers, H E Nieboer
88	84	Golder Associates Europe *	Env,CE, PM,Enr	England	12	850	900	123,3	Jean Francois Bolduc
89	92	Gruener-Gruppe AG	MD	Switzerland	12	820	749	95,7	Flavio Casanova
90	89	BDP Building Design Partnership	MD	England	11/12	817	817	83,4	Peter Drummond
91	94	RSK Group	Env	England	12/13	806	729	78,4	Alan Ryder
92	180	Gauff Gruppe *	MD	Germany	12	800	267	67,0	Gerhard H. Gauff
93	102	SKM Europe (Sinclair Knight Merz)	Env,Enr	England	11/12	782	601	85,2	Jon Pike
94	152	Müller-BBM Holding GmbH	MD	Germany	12	732	332	97,0	H. Gass m.fl
95	98	Asplan Viak Group	MD	Norway	12	720	692	105,3	Øyvind Mork
96	162	Consulgal Group, SA.	MD	Portugal	12	720	702	43,0	Rogério Monteiro Nunes
97		ÚJV Rež, a. s.	Enr,I	Czech Republ.	12	713	805	61,3	Karel Krížek
98	107	FCG Finnish Consulting Group	MD	Finland	12	702	744	66,5	Ari Kolehmainen
99	99	White Architects AB	A,PM,Env	Sweden	12	700	678	93,9	Monica von Schmalensee
100	101	Alectia Group	MD	Denmark	12	679	639	80,0	Jesper Mailind
101	100	Pell Frischmann Group	MD	England	11/12	659	649	35,1	Sudho Prabhu
102	103	Amstein + Walthert AG	E,M	Switzerland	12	650	600	74,7	Christian Appert
103	91	PCG-Profabil Consulplano Group	MD	Portugal	12	631	783	32,8	Ilidio de Ayala Seródio
104	82	Pointec S.A	MD	Spain	12	604	938	40,4	Cesar Cañedo-Argüelles
105	116	ATP Architects and Engineers Group	A,CE,PM	Austria	12	590	450	51,9	Christoph M. Achammer

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
106	104	Neste Jacobs Group	I	Finland	12	584	574	67,0	Jarmo Suominen, Tom Främling
107	108	Elomatic Group Oy	I,MD	Finland	12	571	512	44,9	Olli Manner
108	106	Noble Denton Group (fusionerat med GL group) *	I,E	England	11	567	528	134,4	Lutz Hugo Otto Wittenberg
109	115	Emch + Berger Gruppe *	MD	Switzerland	12	560	450	68,9	Urs Schneider
110	105	Acciona Ingenieria Sa	I	Spain	11	559	559	79,0	Pedro Martínez
111	126	Deerns Consulting Engineers BV	E,M,PM,I	Netherlands	12	543	402	55,6	Jan Karel Mak
112	173	AREP Groupe	MD	France	12	509	283	57,0	Jean-Marie Duthilleul
113	177	Citec Group	I, Env	Finland	12	504	270	51,7	Martin Strand
114	117	BG Bonnard & Gardel Groupe SA (BG Consulting Engineers)	MD	Switzerland	12	501	449	71,1	Laurent Vulliet
115	112	Basler & Hofmann AG *	MD	Switzerland	12	500	500		Dominik Courtin
116	153	Italconsult S.p.A *	PM	Italy	12	500	331	44,4	Giovanni A. Torelli
117	113	Hoare Lea & Partners	E,M,Enr	England	12/13	482	482	59,9	Brian Clargo (Partner) mfl.
118		CDM Smith Europe GmbH	CE, Env	Germany	12	477	465	44,0	Hans Martin Gaus (ordf)
119	114	INROS LACKNER Group	MD	Germany	12	476	469	37,0	Uwe Lemcke
120	119	Benoy Architects Ltd	A	England	12	468	426	51,1	Graham Cartledge
121	97	Payma Cotas, S.A.	CE,S	Spain/France	11	460	699	38,7	Jose Luis Manglano Borso di Carminati
122	123	CSD Group	Env, PM, CE,S	Switzerland	12	456	413	52,4	Jean-Pascal Gendre
123	110	Fairhurst *	MD	Scotland	12	450	500		Robert Mc Cracken
124		AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	CE,A	France	12	450			Christian Bougeard
125		Granlund Oy	E,M	Finland	12	447	391	35,9	Pekka Metsi
126	176	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E, CE	Sweden	12	447	272	73,3	Martin Sjölund
127	111	Gmp (Architekten von Gerkan Marg und Partner) *	A	Germany	12	445	500	75,0	Meinhard von Gerkan,Volkwin Marg
128	95	Ingenieurbüro Vössing *	MD	Germany	12	440	720	48,4	Rudolf Vienenkötter & Heiko Borchardt
129	124	Tengbomgruppen	A	Sweden	12	437	422	53,9	Magnus Meyer (Ulf Ringdahl, från dec 2013)
130	109	Euroestudios S.L.	CE,Envr,PM	Spain	12	431	501	32,0	Juan Santamaría Fullana
131	120	Orbicon A/S	MD	Denmark	12	429	425	52,5	Jesper Nybo Andersen
132	158	Assmann Beraten + Planen GmbH	MD	Germany	12	429	417	41,5	Peter Warnecke, Martin Fecke
133	148	GETINSA S.A	CE, Env,	Spain	12	426	339	32,6	Pedro D. Gomez
134	133	Cundall Johnston & Partners *	CE,S,Env	England	12	420	371	39,2	David Dryden
135	125	HPC AG (fd HPC HARRESS PICKEL CONSULT Group)	Env,PM,CE	Germany	12	418	405	49,0	Josef Klein-Reesink
136	130	Vahanen Oy	CE	Finland	12	410	455	30,5	Saku Harjunpää
137	118	NET Engineering S.p.A	MD	Italy	12	401	443	42,6	Giovanni Battista Furlan
138	127	Amberg Group *	CE,S,PM	Switzerland	12	400	400		Felix Amberg
139		EMAY international engineering and consultancy	CE,A	Turkey	12	400			Mehmet Kaba
140	131	RAPP-Gruppe AG, Ingenieure+Planer	MD	Switzerland	12	398	374	57,9	Bernhard Berger
141	136	Mannvit hf.	MD	Iceland	12	395	369	43,0	Eyjólfur Árni Rafnsson
142	139	Moe & Brødsgaard A/S	MD	Denmark	12	392	357	44,6	Christian Listov-Saabye
143	137	Broadway Malyan Ltd	A	England	11/12	391	368	47,0	Gary Whittle
144	150	Herzog & de Meuron Architekten AG *	A	Switzerland	12	391	334		Pierre de Meuron; Jacques Herzog
145	129	Pick Everard Ltd *	MD	England	12	390	397	28,4	David Brunton
146	142	SITO Group Oy	CE, Env,	Finland	12	383	354	37,2	Tapio Puurunen
147	132	Wardell Armstrong LLP (Valuta GBP)	MD	England	12/13	382	371	32,3	Colin W. Brown
148	147	A-Insinööri Group	S, CE, PM	Finland	12	375	341	36,5	Petri Laurikka
149	161	Verkís hf	MD	Iceland	12	372	368	26,9	Sveinn Ingi Ólafsson
150	138	Peter Brett Associates	MD	England	11/12	366	366	39,7	Stephen Capel-Davies med fler
151		Clafis Engineering *	I	Netherlands	12	359			
152	196	ABT Holding BV	MD	Netherlands	12	358	242	37,8	Walter Spangenberg
153	149	Hifab Group AB	PM	Sweden	12	354	334	48,0	Jeanette Saveros

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före- gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
154	143	RKW Architekten & Co, KG *	A	Germany	12	350	350	38,8	Wojtek Grabianowski
155	145	Krebs und Kiefer Beratende Ingenieure *	CE,S, PM	Germany	12	350	348		Hans- Gerd Lindlar m.fl
156	156	Temelsu International Engineering Services Inc.	MD	Turkey	12	350	320	15,7	Demir Inözü
157	151	D'Appolonia S.p.A	MD	Italy	12	348	332	48,7	Roberto Carpaneto (MD)
158	154	Projektengagemang AB	PM	Sweden	12	331	324	44,4	Per-Arne Gustavsson
159	165	Technital SpA	CE	Italy	12	323	301	56,3	Alberto Scotti
160	169	Arkitektfirmaet C.F.Møller	A	Denmark	12	322	296	41,7	Susanne T Nielsen
161	155	Ernst Basler & Partner Ltd	MD	Switzerland	12	320	320		Daniel Schläpfer
162	208	HPP Hentrich -Petschnigg & Partner GmbH&co KG	A	Germany	12	320	210	17,1	Joachim Faust, G. Feldmeyer m.fl
163	144	FAVEO Projektleidelse	PM	Norway	12	319	350	25,7	Knut Jonny Johansen
164	160	Bengt Dahlgren AB (8 mån bokslut)	M,Enr	Sweden	12	314	311	38,9	
165	163	Steer Davies Gleave Ltd	CE	England	12/13	313	304	30,0	Hugh Jones, Steve Hewitt
166	157	Destia Consulting Oy	CE	Finland	12	310	317	21,2	Jukka Raudasoja
167	170	Insinööritoimisto Comatec Group	I, Enr	Finland	12	308	293	42,5	Aulis Asikainen
168	141	Zaha Hadid Architects	A	England	11/12	304	357	9,0	Zaha Hadid, Patrik Schumacher
169	175	Dolsar Engineering Ltd	PM,CE,Env, E,M,MD	Turkey	12	302	279	22,0	H. İrfan Aker
170	122	AuditingIntraesa Group (Auditorias E Ingenierias Sa) *	MD	Spain	12	300	419	27,3	Joan Lluís Quer Cumsille
171	146	PBR Planungsbüro Rohling AG Architekten u Ingenieure	MD	Germany	12	300	346		Heinz Eustrup
172	167	HKR Architects *	A	Ireland	12	300	300	24,5	Jerry Ryan
173	171	PRP Architects Ltd	A	England	12/13	300	292		Andy von Bradsy
174	236	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	A	Netherlands	12	300	180	35,4	Victor van der Chijs
175	168	Knightec AB	I	Sweden	11/12	298	248	63,0	Dimitris Gioulekas
176	184	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	A	Switzerland	12	295	256	44,6	Peter Epting
177	185	Structorgruppen	CE,PM	Sweden	12	292	256	34,8	Fladvad, Hulthén, Texte
178	121	INYPSA Informes y Proyectos SA	MD	Spain	12	282	422		Valentin Estefanell
179	174	Steinbacher-Consult GmbH *	CE, PM	Germany	12	280	280	39,7	Stefan Steinbacher
180	193	LINK Signatur Gruppen	A	Norway	12	275	249	34,2	Siri Legernes
181	205	Chapman Taylor LLP	A	England	11/12	264	227	17,2	Chris Lanksbury
182	164	DRI upravljanje investicij (DRI Investment Management)	PM	Slovenia	12	262	301	36,1	Rajko Sirocic
183		HR Wallingford Group Ltd	CE, Env,I	England	12/13	261	251	13,3	Stephen William Huntington
184	200	SC Metroul S.A. *	MD	Romania	12	260	237	24,7	George Rozorea
185	178	Allies and Morrison Architects Ltd *	A	England	12	250	270	17,6	Bob Allies
186	182	Bartels Engineering B.V.	CE,S,PM	Netherlands	12	250	261	27,5	Taco Klevering
187	183	HENN Architekten	A	Germany	12	250	260		Gunter Henn
188	223	Advin B.V. - Adviseurs en Ingenieurs *	MD	Netherlands	12	250	192	28,4	John Walraven
189	192	Barton Willmore Group	A,PM	England	11/12	248	249	19,8	Ian Mellor
190	199	JBA Consulting (Jeremy Benn Associates Ltd)	CE, Env	England	11/12	248	239	13,4	Jeremy Benn
191	194	Dopravoprojekt, a.s.	CE,S,A,PM	Slovakia	11	246	233	26,5	Gabriel Koczkás
192	197	Force Technology Sweden	CE	Sweden	12	245	241	16,9	Hans Ole Olsen
193	191	Stride Treglown Group Ltd	A	England	12	242	249	28,0	Kevin McDonald
194	251	Arkitema K/S	A,PM	Denmark	12	239	222	25,4	Peter Hartmann Berg
195	186	Deltamarin Oy	I	Finland	12	236	252	10,0	Mika Laurilehto
196	159	FASE-Estudios e Proyectos S.A	MD	Portugal	12	235	294	24,0	Manuel Quinaz
197	209	WTM Engineers	MD	Germany	12	235	210	24,0	Karl Morgen m.fl
198	189	Heinle, Wischer und Partner *	A,PM	Germany	12	230	250	7,8	Alexander Galakoy/ Monica Wurfbaum
199	190	Consitrans S.R.L.	CE,S,Env, PM	Romania	12	230	250	29,8	Eduard Hanganu
200	211	Bjerking Ingenjörbyrå AB	CE,M	Sweden	12	230	206	23,3	Anders Wärefors
201	219	Planungsgruppe M+M AG , PGMM *	E,M,PM,Enr	Germany	12	229	200	6,1	Hermann Ott
202	201	Uvaterv Engineering Consultants Ltd	MD	Hungary	12	228	236	13,0	Bretz Gyula

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
203	225	Opus Joynes Pike (Opus International)	CE,S,Env	England	12	228	190	17,0	David Prentice
204	172	GPO Ingenieria, S.A.	MD	Spain	11	225	289		Alvaro Palao Llopis
205	179	Goudappel Coffeng B.V	MD	Netherlands	12	225	270	24,7	Jos van Kleef
206	187	Sheppard Robson *	A	England	12	222	250	27,5	Andrew German
207	233	Orbion Consulting AB	E, Enr, Env	Sweden	12	222	181		Mats Rönnlund
208	203	Pragoprojekt a.s *	CE	Czech Republ.	12	220	234	12,2	Renata Jiř íková
209	228	JG Ingenieros SA	M,E, Enr, I	Spain	12	219	185	29,4	Josep Túnica Buira
210	210	Avalon Innovation AB (tidigare Avalon Enterprise AB)	I	Sweden	12	204	207	21,3	Atle Andersen
211	227	Efla hf	MD	Iceland	12	204	187		Guðmundur Þorbjörnsson
212	215	Metroprojekt Praha A.S	MD	Czech Republ.	11	201	201	11,3	David Krása
213	216	Baurconsult Architekten Ingenieure (Baur, Kitz, Kuhn) *	MD	Germany	12/13	200	200	18,0	Andreas Baur m.fl
214	218	O.T.E. Ingenierie SA	MD	France	11/12	200	200	14,0	Jean-Ernest Keller
215	234	INBO Architects/Consultants	A,PM	Netherlands	12	200	180		Bert van Breugel/Tako Postma/ Jeanet van Antwerpen
216	259	B+S Ingenieur AG *	MD	Switzerland	12	200	160	26,5	Walter Shaufelberger
217	266	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	12	200	150	14,1	Kjeld Thomsen
218	268	Politecnica- Ingegneria e Architettura Soc. Coop	MD	Italy	12	200	150	18,4	Gabriele Giacobazzi
219	308	High-Point Rendel Group	CE,S,PM	England	11/12	200	107	16,5	Kelvin W. T. Hingley
220	313	Scholze Ingenieur GmbH	E,M,I,Enr,PM	Germany	12	200	100	35,0	Gerd Scholze
221		Valode & Pistre *	A	France	12	200		14,5	Yannick Denis
222	207	Nightingale Associates	A	England	12	199	213	22,1	Richard Harrington
223	250	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	12/13	197	163	17,8	Jørgen Nielsen
224	202	i3tex AB	I	Sweden	12	195	235	18,9	Ulf Aiff
225	222	Leonhardt, Andrä und Partner Beratende Ing. GmbH	S	Germany	12	194	195	14,4	Wolfgang Eilzer
226	213	Ibe D.D, Svetovanje Projektiranje Inženiring (IBE consulting Engineers)	MD	Slovenia	12	190	202		Uroš Mikoš
227	243	SD Ingénierie Holding SA	MD	Switzerland	12	190	173	27,0	J. D. Girard
228		Wilmotte & Associés *	A	France	12	190		18,5	Jean-Michel Wilmotte
229	212	Adviesbureau Peutz & Associés B.V	Env,CE, I	Netherlands	12	186	203		J.F.W. Koopmans
230	220	Transprojekt Gdanski Spolka	A, CE	Poland	12	185	198	60,0	Marek Piotr Rytlewski
231	253	Hjellnes Consult AS	MD	Norway	12	183	163	36,4	Geir Knudsen
232	214	Frankham Consultancy Group	MD	England	11/12	180	202	15,4	S J Frankham
233	235	Troup Bywaters + Anders *	E,M	England	12	180	180		Neil Weller
234	258	SGI Consulting SA *	MD	Luxemburg	12	180	160		Laurent Nilles
235	217	Aveco de Bondt BV	CE	Netherlands	12	179	200	16,2	Gerrit Paalman
236	237	CES Consulting Engineers Salzgitters GmbH *	MD	Germany	12	179	179	12,0	Ralf Meyerhoff
237	240	Consat Engineering AB	I	Sweden	12	179	175	22,0	Jan Bertil Johansson
238	238	Rogers Stirk Harbour & Partners	A	England	11/12	178	177	29,6	Rickard Rogers
239	244	Greisch (Bureau D'études)	CE,S,A,PM	Belgium	12	176	171	18,5	Clément Counasse
240	242	Curtins Group	CE,PM	England	12	174	173	15,3	Rob Melling
241	246	Henning Larsen Architects	A	Denmark	12/13	173	170	22,9	Mette Kynne Frandsen
242	230	3DReid Architects Ltd	A	England	11/12	172	182	15,4	Charles Graham-Marr
243	260	Purcell Miller Tritton	A	England	11/12	172	157	13,7	Mark Goldspink
244	248	Temagruppen	A,PM	Sweden	12	171	165	21,2	Håkan Persson
245	231	GOPA-Consultants Group *	PM,I,Env	Germany	12	170	182	55,2	Martin Güldner, Berthold Averweg
246	245	Llewelyn-Davies *	A,IA	England	12	170	170		Stephen Featherstone
247	247	Prokon Muhendislik Ve Musavirlik A S (Prokon Engineering Ltd) *	MD	Turkey	12	170	165	6,9	Hasan Özdemir, Ismail Salici
248	252	SINA Group	CE,MD	Italy	12	169	163	50,9	Agostino Spoglianti
249		Hbh Projekt Spol. S R.O.	CE	Czech Republ.	11	169	150	6,6	Radovan Hrnčíř
250	226	PDM Group	I	Netherlands	12	168	187	19,1	H.J.P.M. Mesterom
251	264	Optiplan Oy	MD	Finland	12	168	151	11,8	Tommi Vaisalo

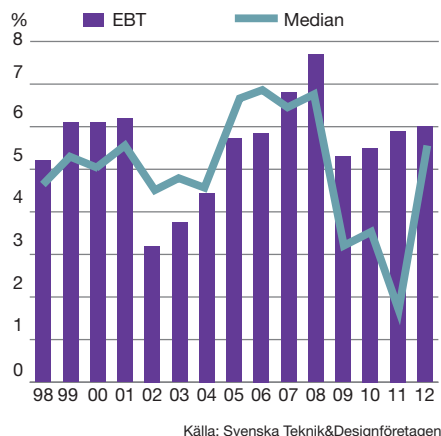
PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

2013	2012	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Före-gående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
252	249	Scott Brownrigg Architects	A	England	12	165	164	14,7	Darren Comber
253	257	Condesign AB	I	Sweden	12	163	162	13,1	Fredrik Bromander
254	269	Coplan AG	I	Germany	12	162	150	17,8	Martin Steger
255		Progetto CMR	A	Italy	12	160		14,0	Massimo Roj
256	232	Kragten B.V *	CE, Env	Netherlands	12	159	181		Jan-Willem Boots
257	293	Utiber Transport Consulting Management Ltd *	CE,PM	Hungary	12	159	193		László Almássy
258		Wise Group Finland Oy		Finland	12	158	60	15,2	Aki Puuska
259	263	Eurocon Consulting AB	I	Sweden	12	157	151	18,5	Peter Johansson
260	273	TCPM (TC Project Management B.V)	I	Netherlands	12	157	145	12,8	Rudie Veenendaal
261	181	Ingenium Archial (tidigare Archial Group)	A	England	12	153	266	12,8	Christopher Littlemore
262	261	Infotiv AB	I	Sweden	12	151	154	16,1	Alf Berndtsson
263		Årstiderne Arkitekter A/S	A	Denmark	11/12	151	75	11,7	Torben Klausen
264	195	JMP Consultants Ltd	CE	England	12/13	150	244	12,3	Gordon Baker
265	229	Olajterv Group *	CE, Enr	Hungary	12	150	184		Balázs Tóth
266	265	J-S-K international Generalplanung/Projektsteuerung GmbH	A	Germany	12	150	150	16,5	Helmut W. Joos
267	267	HLM Architects	A	England	12	150	150		Christopher Liddle
268	270	DGMR Raadgevende Ingenieurs BV *	Env	Netherlands	11/12	150	147		Ir. P.J. van Bergen
269		JM Architects *	A	Scotland	12	150	67		Brian Thomson
270		Geotest A.S.	Env	Czech Republ.	12	150		8,2	Lubomír Klímek
271		AS Architecture-Studio *	A	France	12	150		19,0	Laurent Fischer & Jean-Francois Bonne
272		Jaspers-Eyers Architects *	A	Belgium	12	150		19,0	John Eyers & Jean-Michel Jaspers
273	254	Suomen Talokeskus Oy	MD	Finland	12	149	163	14,4	Karri Virtanen
274	274	Wingårdh-koncernen	A	Sweden	12	148	141	21,2	Gert Wingårdh
275	271	Transprojekt- Warszawa Sp. Z o. O	CE	Poland	11	147	147	7,6	Tadeusz Suwara
276	279	IPLAN Planungs GmbH	MD	Germany	12	147	139	10,0	Jörg Thiele
277	262	CTS Engtec Oy	I	Finland	12	146	152	10,3	Antti Lukka
278	298	GVA Consultants AB	I	Sweden	12	145	123	37,0	Mats Lindén
279	241	Hulley & Kirkwood Consulting Engineers Ltd	E,M	Scotland	11/12	144	174		Sommerville Telfer
280		Flanagan Lawrence LTD (fd Hamilton Architects)	A	England	12	144	70		Jason Flanagan/ David Lawrence
281	282	PRC Group	I	Sweden	12	143	137	22,2	Peter Bräck
282	285	BWB Consulting LTD (The BWB Partnership)	CE,S, Env	England	12	141	135	12,0	Steven Wooler
283	277	Midtconsult A/S	MD	Denmark	10/11	140	140	16,1	Jens Lauritsen
284	287	DARK Gruppen Arkitekter AS *proforma	A	Norway	12	140	131	31,4	Kjell Eek Østlie
285	295	JJM Sp Z O O *	PM,I	Poland	11	140	125		Marek Poncyljusz
286	309	Price & Myers	S	England	12	140	104		Paul Batty m.fl
287	322	Atelier Jean Nouvel S.A *	A	France	12	140	89		Michel Pelissie
288		Snøhetta AS	A	Norway	12	138	105	29,4	Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
289	280	Studio Altieri S.p.A	CE; A	Italy	12	134	138	11,9	Guido Zanovello
290	283	OPAK AS	PM,Enr,E,M	Norway	12	134	136	20,6	Jan Henry Hansen
291	286	ELU Konsult AB	S,CE	Sweden	11/12	134	128	23,8	Paul Holmgren
292	304	FS Dynamics AB	I	Sweden	12/13	134	115	14,5	Ulf Mårtensson
293	289	IKG AB	I	Sweden	12/13	133	129	11,6	Mathias Ohlsson
294	290	Balslev Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	11/12	133	128	13,1	Bo Memhave
295		Vk Engineering Nv	A,CE	Belgium	12	133		18,0	Paul Corbeel
296	272	Geodata S.p.A	CE	Italy	12	132	146	31,6	Cesare Salvadori
297	288	Clancy Consulting	MD	England	12/13	131	132	10,1	Alan Bramwell
298		BIG / Bjarke Ingels Group	A	Denmark	12	130	102	15,2	Sheela Maini Sogaard
299		Forsen Projekt AB	PM	Sweden	12	130	124	23,7	Bengt Johansson
300		Engineeringpartner Automotive Nordic AB	I	Sweden	12	129	102	12,8	Fredrik Blomberg

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

Resultatutveckling Europas topp 300

DCN, som grundades 2010, har 39 anställda och omsätter cirka 30 miljoner US dollar. I november förvärvade man Advanced Geomechanics i Australien och förstärkte därmed sin geotekniska verksamhet. Advanced Geomechanics erbjuder geotekniska tjänster till oljegassektorn. Företaget, med 70 anställda och en omsättning kring 20 miljoner Euro, kommer att integreras i Fugros globala geotekniska division.

Mott MacDonald

Den globala teknikkonsulten Mott MacDonald förvärvade i januari den engelska olje- och gasorienterade konsulten Proycon Oil & Gas. Proycon erbjuder en rad tjänster mot olje- och gasindustrin och kommer att integreras i Mott MacDonalds globala olje- och gasdivision med över 1400 anställda. Proycon arbetar både med land- och havsbaserade uppdrag.

I april köpte man den brasilianska miljökonsulten Habtec Engenharia Ambiental, med kompetens inom energi-, gruv- och transportsektorerna. Förvärvet är en del i gruppens strategi att etablera sig i Sydamerika, och man planerar att växa där med Habtec som bas. Dessutom förvärvade man sydafrikanska PD Naidoo & Associates. Tillsammans bildar de ett team bestående av 800 konsulter under namnet Mott MacDonald PDNA, med multidisciplinära kompetenser inom bland annat konstruktion, infrastruktur, energisektorn, gruvindustrin och transportsektorn. Den nya konstel-

lationen kommer att verka från 15 kontor spridda över Sydafrika, Mocambique och Botswana.

Franska konsultgruppen **EGIS** förvärvade det engelska företaget Helios, genom flyg- och navigationsdotterbolaget EGIS Avia. EGIS Avia driver 12 internationella flygplatser och Helios erbjuder konsulttjänster inom transportsektorn, till regeringar och andra institutioner i Europa, mellanöstern, Asien och Afrika. Med förvärvet breddar EGIS Avia sin tjänsteportfölj.

Sener och Engivias fusion klar

Spanska Seners förvärv av och fusion med portugisiska Engivia har slutförts. De båda infrastruktur- och transportsystemspecialiserade konsulterna kompletterar varandra och stärker den gemensamma positionen på den portugisiska marknaden.

Tractebel Engineering förvärvade i september det indiska företaget Cethar Consulting Engineers (CCE) med 110 anställda och stärker därmed gruppens närvaro på den indiska energimarknaden.

Hyder Consulting förvärvar

Hyder Consulting gjorde två förvärv i januari 2013. Dels köpte man australiska BCH Engineering Consultants vilket stärker gruppens närvaro i regionen, som erbjuder tjänster gentemot olje- och gasindustrin. Och dels köpte man den skotska energikonsulten Power Systems Project & Consultancy Services Ltd (PCS). I samma veva som förvärvet gjordes annonserade Ofgem (som reglerar den engelska el- och gasmarknaden) att 24,2 miljarder pund har öronmärkts för upprustning av landets el- och gasnätverk fram till 2021. PCS, med 40 anställda, kommer att förstärka Hyders tjänsteutbud på den växande energisektorn i England.

Artelia fortsätter att växa

Franska **Artelia** förvärvade i september konstruktören Secoa, som är specialiserat på brokonstruktion. Artelia bildades 2010, i fusionen mellan Coteba och Sogreah. De har därefter genomfört en rad förvärv och har nu omkring 3200 medarbetare och en omsättning som närmar sig 400 miljoner Euro. Med

Secoa förstärker man sitt tjänsteutbud och kompetens, inte minst inom brokonstruktion, där Secoa medverkat i flera större prestigeprojekt som Vasco de Gamabron över floden Tagus i Lissabon och Charles-de-Gaullebron över Seinefloden i Paris. Tidigare under året hade man förvärvat konsultdelen av Icadegruppen, bestående av företagen Arcoba, Gestec och Setrhi-Setae. Med den affären stärker man sin kompetens inom byggkonstruktion; inte minst på bostadssektorn, hälsovårdssektorn samt i energieffektiviseringsprojekt. Samtidigt stärker man sin position i Parisområdet, Rhône-Alpes och längs Medelhavskusten.

David Cramér

Marknadsanalytiker, Svenska Teknik&Designföretagen

david.cramer@std.se

Svenska Teknik&Designföretagen, STD-företagen, arbetar för medlemsföretagens bästa i syfte att stärka deras konkurrenskraft och långsiktiga lönsamhet.

STD-företagen vill främja hög kvalitet, en sund utveckling, en god lönsamhet och moderna arbetsvillkor i medlemsföretagen.

Vår verksamhet bygger på tre fokusområden:

- profilering
- konsultaffären
- kompetensförsörjning

då vi bedömt dessa områden som speciellt värdefulla för den fortsatta utvecklingen. Upphandling/inköp och löne-/anställningsvillkor är också viktiga förutsättningar och inom dessa områden bedriver vi utveckling enligt en långsiktig plan.

STD-företagen ingår i Almega, som är den organisation som samlar tjänsteföretagen i Sverige. Almega är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv. STD-företagen är även medlem i såväl den europeiska (EFCA) som internationella (FIDIC) konsultorganisationen.

Svenska Teknik &
Designföretagen
● almega

Svenska Teknik&Designföretagen

Besöksadress: Sturegatan 11

Postadress: Box 55545 • 102 04 Stockholm

Telefon 08-762 67 00 • e-post: std@std.se

www.std.se